

FUGLE PÅ BORNHOLM 2005

Dansk Ornitologisk Forening
Særnummer af Gaddisjrn 2006
27. årgang nr. 4

FUGLE PÅ BORNHOLM

2005

Indledning

Så foreligger endnu en årsrapport fra DOF's lokalafdeling på Bornholm. Utallige timer i felten er her opsummeret i tal og ord og leveret ganske gratis til alle bornholmske medlemmer som en slags mandelgave. Årets udgave bygger på i alt 15.025 iagttagelser fra hvert lille hjørne af øen. Det er glædeligt at konstatere, at dette tal er præcis 25% højere end de sidste par års gennemsnit. Det er dermed også det største antal observationer, der nogensinde er modtaget i lokalrapportens historie. Antallet svarer i øvrigt til over fyre noteringer hver eneste dag året igennem.

Ud over at det er sjovt at se sine egne iagttagelser sat i perspektiv i årsrapporten, afspejler materialet også en reel videnskabelig værdi. Når de svigtende lemming-år på tundraen giver færre unger hos fjeldvågerne, ses det også på disse sider. På samme måde kan en udpræget mangel på ungfugle give et vigtigt fingerpeg om situationen for fuglene på deres ynglepladser. Dette oplevede vi i år hos de arktiske vadere, som passerede øen i sensommeren. Følgerne af de klimaforandringer, som måtte komme, vil også kunne dokumenteres ved hjælp af almindelige ornitologers daglige færden i naturen – hvis vores notater ellers registreres og systematiseres.

På DOFbasen har vi i skrivende stund rundet de 100.000 bornholmske iagttagelser! Disse blander sig med langt over fire millioner andre danske observationer. Her på øen stiger antallet af bidragsydere heldigvis støt. Fra bare 31 tilbage i år 2000 er vi nu 76 deltagere i dette store registreringsprojekt. Forhåbentlig kommer flere til de kommende år, for indtastningen i DOFbasen hjælper ikke bare til overvågning af landets fugle – det muliggør også at lokalrapporten på længere sigt kan udkomme tidligere på året. Samtlige data benyttet til denne publikation er nemlig indtastet i basen. Alle informationer om øens fugleliv skal derfor først kanaliseres ind i databasen, uanset om det drejer sig om ”papirobs” eller iagttagelser sendt til internethjemmesiden BORNHOLMSFUGLE.DK. Hermed en opfordring til at benytte DOFbasen som dit primære arbejdsinstrument, når dagens fuglenotater skal offentliggøres.

I oktober holdt et fuldtalligt skribentpanel redaktionsmøde i Muleby. Det var et konstruktivt møde, hvilket årets lokalrapport bærer tydelig præg af. Grafisk er den blevet løftet til en mindre tung udgave, og vi har indført flere nyskabelser. Samtlige observatører bliver nu nævnt for hver art. Vi har samtidig indført et fænologi-skema, så man hurtigt kan få et indtryk af artens ankomst og afrejse. Forhåbentlig falder disse og andre initiativer i læsernes smag. Årsrapporten ”Fugle på Bornholm” er stadig en af landets bedst fungerende lokalrapporter og skulle gerne vedblive med at være det.

Igen i år er der sket en udvikling i den gruppe som bearbejder de mange observationer. Ud over at Karsten Rasmussen nu har påtaget sig samtlige ænder – og der er et par rigtige sværvægttere imellem – er Thomas Christensen trådt ind i redaktionen. Han har overtaget hønsefuglene og de mange traneebs fra My Størup, som har været med til at få rapporten til at overleve de tre seneste år. I redaktionsgruppen indgår Annette B. Olesen stadig som trofast korrekturlæser. Hende takker jeg samtidig for mange timers arbejde og konstruktiv kritik.

God fornøjelse med årsrapporten

Carsten Andersen

Bagå, 5. december 2006.

ARTSBEHANDLING.

Først en præsentation af arten med dansk og latinsk navn (systematik og navngivning efter Klaus M. Olsen: "Danmarks Fugle – en oversigt", Dansk Ornitologisk Forening 1991).

Herefter en redegørelse for artens forekomst året igennem, med bl.a. første- og sidstedataer, usædvanlige vinter- og sommerforekomster, yngleforekomster og for de fåtallige arters vedkommende oplysninger om fuglens optræden de senere år. For nogle arter er der i skema lavet en summeret oversigt over forekomsten gennem alle årets 12 måneder. Gengangere er forsøgt undgået, bl.a. er der benyttet højeste trækciffrer for en art, hvis flere personer har indsendt træktalet fra samme lokalitet samme dato. Hvis der er obs'et på forskellige tidspunkter, tages der selvfølgelig hensyn til det. Derfor er angivelse af tidspunkt eller tidsperiode ganske vigtig. For rastende ande- og vadefugle benyttes som regel maximumstal pr. 10. dag i træksæsonen og månedsmax i vinterperioden, hvis det da ikke klart fremgår af oplysningerne, at en udskiftning af fugle har fundet sted indenfor disse perioder.

Forkortelser anvendt i rapporten.

Pull. = pullus, d.v.s. fra klækning til opnået flyveevne.

Juv. = juvenil, d.v.s. fra første rigtige fjerdragt til gennem kropsfældning opnået første vinterdragt.

Imm. = immature, d.v.s. ikke-ynglende fugle fra første vinterdragt til kønsmodenhed.

Ad. = adult, d.v.s. kønsmoden fugl i fuldstændig voksdragt.

1K, 2K, 3K, o.s.v. = alder i kalenderår. En fugl er i sit første kalenderår fra klækning til førstkommende nytår, derefter i 2. kalenderår hele det næste år o.s.v..

Syng. = syngende, træk. eller trk. = trækkende, rst. = rastende, tf. = trækforsøg, indtrk. = indtrækkende, fou. = fouragerende, sdr. = sommerdragt, vdr. = vinterdragt, odr. = overgangsdragt, eks. = eksemplar (-er), S, V, NØ, o.s.v. = trækretning, den retning fuglen trækker mod, of. = overflyvende.

Pri. = primo, dagene fra d. 1. til d. 10. i måneden, med. = medio, dagene fra d. 11. til d. 20 i måneden, ult. = ultimo, dagene fra d. 21. til d. 30. (31.) i måneden.

Om indsendelse af materiale.

Her i korte træk, hvad der ønskes indsendt.

Ynglefugletællinger. Kan være totaloptællinger af samtlige arter indenfor et nærmere defineret område, f.eks. en mose, åstrækning eller skovområde. Eller en optælling af en enkelt art indenfor samme områder, eksempel: antal syngende havesangere i Maglegård Skov eller antal par af blishøns i Stavnsgrådmose.

Rastoptællinger på kendte lokaliteter, eksempel: vadefugle på Salthammer, ænder i Rønne Havn eller også optællinger af eksempelvis hejler og viber på Sydlandet. Husk nøjagtig stedsangivelse – vejnavn, gårdnavn o.l..

Større eller usædvanligt **fald** i træktiden, vrimler det med vipstjerter på markerne eller er haven fuld af rødstjerter. Prøv at anslå antallet af eksempelvis førstnævnte på et givet markområde.

Træktaal fra kendte lokaliteter, men også gerne oplysninger om ud- eller indtræk fra mindre kendte lokaliteter som f.eks. Svaneke Fyr eller Sose.

Flokke af trækkende svaner, gæs og traner noteres meget gerne med trækretning og klokkeslæt.

Første- og sidstedatoer; kan være din første sangdrossel om foråret eller din sidste skovsanger om efteråret. Men også gerne forårets sidste mudderklire eller efterårets første gråsisken.

I øvrigt ønskes oplysninger om **overnatning, kolonier, fugle på usædvanlige tidspunkter** eller **lokaliteter** etc.

Hvis du er i besiddelse af en PC'er, kan du installere DOF's database og indtaste dine obs direkte her. Dette vil være en **kæmpe** hjælp i arbejdet med rapporten. Hør nærmere herom hos undertegnede. Internetadressen til DOFbasen er WWW.DOFBASEN.DK. Lad den endelig blive oversvømmet af alle slags bornholmske fugleagttagelser. Indtastningsmodul er baseret på Windows-systemet, men der kan skrives observationer ind direkte på nettet, hvis du har et andet styresystem. Hvis du henter omtalte indtastningsmodul, er det i øvrigt ikke nødvendigt at være koblet på internettet mere end et par minutter for at sende mange obs.

Det er vigtigt med præcis dato, evt. klokkeslæt, om fuglene raster eller trækker, herunder trækretning, og ikke mindst så nøjagtig stedsangivelse som muligt. 140 viber i Klemensker i november fortæller ikke så meget, hvorimod 140 eks. af arten rastende mellem Bækkegård og Balsmyre d. 23/11-2000 fortæller lidt mere. Den førstnævnte oplysning er faktisk ubrugelig til indtastning i databasen, da dato mangler.

Stednavne skal kunne genfindes på Geodætisk Instituts kort 1:100.000.

Det er ligeledes vigtigt med oplysninger om vejrforhold og medobservatører samt ikke mindst tidspunkt ved især trækobservationer og større optællinger af rastende fugle.

Observationerne indsendes til redaktøren.

Sjældne arter. Arter, som er opført på sjældenhedsudvalgets liste, skal rapporteres separat til udvalget. Det anbefales, at man straks efter en observation af en S.U. – fugl laver en udførlig beskrivelse og sender den til S.U., DOF, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V.

Man kan forvente en ekspeditionstid på ca. et halvt år.

Arter/racer, som er lokalt sjældne, kan kræves yderligere dokumenteret. Det drejer sig om sule, sabinemåge, sandterne, lunde, stor hornugle, grønspætte, sumpmejse, fyrremejse, topmejse og kornværpling (bomlærke).

Desuden vil iagttagelser på "umulige" tidspunkter kræves yderligere beskrevet, eksempelvis havesanger 1/3 eller havterne 2/1.

Årets ornitologiske oplevelser

Når vi tænker tilbage på 2005, vil der være flere ting, som har brændt sig fast.

En mild vinter kastede ikke det helt store af sig. En generel tendens i foråret var, at vi lige som sidste år og til dels også i 2003 brugte rigtig meget tid på at vente på de gode trækdage. Da det klassiske trækvejr kom til vores himmelstrøg, døjede man sydpå med dårligt vejr, og noget godt forår blev det bestemt ikke rent fuglemæssigt. At mange fugle kom sent af sted, kunne man opleve sidst i maj, da en forsinket trækbølge ramte øen. Mange af de arter, som yngler nord for Bornholm, vendte tidligt tilbage – og mange af dem med et bemærkelsesværdigt lille antal ungfugle på slæb. Allerede i august noteredes pæne træk- og rasttal, og september blev faktisk hæderlig. Også november bød på fine oplevelser, mens oktober skuffede.

En del forskellige arter kan selvfølgelig nævnes. Mange hørte (- og så) rørdrum i Bastemosen i 2005. To hvide storke aflagde besøg, lige som to meget usædvanlige hvide hejrer: både ko- og silkehejre gæstede kortvarigt Bornholm. Vi fik heldigvis nogle rigtig gode trækdage for såvel blis- som bramgæs. Førstnævnte i september, mens bramgæssene 18/5 væltede forbi Hammeren trækkende en rødhalsset fætter med sig. Vandfugletællingen gav mest tal i den lave ende, om end der var overraskende mange havlitter.

Elleve havørne noteredes, og generelt havde rovfuglene et middelår. Store-trane-dag 2005 blev stor med over 8000 fugle passerende øen 15/10. Blandt vadefuglene kan nævnes pomeransfugl og rigtig mange hjejler, mens der var længere imellem små-rylerne. Udkæret kunne igen byde på masser af fouragerende dværgmåger i foråret, og endog fire hvidvingede ternere lagde vejen forbi. Alken fortsatte sin indvandring på Nordbornholm, så der nu er godt tyve par. Fra efteråret i øvrigt både søkonge og lunde fra øens modsatte ende.

Kun tre isfugle blev opdaget, og hverken hærfulg eller biæder sås. Mange småfugle havde noget af det ringeste forårstræk nogensinde. Så måtte vi i stedet glæde os over endnu en silkehaleinvasion, som løb side om side med en sjaggerinvasion midt i november. Mon ikke også i hvert fald én observatør husker en omdiskuteret sumpmejsje? I Ølene var der ”sort sol” som sjældent set på Bornholm, og det blev en rigtig publikumsmagnet. Endelig vil et helt usædvanligt antal kernebidere i Rønne først på foråret heller ikke lige gå i glemmebogen.

Caretaker-projektet fortsatte i 2005 på fuldt tryk og gav os mange værdifulde iagttagelser fra lokaliteter, som ikke besøges alt for tit. Vandfugletællingen satte igen sit tydelige fingeraftryk på såvel aktiviteter som observationer i årets start. Til slut kan nævnes foreningens egne medlemsture, som i årets løb gik til bl.a. Snorrebakken, Hundsemyre, Ølene, Robbedale, Bastemose og Dueodde.

Årets nøgletal.
Hentet på DOFbasen og bearbejdet af Thomas Christensen.

Af øens 412 lokaliteter på DOFbasen havde kun 52 mere end tusind individer i 2005.
Af de 412 havde kun 137 mere end hundrede individer.

De ti mest fuglerige lokaliteter 2005.

	Lokalitet	Antal individer
1	Dueodde	115010
2	Nexø Sydstrand	76622
3	Ølene	59776
4	Hammeren	57290
5	Udkæret	36967
6	Galløkken	25556
7	Rønne	20756
8	Divobs Åkirkeby	10522
9	Salthammer	10062
10	Årsdale	8563

De ti lokaliteter hvor der er blevet set flest forskellige arter

	Lokalitet	Antal arter
1	Dueodde	154
2	Hammeren	141
3	Nexø Sydstrand	130
4	Ølene	125
5	Hammerodde	121
6	Udkæret	120
7	Salthammer	108
8	Rønne	106
9	Galløkken	105
10	Bastemose	86

De ti oftest observerede arter.

	Navn	Antal observationer
1	Gråand	348
2	Knopsvane	295
3	Musvåge	282
4	Spurvehøg	258
5	Skarv	256
6	Trane	255
7	Rørhøg	227
8	Toppet Skallesluger	223
9	Krikand	217
10	Ravn	213

Vejret 2005

Betragtet som helhed blev 2005 i Danmark meget solrig og ganske varmt. På verdensplan blev året nok så bemærkelsesværdigt det varmeste nogensinde registreret – og sandsynligvis det varmeste i flere tusinde år! Fem af årene 2000-2005 ligger dermed i topti over de varmeste år på verdensplan.

Januar: Varm med en del sol. På Bornholm gennemsnitligt 3,2°C mod normalt 0,1. 10/1 måltes 12,4° i Sønderborg, ny januarrekord. Året startede meget mildt med op til 7°. 8/1 ramtes landet af den kraftigste storm siden 1999 fra vest (på Bornholm fra SV) – den udrettede stor skade i Nordjylland og Sydsverige. Det milde vejr med blomstrende bellis fortsatte dog med enkelte isolerede frostnætter, og kun i den nordligste tredjedel af Skandinavien måltes nogle få frostgrader om dagen. 24/1 faldt 10 cm. sne, som blev liggende, og frem til 29/1 var det koldt med ned til -9½°. Kulden slog langt ned over kontinentet, og i Madrid måltes -5°C. De tre sidste dage bragte atter tøvejr.

Februar: Våd. Bornholm fik mest nedbør i landet med 70 mm. (over dobbelt så meget som normalt) og mindst sol med 55 timer. Efter kyndelmisse 2/2 satte kulden ind, og småsøer var tilfrosset i løbet af en uge. 9/2 dog atter omslag til mildt og blæsende vejr, som 13/2 gav snestorm over landet, om end vi bare fik 5-10 cm. Siden trak et lavtryk kulde ned over Skandinavien, så vi igen fik dagsfrost. 22+23/2 en ny snestorm som denne gang gav 20 cm. sne på øen. 25. og 26. vendte det lune vejr tilbage for en kort bemærkning, inden kulden igen trængte ned over hele det europæiske kontinent på månedens sidste dag.

Marts: Kold og ret solrig. Faktisk årets koldeste måned – på Bornholm gennemsnitligt 0,6°C. Marts startede med 30 cm. snefald på to dage, og indtil midt på måneden var det køligt med lige omkring frysepunktet om dagen og helt ned til -17° på klare nætter. I Stockholm -32° og i Sydtykland -15°C i denne periode. 16/3 strøg en mild sydvestenvind ind over øen med +5° og mild regn, som forvandlede de 30 cm. sne til massive oversvømmelser. Samtidig kom sommerlige temperaturer til det centrale Europa, og i Danmark startede pollensæsonen næsten en måned senere end normalt, og fuglene væltede ind over øen. Måneden sluttede med højtryksvejr og omkring ti grader om dagen.

April: Meget tør foruden varm og solrig. De næste syv måneder var Bornholm landets solrigeste landsdel – i april 273 timer mod normalt 168. I denne måned desuden den tørreste med kun 4 mm. nedbør. Frem til 5/4 flot vejr med op til 16°C. Herefter imidlertid en køligere periode, som i Sydvesteuropa var decideret kold, mens man på Balkan havde varme. Fra den 13. atter varme på hele kontinentet, mens Skandinavien forblev kølig. Da vi i slutningen af april endelig fik smukt vejr, plagedes Mellemeuropa af det ene lavtryk efter det andet.

Maj: Lidt våd men ellers normal. Faktisk helt frem til 23/5 mest pæne dage med stille og ofte skyfrit vejr. Temperaturen gik stadig ned til få plusgrader om natten, men nåede flere dage næsten op på tyve. Den sidste uge var stadig ret pæn men med flere våde dage ind imellem.

Juni: Solrig og lidt kølig. 283 solskinstimer og blot 24 mm. nedbør gjorde igen øen til landets tørreste egn. Det kølige vejr var mest udpræget i månedens første halvdel, mens det i tiden omkring Sct. Hans var solrigt og varmt sommervejr.

Juli: Lun og lidt våd. Middeltemperaturen på 18,5° var to grader højere end normalt, og mens man i resten af landet fik næsten 100mm. nedbør, nøjedes vi trods alt med 62. Vi fik med 286 timer en fjerdedel mere solskin end sædvanligt, og dobbelt så meget som i Midtjylland. Til midt på måneden fortsatte det flotte sommervejr fra juni, og det meste nedbør faldt i slutningen af juli.

August: Ret tør og ellers normal. I månedens første halvdel døjede vi stadig med det kølige og ustadige vejr, men fra 14/8 og stort set august ud var det tørt og varmt med op til 25°C.

September: Varm, tør og solrig. Gennemsnitligt 15,6° – mod normalt 13,5 – og kun halvdelen af den forventede nedbør. Da denne faldt koncentreret på månedens sidste 3-4 dage, var september det meste af tiden knastør. En stille og klar nat 17/9 gav halvårets første rimfrost noget tidligere end normalt. Dagstemperaturen nåede stadig tæt på de tyve grader i slutningen af måneden.

Oktober: Lun, tør og meget solrig. Vi fik hele 189 solskinstimer, hvilket var over dobbelt så mange som gennemsnitligt. Samtidig var de 162 timer på landsplan ny rekord. Frem til 14/10 smukt sensommervejr. Herefter vinddrejning til nord og nordøst fulgt af en kølig nat, og d. 15. væltede tranerne ind over øen.

November: Lun, tør og ret solrig. Første halvdel ualmindelig lun, mens slutningen var kølig med hyppige frostnætter. Frem til midten af måneden også meget mildt nordpå. Først 16/11 kom der kuling fra vest, og et kraftigt lavtryk pumpede kold luft ned over Skandinavien. Dagen efter nattefrost på hele halvøen undtagen Skåne. De sidste ti dage ikke meget over fem grader, og den 25. faldt oven i købet lidt sne.

December: Ganske varm. Med bare 30 solskinstimer var Bornholm landets solfattigste del. En uge inde i december blev det atter mildt med omkring fem plusgrader. Dette holdt sig til årets fem sidste dage, så juleaften igen blev mild og grå. 27. til 30. december faldt imidlertid 20 cm. sne på øen, og i Sibirien blev det meget koldt.

Årets tegnere

Allan Knuden har leveret et meget flot materiale og gjort årsrapporten mere spændende med sine flotte billeder på forsiden og siderne 1, 16, 63, 69, 72, 79, 98, 109, 111, 127, 139, 151 og 152!

Helle V. Jensen med bagside.

Mogens T. Kofoed med søkongen side 92 og solsorten side 117.

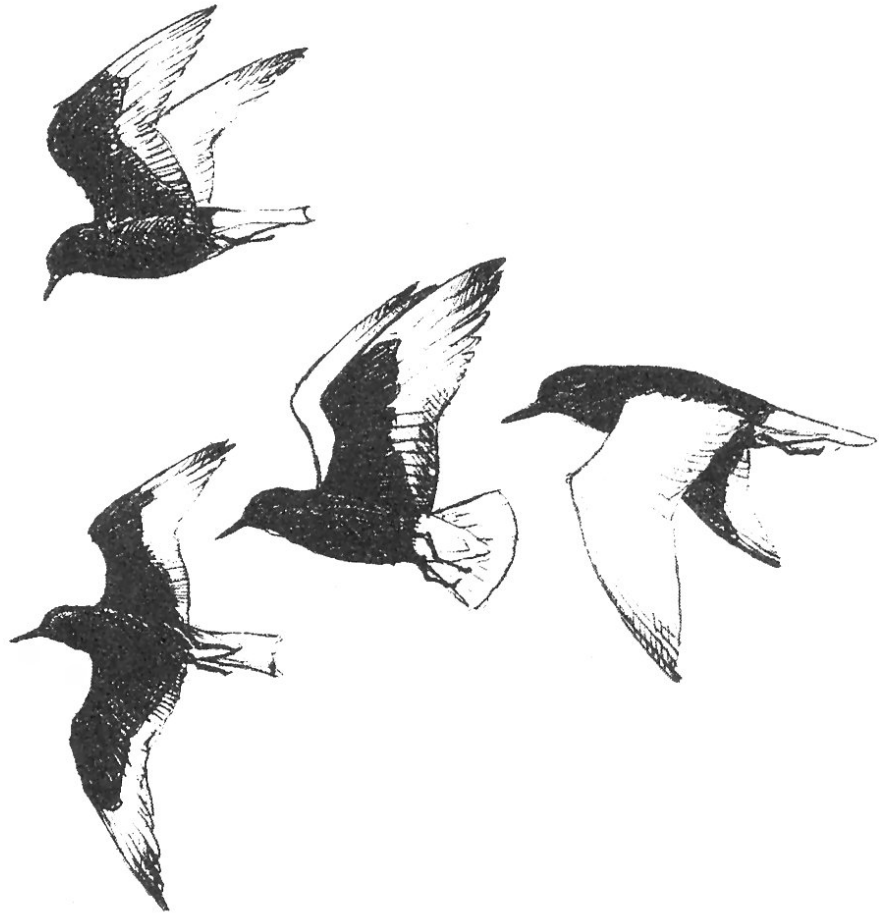
Desuden har jeg genbrugt enkelte tegninger af Freddy Jensen (bl.a de hvidvingede ternere på side 11), Lis Clemmensen og Hans Peter Stange fra tidligere rapporter.

Et **stort** ønske er stadig nye spændende billeder til rapporten. Det behøver ikke være store tegninger, og det behøver ikke engang at være af fugle. Husk at få sendt dine bidrag til redaktøren!

Indsendere

ABO	Annette B. Olesen, Muleby.	LBG	Louise B. Grønqvist, Københ.
AMØ	Arne Møller, Årsdale.	LCL	Lis Clemmensen, Rønne.
ANP	Andreas Petersen, København.	LOU	Oluf Lou, Rønne.
ASO	Anette Sonne, Årsdale.	LTR	Lars Trolle, Saltuna.
BNI	Birgit Nielsen, Rønne.	MBH	Morten Brendstrup-Hansen, Lyngby.
BSA	Birgitte Sandell, Gudhjem.		
BST	Bodil Stoltze, Olsker.	MKH	Morten Kofoed-Hansen, Holte.
CAN	Carsten Andersen, Muleby.	MKJ	Mikkel K. Jakobsen, Lyngby.
CGJ	Claus Gjerrild, Rønne.		
CMO	Charlotte Momberg, Åkirkeby	MNØ	Michael Nørfelt, Hillerød.
DNE	David Nestved, Skagelfaldet.	MSC	Morten Schwennesen, Rønne.
EBI	Erik Biering, Helsingø.	MTK	Mogens T. Kofod, Svaneke.
EJE	Elmer Jensen, Rønne.	MST	My Størup, Rønne.
ESA	Erik Sand, Rø.	NÅK	Niels Aakjær, Nexø.
ESB	Eilif S. Bendtsen, Rønne.	OLJ	Ole Leegård Jensen, Rønne.
FJE	Freddy Jensen, Gudhjem.	PCP	Per C. Pedersen, Rønne.
HBA	Henrik Gerner Baark, Sorø.	PHJ	Peter Holm-Jensen, Rønne.
HLL	Henning Lykke Larsen, Sabro.	PJE	Poul Jermyrn, Åkirkeby.
HTM	Henriette T. Madsen, Roslev.	PKE	Per Ketil, Gudhjem.
HTØ	Hanne Tøttrup, Skagelfaldet.	RBC	Rune Bisp Christensen, Amager
JCH	Jens Christensen, Rønne.	SAL	Svend Aage Linderström, Solrød Str.
JET	Janus Ethelberg, København.	SBR	Stefan Brehme, Berlin.
JGE	Jan Germundsen, Østerlars.	SEJ	Steen E. Jensen, Karrebæksm.
JLH	Jens Lund Hansen, Rø.	SHI	Søren Harding, Stenlille.
JLY	Jørn Lykkegård, Århus.	SKN	Susanne Knudsen, Vestermarie.
JMJ	John og Maiken Johansen, Muleby.	SNI	Søren Nielsen, Rønne.
JMØ	Jesper M. Møller, Kokkedal.	SPS	Søren P. Sillehoved, Rønne.
JRH	Jan R. Hansen, Poulsker.	SRS	Sune Riis Sørensen, Årsdale.
KEL	Kristoffer Eliassen, Søborg.	SSN	Steffen S. Nielsen, Herlev.
KEN	Kaj Erik Nielsen, Hørsholm.	TET	Torben Ethelberg, Rønne.
KIG	Kirsten Gravesen, Nexø.	THC	Thomas Christensen, Svaneke.
KKR	Kåre Kristiansen, Hasle.	TKU	Torben Kure, Rønne.
KMO	Klaus Malling Olsen, Brønshøj.	VKN	Vicki Knudsen, København.
KRA	Karsten Rasmussen, Hasle.		
KSJ	Kim Sejten, Arnager.		

Mere sporadiske oplysninger stammer fra til sammen en halv snes indsendere. Alle takkes dog for deres bidrag, uanset størrelse!

Rødstrubet lom: (*Gavia stellata*).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	4	7	148	77	26	0	0	0	3	100	0	0
2003	1	1	94	563	5	0	0	0	8	18	0	1
2004	0	0	12	37	17	0	0	0	10	14	0	0
2005	5	0	3	35	8	0	0	0	2	26	5	1

Vinter:

På vandfugletællingen øen rundt den 22-23/1 blev der set en fugl ved Gyldenså (KKR). De to foregående år blev der set 0 og 1 fugl.

Første iagttagelse 15/1 1 Slotslyngen (CAN).

Forår:

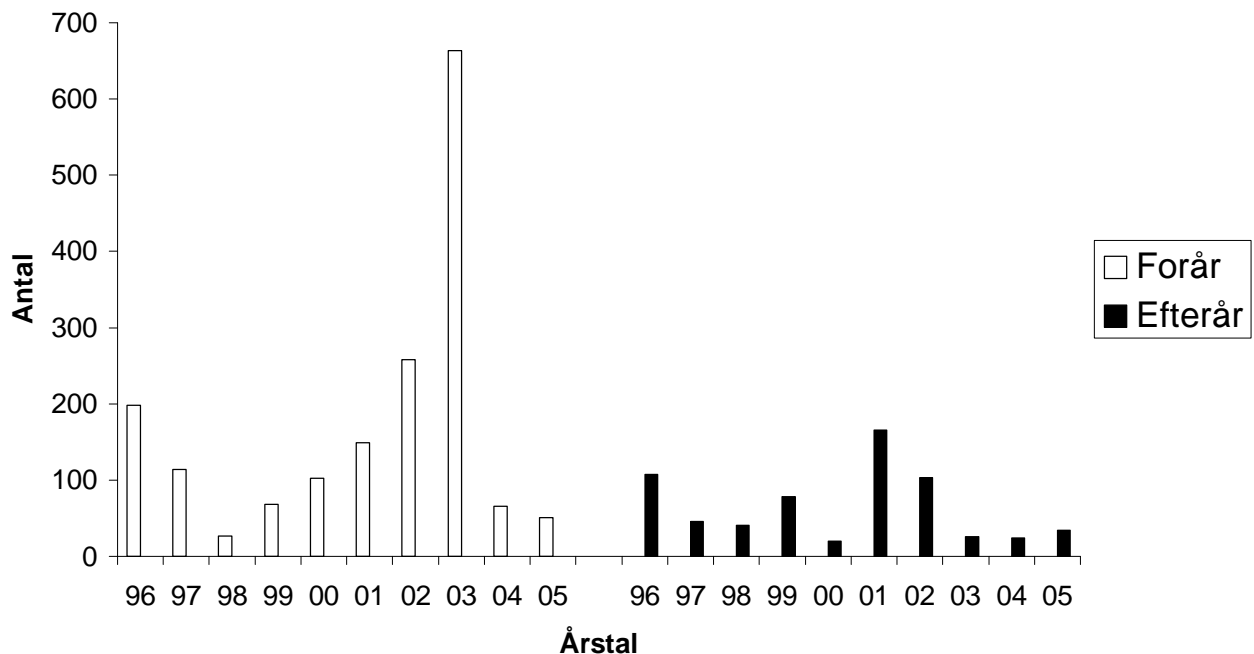
Træk. Hammeren: I alt 42 fugle, som vanligt med maksimum i april. Største dag 1/4 med i alt 16 fugle Hammerodde (OLJ).

Efterår:

Træk. Første iagttagelse: 13/9 1 Dueodde (TET). Største dag: 24/10 6 Hammerodde (OLJ).

Totaltal for 2005: 85 fugle. De foregående år (2002-2004): 369, 601 og 90.

Totaltal fordelt på forår og efterår 1996-2005:

Rødstrubet lom, forår og efterår

Øvrige observatører: AMØ, ASO, HLL, JCH, Martin Esbjerg Johansen, SAL, SEJ.

Sortstrubet lom: (Gavia arctica).

Månedfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	10	6	45	42	14	2	1	6	32	119	1	5
2003	0	0	13	121	2	0	2	0	22	42	0	5
2004	9	0	5	20	36	1	0	0	130	64	0	0
2005	0	0	13	52	4	0	2	0	27	208	2	9

Vinter (januar-februar)

Vandfugletællingen gav ingen fugle. Første: 12/3 2 Snogebæk-Bro Odde (MTK).

Forår (marts-maj)

Træk. Som vanligt var april den dominerende måned. I alt for perioden 69 fugle. De foregående år (2001-2004): 213, 103, 136 og 61.

Største dage: 2/4 15 Dueodde (AMØ, ASO), 21/4 13 Hammerodde (OLJ).

Efterår (september-december)

Med 246 fugle ligger året noget over gennemsnittet. Som vanligt blev der set flest i oktober.

Træk. 217 i alt. Største træk: 5/10 23 Dueodde (HLL).

Totaltal for 2005 blev 317. De foregående år (2000-2004): 326, 777, 301, 301 og 265.

Øvrige observatører: CAN, Frits Rost, JCH, PCP, PHJ, PJE, SAL, SBR, SEJ, SRS, TET.

Islom: (Gavia immer).

5/10 1 Dueodde (HLL, TET) og 20/10 1 Dueodde (SEJ).

I alt er iagttaget 19 fugle i perioden 1990-2005.

Totaltal

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
3	1	1	0	1	0	0	0	1	1	5	0	0	2

Hvidnæbbet lom: (Gavia adamsii).

Ingen iagttagelser i 2005.

I alt er iagttaget nitten fugle i perioden 1991-2005.

Lille lappedykker: (Tachybaptus ruficollis).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	16	16	25	17	7	6	12	17	19	15	4	21
2003	2	2	2	24	4	9	2	7	3	7	6	7
2004	36	8	16	12	11	2	1	9	1	8	5	3
2005	30	6	38	10	3	11	4	16	6	4	6	18

Vinter:

Vandfugletællingen gav 20 fugle, Svenskehavn-Frederiks Stenbrud 1 (HTØ), Nexø Havn 8 (HTM) og Rønne Havn 11 (TET). Forrige års vandfugletællinger (2001-2004): 11, 6, 0 og 7.

Forår-sommer:

Sidste fugl i saltvand var i Rønne Havn 3/4 (MTK), men dog blev der observeret 7/7 1 Rønne Havn (TET) og 19/8 1 Nexø Sydstrand (DOF-ekskursion). Første syngende var 16/4 i Svinemose (JMØ).

Lokaliteter 2001-2005 med ynglepar - sikre og sandsynlige (jf. Fuglenes Danmark)

Lokalitet	2001	2002	2003	2004	2005
Bastemose	1	1	1	-	1 - 2
Svinemose	2	2	2-3	1-2	1 - 2
Bakkehus Grusgrav	1	1	-	1	-
Rolfshøj N. Grusgrav	1	1	-	1	-
Sø ved Ankermyr	1	-	-	1	-
Hundsemyre	-	-	-	-	1
Sø v.Lynggård, Bodelyngsvej	-	-	-	-	1
Andre, enkeltfund, se nedenfor	8 - 9	3	1	0	2
Total	14 - 15	8	4 - 5	4 - 5	6 - 8

Andre lokaliteter med ynglefund et enkelt år i perioden 2001-2004

År	Lokalitet
2001	Stavnsgårds Mose, Sø v. Dueodde Vandrerhjem, Udkæret, Torneværkets kaolingrav, Carl Nielsens grusgrav, Rolfshøj S. grusgrav og Sø ved Hellighågen
2002	Ølene og sø nær Olsker
2003	Sø nær Arnager
2004	Ingen fund i andre søer

Efterår:

Første i saltvand var 10/10 1 Balkalyngen (SRS).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CAN, CGJ, KMO, LOU, PCP, PJE, SAL, SBR, SEJ, SHI, SNI, SPS, VKN, Egon Iversen.

Toppet lappedykker: (Podiceps cristatus).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	180	91	84	47	1	1	0	4	1	8	4	17
2003	57	184	36	15	3	3	0	0	0	8	0	0
2004	166	149	4	0	1	0	1	3	3	4	0	7
2005	103	5	71	20	1	3	0	0	0	10	4	0

Vinter (januar-februar):

Vandfugletællingen gav 96 fugle. De foregående år (2000-2005): 114, 44, 166, 22 og 160.

Der var mod sædvane ingen observerede i Salenebugten. Det største antal overvintrende i Salenebugten de foregående år (2000-2004): 103, 110, 100, 108 og 142.

Forår (marts-april):**Træk.** Ingen observationer.**Rast.** I alt blev 71 fugle observeret. Største forekomst 22/3 13 Sandkås (RBC), 23/3 10 Nexø Sydstrand (SHI) og 26/3 10 Sorthat (SHI).Sommer (maj-juli):

Tre fugle i alt. I ferskvand: 7/5 1 Udkæret (SPS).

Efterår (august-december)**Træk.** To fugle blev set i alt. De foregående år (2003-2004): 5 og 5. Første 24/10 1 Hammerodde (OLJ) og sidste 28/10 1 Svaneke Fyr (SRS).**Rast.** I alt 12, ingen i ferskvand.

Totaltal for 2005: 105 (For januar til og med marts er benyttet antal ved største enkeltobservation).

De foregående år (2001-2004): 236, 263, 137 og 161.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CAN, HTM, JCH, JLH, KMO, LOU, MBH, MTK, MST, SEJ, SNI, TET, VKN.

Gråstrubet lappedykker: (Podiceps grisegena).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	4	1	3	21	5	1	0	0	2	5	0	1
2003	2	0	2	20	1	0	0	3	2	6	1	1
2004	5	0	2	3	1	2	0	0	9	0	0	0
2005	0	1	0	4	1	2	2	0	0	14	0	0

Vinter:

Vandfugletællingen gav ingen fugle. De foregående år (2003-2004): 1 og 4.
Første 27/2 1 Fredensborg-Rønne Havn (PCP).

Forår-sommer (marts-august):

I perioden blev kun en trækkende fugl iagttaget 8/4 Hammerodde (OLJ).
Første fugl i ferskvand: 16/4 1 syngende i Svinemosen (JGE, PJE), her blev den hørt jævnligt frem til 29/7. Altså et sandsynligt ynglepar i Svinemosen.
Ingen fugle i Bastemose.

Efterår (september-december):

Træk: 9-13/10 9 Dueodde (HLL). 24/10 4 Hammerodde (OLJ).
Rast: 27/10 1 Snogebæk Havn (SRS).

Totalt for 2005 blev 24. De foregående år (2001-2004): 84, 43, 38 og 22.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, Egon Iversen, NÅK, SEJ, SNI og TET.

Nordisk lappedykker: (Podiceps auritus).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	5	1	1	5	0	0	0	0	0	13	2	3
2003	8	0	0	6	0	0	0	0	0	1	0	1
2004	3	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	8
2005	0	0	2	0	0	0	0	0	0	max 5	max 6	1

Vinter:

Vandfugletællingen gav ingen fugle. De forrige år (2003-2004): 1 og 2 fugle.

Forår:

Træk: Ingen iagttagelser i år, mod tidligere typisk en-cifrede tal.

Rast: Kun en fugl: 25/3 Hammeren (SEJ).

Sommer:

Ingen observationer.

Efterår:

Ligesom de to foregående år ingen observationer fra ferskvand.

I alt maksimalt 12 fugle, men måske er tallet snarere 4-5, idet en fugl med beskadiget øje holdt til ved Salthammer og Snogebæk Havn i hvert fald fra den 18/10 til 31/10, og det er måske denne ene fugl, som er set mange gange.

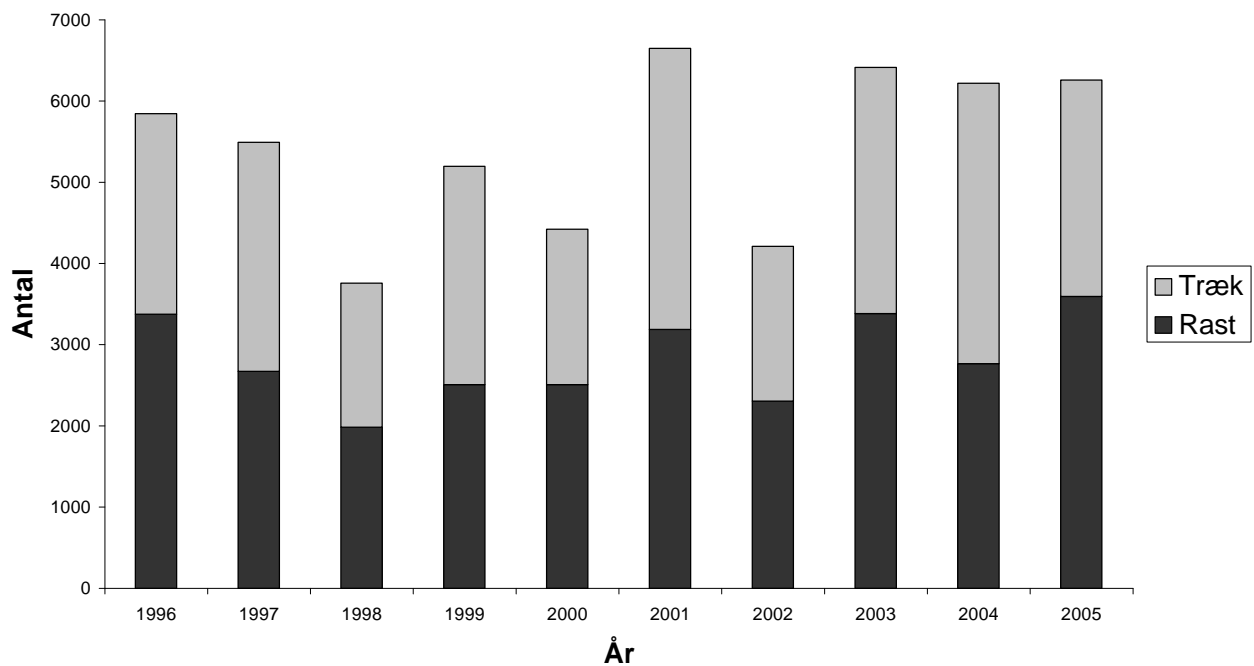
Totaltal

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
10	10	6	11	max 76	max 26	17	17-19	7	42	30	16	13	max 12

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, HLL, HTØ, Jan Speiermann, KIG, PCP, PJE, SRS, VKN.

Skarv: (Phalacrocorax carbo).

Skarv - træk, rast (ikke-trækkende) og total, 1996 - 2005

Trækkende:

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	0	191	641	338	94	32	110	30	141	328	0	0
2003	325	105	360	268	60	13	18	28	944	881	17	11
2004	37	52	284	103	11	0	0	0	2552	392	10	10
2005	44	9	198	326	0	0	0	242	236	1536	51	20

Rastende (ikke-trækkende):

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	761	37	153	188	47	7	239	127	356	60	4	325
2003	916	465	378	55	47	96	303	629	169	72	47	206
2004	692	238	215	38	114	129	331	429	57	393	52	81
2005	487	32	595	327	197	44	368	559	224	207	236	318

Vinter-forår (jan-maj):

Vandfugletællingen gav 455 fugle. De foregående år (2003-2004): 120 og 493.

Rast: Største forekomster (100 eller flere): 23/1 146 Rønne Havn-Nørrekås (TET), 9/3 160 Rønne Havn-Nørrekås, 19/3 101 Rønne Havn og 29/4 120 Hundsemyre (alle LOU).**Træk:** Total 577. Største dag 1/4 138 Hammerodde (OLJ). De foregående års total (2001-2004): 867, 1164, 1118 og 487.Sommer-efterår (juni-december):**Ynglefugle:** 52 optalte reder i Hundsemyre, optalt inde i området (LOU). I 2004, som formentlig var det første år i nyere tid, hvor skarven ynglede på Bornholm, blev der fra reservatgrænsen optalt syv reder, så der har formentlig været flere.**Rast:** Største forekomster (100 eller flere): 13/7 112 Nexø Sydstrand (VKN), 1/8 130 Salthammer (OLJ), 29/9 155 Dueodde (FJE), 27/12 120 Rønne Havn (PCP).**Træk:** Totalt 2662 fugle. De foregående år (2001-2004): 2588, 616, 1912 og 2964. Største dage (200 eller flere): 18/10 369 Hammerodde (TET).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CAN, CGJ, CMO, EJE, HBA, HLL, HTM, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, KKR, KMO, KRA, JMJ, MKJ, MTK, Marie Louise Jensen, NÅK, PHJ, PJE, RBC, SBR, SEJ, SHI, SNI, SPS, SRS, THC.

Rørdrum: (*Botaurus stellaris*).

I Bastemose var der i perioden fra 13/4, hvor den blev hørt første gang (PKE), og frem til 16/6 pauken. Specielt i starten var der ivrig pauken, så der har været mindst et sandsynligt ynglepar. Og den ivrige pauken tyder på, at der nok har været to ynglepar jf. optællingskalenderen i Fuglenes Danmark. Desuden blev rørdrum set flere gange i området.

Øvrige iagttagelser: 5/5 1 set i Svinemose (JMØ), 15/5 1 sandsynlig hørt Ølene (KEL) og 4/7 1 overflyvende Ølene (FJE).

Totaltal for 2005: 5-7 fugle. De foregående år (2003-2004): 1 og 2.

Paukende fugle

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bastemose	x	x	x	x		x			x
Vallensgårdsmose						x			
Svinemose	x	x	x	x	x				
Ølene	x	x		x				x	(x)
Mose ved Klemmensker			x						
Hundsemyre		x							
Ferskesø	x								

Øvrige observatører: BNI, CAN, JGE, LOU, MTK, PCP, PJE, SAL, SEJ, SNI, TET, VKN.

Kohejre: (Bubulcus ibis).

26/6 1 Spellinge Mose (JLH). Den 27+28/6 opholdt den sig ved Bolsterbjerg, og der blev bragt foto i dagspressen (Ole Stobbe). Det er så vidt vides første iagttagelse af arten på Bornholm!

ARTEN ER SU-ART.

Silkehejre: (Egretta garzetta).

16+17/5 1 Grisby (ABO, CAN, HTØ, JMJ, KRA, MTK, OLJ, SKN). Fuglen fouragerede i nordenden af 'Grisby Havn', hvor den bl.a. fangede småkrabber og en frø.
Første sikkert verificerede forekomst i nyere tid. Eneste tidligere fund daterer sig til 10+12/6 1981, hvor et eksemplar opholdt sig ved Bro Odde. Den gang figurerede arten – i modsætning til nu om dage – på SU-listen.

Fiskehejre: (Ardea cinerea).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	20	8	50	30	28	4	37	22	30	26	1	20
2003	19	13	15	38	20	12	16	98	58	30	20	32
2004	23	16	54	51	34	12	13	52	66	19	7	16
2005	18	3	15	47	23	5	42	25	28	96	34	22

Vinter:

Ved vandfugletællingen sås ni fugle, heraf de otte i Hundsemyre (MTK). De foregående år (2001-2004): 46, 8, 5 og 9.

Hejrer

Kohejren fra Bolsterbjerg © Ole Stobbe

Silkehejre © Annette B. Olesen

Forår (marts-maj):

I alt blev der indberettet 85 fugle. De foregående år (2001-2004): 108, 108, 73 og 139.

Træk. I perioden er der kun rapporteret om en trækkende fugl: 22/3 Hammeren (RBC)

Rast/lokale fugle. Største forekomster (10 eller flere): 12/4 10 + 29/4 13 Hasle Sydstrand (KRA).

Sommer (juni - august):

72 fugle rapporteret. De foregående år (2001-2004): 155, 63, 126 og 77.

Største forekomst: 23/7 5 Udkæret (JMØ).

Ynglefugle. Ingen indberetninger om sikre ynglepar til DOF-basen, men Hasle Lystskov og Hundsemyre havde sikkert ynglepar i 2004: mindst 14 sikre ynglepar i Hasle Lystskov.

Efterår (september-december):

180 fugle indberettet. De foregående år (2001-2004): 174, 77, 140 og 108

Træk. 40 fugle, største dag 26/9 10 Hammeren (Andreas Bruun Kristensen).

Rast. Største forekomster: 18/10 8 Udkæret (PHJ) og 24/10 9 Nexø Sydstrand (NÅK).

Totalt. 358 fugle. De foregående år (2001-2004): 515, 276, 371 og 363.

Øvrige observatører: AMØ, ANP, ASO, BNI, CAN, HLL, HTM, HTØ, KMO, LOU, Mario Stelzer, MKJ, OLJ, PCP, PJE, SBR, SEJ, SHI, SNI, SRS, TET, THC, VKN.

Hvid stork: (Ciconia ciconia).

Formentlig har der været tale om to fugle i 2005.

Første fugl blev set 5/7 Stenseby (Sanne Christensen).

Anden fugl blev set første gang 22/7 på en nymejet mark nær Årsballe (KRA) og blev efterfølgende på lokaliteten, hvor den blev set af flere frem til 27/7. Der var ingen tegn på, at denne fugl var ringmærket.

Tallene fra de foregående år (1997-2004): 2, 5, 12, 3, 0, 2, 0 og 2.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, Erik Boie Olsen, Esben Holm, KEL, SEJ.

Knopsvane: (Cygnus olor).

Vinter-forår (januar-juni):

Ved vandfugletællingen blev der set 148 fugle. Største antal var 29 i Rønne Havn (TET).

De foregående år var tallene (2001-2004): 78, 199, 113 og 352.

Månedsmaksimum udvalgte steder

Lokalitet	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni
Nexø Sydstrand	11	21	21	15	-	5
Snogebæk/Salthammeren	5	-	7	145	114	-

Svaner

Rast. Større rastforekomster, udover vandfugletællingen: Salthammeren fra 19-22/4 i antal mellem 83 og 118 (PJE, AMØ, ASO, SBR, OLJ), 9/4 92 Bro Odde (OLJ), 24/3 52 Sorthat Strand (CAN).

Træk. Hammeren fra 21/3 til 2/4 i alt 149 fugle. Største dag 20/3 33 (SEJ).

Ynglefund. Et par hvert sted: Grisby, Svaneke Fyr, Stavnsgårdsrose, Bastemose, Snorrebakkesøen, Hundsemyre, Ferskesø, Salthammer, Rabækkens Kaolingrav og Nexø Sydstrand - i alt hele 10 ynglepar.

De foregående år (2001-2004): 9, 6, 6 og 8.

Sommer-efterår:

Månedsmaksimum udvalgte steder

Lokalitet	Juli	August	September	Oktober	November	December
Nexø Sydstrand	8	8	17	15	16	25
Snogebæk/Salthammeren	-	7	-	5	7	-

Største forekomster 2/8 26 Bro Odde (LOU) og 9/12 25 Nexø Sydstrand (CAN).

Træk. I alt 168 fugle, heraf 20/9-7/12 137 Dueodde.

Øvrige observatører: BNI, BST, CGJ, HBA, HLL, HTM, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, KMO, KRA, JMJ, MTK, NÅK, PCP, PHJ, RBC, SAL, SHI, SNI, SRS, THC, VKN.

Pibesvane: (Cygnus columbianus).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	0	0	0	33	0	0	0	0	0	49	3	0
2003	0	0	7	0	0	0	0	0	0	18	0	0
2004	22	0	124	3	0	0	0	0	0	80	0	0
2005	6	0	3	26	2	0	0	0	0	32	0	0

I alt 69 fugle. Største forekomst 16/10 13 Dueodde (ESB).

Pibesvane på Bornholm 1992 - 2005

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Forår	206	3	72	11	32	763	79	53	31	178	33	7	149	37
Efterår	77	191	246	252	47	93	223	5	53	215	52	18	80	32

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, JMØ, KRA, MTK, OLJ, PHJ, RBC, SEJ, TET.

Sangsvane: (Cygnus cygnus).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	24	28	343	42	0	1	0	0	0	233	11	36
2003	17	9	296	77	1	0	0	1	1	83	17	106
2004	59	0	70	127	0	0	1	0	0	195	21	24
2005	48	16	169	640	2	0	1	3	1	59	21	38

Vinter-forår (jan-maj):**Træk.** 22/1-5/4 i alt 773 fugle, heraf Hammeren 365. Største flok 3/4 173 Snogebæk (OLJ).**Rast.** Største forekomster 16/1 16 Bastemose (NÅK), 18/3 16 Sylten (MTK).Sommer (jun-aug):

17-29/7 1 Svinemose (PJE, MKH, SEJ).

Efterår (sep-dec):**Træk.** 16/10-10/12 i alt 87 fugle. Største forekomster 19/10 17 Dueodde (TET, SEJ, ASO) og 10/12 9 Klemensker (OLJ).**Rast.** I alt 32 fugle, alle i en-cifrede flokke. Største flok: 15/12 7 ved Kunstmuseet i Rø (BNI).

Totaltal

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vinter (jan-feb)	2	44	7	52	26	59	64
Forår (mar-maj)	459	458	211	385	374	197	811
Sommer (jun-aug)	1	1	6	1	1	1	4
Efterår (sep-dec)	86	190	457	280	207	240	119
Total	548	693	681	718	608	497	998

Øvrige observatører: CAN, CGJ, HTM, HTØ, JCH, JGE, JMØ, KKR, KMO, LOU, MBH, MST, PCP, RBC, SHI, SNI, SPS, SRS.

Sædgås: (Anser fabilis).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	I alt
2002	18	1	63	8	0	0	0	0	1050	306	40	0	1486
2003	0	0	1	0	0	0	0	0	8	4	14	0	27
2004	0	0	0	0	3	0	0	0	0	42	0	0	45
2005	8	143	0	2	6	0	0	0	0	186	0	5	350

Vinter (jan-feb):

Bemærkelsesværdig iagttagelse 1/2 143 Balka (ESB).

Forår (mar-maj):

1/4 2 + 18/5 6 Hammerodde (OLJ).

Efterår (sep-dec):

Træk. 6-19/10 i alt 176 fugle. Største forekomst 19/10 113 Dueodde (TET, SEJ, AMØ, ASO).

Desuden 7/12 5 Dueodde (TET).

Dato for første iagttagelse af efterårstræk

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
30/9	21/9	19/9	21/9	29/8	21/9	22/9	-	6/10

Rast. Alle forekomster: 8/10 10 rastende og så trækkende Ølene (MTK), 9/10 3 Årsdale (AMØ, ASO), 9/10 1, 11/10 5 og 18/10 1 Udkæret (SPS, MTK, PHJ).

Øvrige observatører: HLL, NÅK, PCP, SEJ, VKN.

Tundrasædgås: (Anser f. rossicus).

Racen blev første gang observeret på Bornholm i 1996.

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	5	0	0	0	0	0	0	0	2	118	0	0
2003	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0
2004	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33	0	0
2005	21	0	4	0	0	0	0	0	0	29	0	0

Vinter-forår:

Træk. 23/3 4 Hammeren (KMO, RBC, SHI).

Rast. 1/1 2 Pedersker (AMØ, ASO), 14/1 18 Udkæret (CAN), 22/1 1 Svenskehavn-Frederiks Stenbrud (HTØ).

Efterår:

Træk: 10/10 23 Galløken (LOU).

Rast: 10/10 6 Udkæret (LOU).

Totaltal

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
2	0	11	22	49	121	125	3	33	54

Blisgås: (Anser albifrons).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	2	0	9	5	7	0	0	0	421	840	104	0
2003	0	0	16	0	1	0	0	0	20	560	7	0
2004	143	0	3	9	0	0	0	0	636	18526	104	12
2005	12	1	19	1664	26	1	0	0	27	37029	20	3

Vinter-forår (jan-maj):**Træk.** I dagene 2-4/4 kom 1643 ud af månedens 1664.Efterår (sep-dec):

Træk. Trækket fandt i hovedsagen sted den 8. og 9. oktober – nøjagtigt ligesom i rekordåret 2001! I 2001 blev der observeret ca. 81.000 på to dage inkl. Christiansø, fra Bornholm lidt over 56.000, så der er et stykke vej til tallene fra 2001, men det blev dog til næsten 26.000, som trak ud over en meget bred front, så der er nok ikke grund til at antage, at der er mange dobbeltobservationer, snarere tværtimod. Og tæller man den 10. oktober med, hvor der kom 8.000 yderligere, bliver det til i alt **33.675**. ”Massivt træk over hele dagen. Havde også hørt flere på nattræk. Trækket forløb over relativ bred front. Imponerende.” (HLL).

Forekomster på 500 eller derover: 8/10 3632 Dueodde (HLL, SSN, SPS) + 525 Nexø Sydstrand (NÅK), 9/10 10.991 Dueodde (HLL), 750 Poulsker (SRS), 2930 Årsdale (AMØ, ASO) og 580 Snogebæk (OLJ), 10/10 579 Balkalyngen (SRS), 4667 Dueodde (HLL), 998 Poulsker (SRS) og 1281 Vestre Sømark (EBI).

Rast. Største forekomst: 10/10 10 Udkæret (LOU).

Totaltal (læg mærke til at tallet fra 2001 er det eneste inkl. Christiansø jf. ovenfor)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vinter	10	5	0	2	0	143	13
Forår	793	15	377	21	17	12	1709
Sommer	0	0	0	0	0	0	1
Efterår	3854	23.835	93.185	1365	587	19.278	37.079
Total	4.657	23.855	93.562	1.388	606	19.433	38.802

Øvrige observatører: BST, CAN, FJE, HTØ, JCH, JMØ, KMO, KRA, MBH, MTK, PHJ, RBC, SEJ, SHI, SNI, TET.

Grågås: (Anser anser).

Træk

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	0	6	45	4	51	0	77	300	296	125	0	0
2003	0	0	22	7	11	0	17	0	182	82	0	0
2004	0	0	0	1	0	0	0	810	45	11	0	0
2005	0	10	5	3	0	0	10	0	6	850	0	0

Månedsmaksimum for rastende/fouragerende/ynglende

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	9	153	258	93	128	26	403	460	360	372	0	2
2003	60	62	164	53	177	35	606	909	716	395	1	37
2004	12	185	150	106	132	178	489	1715	925	300	10	66
2005	150	198	169	110	115	26	260	400	370	300	12	8

Tabellen skal læses med lidt forsigtighed: fuglene flytter rundt mellem lokaliteterne, og de samme fugle indgår dermed i et vist omfang flere steder. Gælder nok især for Udkæret og Ølene.

Vinter (jan-feb):

Vandfugletællingen gav 75 fugle i Hundsemyre (MTK).

Træk. Ingen observationer.

Rast. Største forekomster: 15/1 108 Udkæret (HTØ), 31/1 150 + 8/2 198 Nexø Sydstrand (NÅK).

Forår (mar-jun):

Træk. Første 20/3 5 Hammerodde (SEJ). I alt 8 fugle i hele perioden.

Rast. 6/3 169 Nexø Sydstrand (NÅK), 29/4 110 + 3/5 115 Hundsemyre (LOU) og 8/6 26 Ølene (Egon Iversen).

Sommer (jul-aug):

Træk. Eneste iagttagelse: 12/7 10 Salthammer (OLJ).

Rast. 23/7 260 + 7/8 400 Ølene (SEJ, CAN).

Lokaliteter med ynglende par

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bastemose	2	2	2	3 - 4	2	3	1	1
Dueodde	1							
Gammelose							1	
Hundsemyr	0	2	2					4
Spellinge Mose							1	
Svinemose	0	1	1	1-3	4	1	3	3
Udkæret						2	1	
Vallensgårdsmose	0	2	1					
Ølene	2	3	5	7	2	4	4	2-4
Total	5	10	11	11 - 14	8	10	11	10 - 12

Efterår (sep-dec):

Træk. Første udtrækkende 25/9 6 Dueoddde (LOU), 8/10 356 Nexø Sydstrand (NÅK), 8/10 350 Bastemose (PJE).

Rast. 2/9 370 Ølene (TET), 20/9 250 + 2/10 300 Udkæret (CAN, SPS) og årets sidste større observation 11/10 170 samme sted (MTK).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CGJ, FJE, HLL, HTM, JGE, JMØ, KMO, KRA, MBH, PCP, PHJ, RBC, SAL, SBR, SHI, Åge Gejl Hansen.

Canadagås: (Branta canadensis).

Månedsfordeling, alle observationer, dog er kun største månedstal for rastende fugle fra Nexø Sydstrand og nærmeste lokaliteter medtaget – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	11	262	266	15	9	0	0	1	2	8	262	200
2003	263	190	370	15	17	6	1	12	6	3	31	268
2004	623	170	408	12	7	0	0	6	19	5	479	1287
2005	314	307	830	46	2	0	0	166	3	7	437	725

Vinter-forår (jan-maj):

Rast. Som vanligt om vinteren og det tidlige forår var det omkring Nexø, det store antal rastende fugle var: 16/1 + 8/2 300 Nexø Sydstrand (NÅK, CGJ) og 29/3 350 samme sted (NÅK).

Træk. Eneste større: 19/3 288 Nexø Havn (MTK).

Sommer (jun-sep):

Fra 2-12/8 var der rastende fugle i Udkæret, flest 10/8 med 23 fugle (LOU).

Største flok 13/8 48 Snogebæk (OLJ).

Efterår (okt-dec):

Træk. Første fugle 10/10 5 Balkalyngen (KRA). 18/11 80 Bromme (JGE), 3/12 86 Nexø (MTK).

Rast. 26/11 250 + 7/12 300 Nexø Sydstrand (NÅK, JGE).

Totaltal (defineret som største forekomst i januar - marts, plus alle fugle i april - oktober, plus største forekomst i november - december)

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
570	319	550	514	579	582	563	628	749	874

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, DNE, HTM, JMØ, KMO, MBH, MKJ, RBC, SAL, SEJ, SHI, SRS, TET.

Bramgås: (Branta leucopsis).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	11	10	54	77	1.519	6	0	0	2.329	415	3	0
2003	49	2	123	1.077	0	0	0	1	1	20.734	0	11
2004	0	0	10	66	373	0	0	8	42	14.664	32	4
2005	7	3	0	200	17.590	5	0	0	0	5.881	8	13

Vinter (jan-feb):**Rast.** 1/1 4 og 22/1 3 Nexø Havn (AMØ, ASO, HTM).Forår (mar-maj):**Træk.** 22/4 170 + 13/5 600 Hammeren (CAN, AMØ, ASO) og 16/5 320 Ølene (CAN) – pæne tal for maj indtil da....**Men så** en lidt kold maj morgen, 5 grader, vestenvind 6, skydække 2 og sigt på 35 km:18/5 **16.670** Hammerodde (OLJ, EJE). Ikke siden 1997 har der været et lignende forårstræk.**Rast.** 29/4 2 Hundsemyre (LOU).Sommer (jun-aug):

Eneste iagttagelser: 5/6 3 Strandmarken (OLJ) og 13/6 2 Allinge (BST).

Ynglefugle: Ingen rapporteret i 2005. Tidligere: 1 par i 2002, 2 par i 1997 og 1 par i 1996.Efterår (sep-dec):**Træk.** Første træk: 6/10 45 Dueodde (HLL). Største: 17/10 530 Dueodde (SEJ) og 17/10 1905 + 18/10 410 Hammerodde (OLJ, TET). Sidste træk: 24/10 310 Hammerodde (OLJ).**Rast.** Største forekomster: 17/10 7 Oksemyrvejen (HTØ), 1/11 27 Baltic Sea Glass (THC) og 8/12 7 Arnager (HTØ).

Totaltal (defineret som største forekomst i januar-marts plus alle fugle i de resterende måneder)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
jan-marts	55	129	2	0	0	58	54	69	7	4
april-maj	271	25.422	4.563	3.183	554	423	1.596	1.077	439	17.790
juni-august	2	6	36	2	4	5	6	1	40	5
sept-dec	2.051	16.432	503	53.131	884	1.131	2.747	20.746	14.742	5.902
Total	2.379	41.989	5.104	56.316	1.442	1.617	4.403	21.893	15.228	23.701

Øvrige observatører: BNI, FJE, JCH, MTK, PCP, PHJ, SBR, SNI, SPS, SRS.

Mørkbuget knortegås: (Branta bernicla bernicla).

Månedsfordeling, alle observationer – dobbeltregistreringer forsøgt undgået

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2002	0	0	0	0	1	0	0	0	1273	1051	0	0
2003	0	0	0	0	0	0	0	0	31	6959	0	0
2004	0	0	0	0	1	0	0	0	50	716	3	0
2005	0	0	0	2	47	0	0	0	0	5050	9	4

Vinter-sommer:**Rast.** 24/4 1 Snogebæk-Bro Odde og 26/4 1 Salthammer (PJE, OLJ).**Træk.** 18/5 47 mod øst Hammerodde (OLJ, EJE). Ganske usædvanlig iagttagelse. I nyere tid er der ikke set trækkende fugle i maj. Sidst der sås trækkende fugle om foråret - og begge tilfælde var i april - var i 2001, hvor en flok på 4 sås trækkende ved Saltuna, og i 1997 hvor 9 fugle trak ved Hammeren. 18/5-05 var også rekorddagen for bramgæs (og rødhalsed gås)!Efterår:**Træk.** Første iagttagelse: 7/10 1 Dueodde (HLL). Største forekomster: 16/10 122 + 17/10 4733 Hammerodde (AMØ, ASO, OLJ) samt 24/10 73 Hammerodde (OLJ), som samtidig var sidste træk.**Rast.** Kun ganske få fugle spredt over hele øen. Største 16/10 8 Dueodde (MTK, PJE).

Totaltal

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
jan-feb	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
april-maj	0	12	0	1	4	33	1	0	1	49
juni-august	0	3	0	0	0	72	0	0	0	0
sep-dec	2.666	9.585	14	31.898	50	440	2.324	6.990	769	5.061
Total	2.666	9.600	14	31.899	54	545	2.325	6.990	770	5.110

Øvrige observatører: CAN, Jan Speiermann, KRA, PHJ, SEJ, SRS, TET.

Rødhalsed gås: (Branta ruficollis)

18/5 1 Hammerodde (OLJ, EJE). Fuglen kom kl. 8.11 i en flok med 150 bramgæs. 18/5 var jo samtidig rekorddagen for bramgæse-forårstrækket og for sent forårstræk af mørkbuget knortegås.

Tidligere iagttagelser:

24/1 2004 1 Tejn Havn (JLH) og samme dag og samme iagttager 1 Stammershalle.

I 2000 og måske også i 1990 blev fuglen set på Bornholm.

Gravand: (Tadorna tadorna).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
18	85	340	282	298	28	124	83	3	9	5	0

Total for 2005: 1275.

Vinter (januar-februar):

Første observation var 1/1 1 Nexø Sydstrand (NÅK, ASO, AMØ). Højeste tal var 16/1 11 Nexø Sydstrand (NÅK). Vandfugletælingen 22 + 23/1 gav i alt 13 fugle fordelt på fem lokaliteter: 6 Nexø Sydstrand (HTM), 3 Snogebæk-Bro Odde (JCH), 1 Ypnasted (KKR), 1 Årsdale-Svenskehavn (AMØ) og 2 Holster Odde-Gedebak Odde (CMO).

Allerede 8/2 var der 21 fugle på Nexø Sydstrand (NÅK), og så kom der så småt flere til i løbet af måneden med 20/2 37 Salthammer (HTM) og 22/2 34 Nexø Sydstrand (NÅK).

Forår (marts-maj):

I foråret var der generelt lidt færre fugle end året før med største tal 24/3 150 Nexø Sydstrand (MBH) imod 250 i 2004. Af andre lokaliteter kan nævnes 28/2 136 Salthammer (OLJ), 11/4 20 Udkær (HTM), 1/4 11 og 16/5 94 Balka (KRA, SBR).

Første melding om ynglefugle var 22/4 Snogebæk (OLJ) med en gravand-hun, æglæggende/rugende under sommerhus (Bakkely). Første kuld ællinger blev meldt 19/5 8 meget små pulli Salthammer (SBR).

Sommer (juni-august):

Resten af ynglesæsonen blev der meldt om pulli/juvenile fra følgende lokaliteter: 2/7 60 Nexø Sydstrand (NÅK), 22/7 34 Salthammer (SEJ), 15/6 4 Udkær (LOU) og 4/6 5 Hasle Sydstrand (KRA). I alt 103 ællinger fordelt på 18-20 ynglepar. I 2004 var der 86 ællinger.

Efterår/vinter (september-december):

Som de øvrige år, blev der nogle få fugle tilbage på øen, 10/10 4 Udkær (SPS) og 5/11 2 adulte og 1 1K Salthammer (HTØ) som de sidste, så der blev, næsten som sædvanen byder, ikke set nogen gravænder i december måned.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	1/1-27/1	13/1
sidste	30/9-31/12	1/11

Øvrige observatører: CAN, CGJ, EJE, ESB, HBA, JMØ, KMO, LBG, MBH, MTK, PCP, PHJ, PJE, PKE, RBC, SAL, SHI, TET, VKN.

Pibeand: (Anas penelope).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
21	21	118	666	38	2	5	84	2137	9391	400	53

Vinter (januar-februar):

Der lå en lille fast bestand på nogle få lokaliteter. 1/1 16, 27/2 21 Nexø Sydstrand (NÅK), 19/1 2 Udkær (PCP). Vandfugletællingen 22-23/1 gav kun 4 pibeænder (HTM, Lasse & Tom Andersen, TET).

Forår (marts-maj):

Der var rastende fugle i varierende antal på nogle få lokaliteter. 23/3 4, 24/4 58 Nexø Sydstrand (7 indsendere), 23/3 1, 27/3 25 Udkær (JMØ, SPS), 28/3 28, 2/4 6 Salthammer (CGJ, OLJ), 1/4 11, 17/4 1 Hasle Sydstrand (KRA).

Træktal fra Hammeren/Hammerodde i perioden 23/3-24/4 var 514 (HTM, KMO, LBG, OLJ, PCP, RBC, SEJ, SHI) og fra Dueodde i perioden 2/3-3/4 var 95 (AMØ, ASO).

Sommer (juni-august):

Ganske få pibeænder på Nexø Sydstrand med 30/7 5 (NÅK) som det største antal. I det meste af august lå der 2-4 i Udkær (LOU), men det toppede med 24/8 12 (CAN). Salthammer havde det største antal med 25/8 70 (AMØ, ASO), der var den spæde start på efterårstrækket.

Efterår/vinter (september-december):

Trækket kom for alvor i gang fra midten af september med 16/9 102 Dueodde (TET), og så var det tiltagende til midt i oktober, 17/10 2203 Hammerodde (OLJ) som største antal.

Træktal fra Dueodde i perioden 13/9-2/11 var 6940 (17 indsendere).

Træktal fra Hammeren/Hammerodde i perioden 17/9-24/10 var 3483 (6 indsendere).

I alt blev der fra de to lokaliteter optalt 10.423 pibeænder. Samlet set var det ca. 2000 færre fugle i forhold til året før, og trækket lå forskudt lidt – hvor hovedtrækket i 2004 lå i september, lå det i 2005 i oktober.

Total for 2005: 12.937 mod 2003: 22.806 og 2004: 15.177

Øvrige observatører: Andreas Bruun Kristensen, AMØ, ASO, BNI, Finn Jensen, HTM, HTØ, Jan Speiermann, KMO, LBG, MBH, MKH, MNØ, OLJ, PHJ, PJE, RBC, SBR, SEJ, SHI, SNI, SRS, TET, THC.

Knarand: (Anas strepera).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5	5	30	20	23	8	13	33	5	20	15	2

Vinter (januar-februar):

Lille fast flok på Nexø Sydstrand: 31/1 og 27/2 5 (NÅK).

Vandfugletællingen 22/1 gav 3 samme sted (HTM).

Forår (marts-maj):

Træktiden gav lidt flere rastende fugle, 26/3 12 Sorthat (KMO, LBG, RBC, SHI) og 27/4 15 Nexø Sydstrand (LOU), men ellers var der fortsat en lille fast flok på Nexø Sydstrand med 4-6 knarænder (MBH, HTM, LOU, NÅK, SEJ, VKN), samt Salthammer med 2-3 fugle (KMO, OLJ, PJE, VKN), Hundsemyre med 2 (LOU, SAL) og Ferskesø ligeledes med 2 (AMØ, ASO, SBR).

Sommer (juni-august):

Første observation om yngel kom fra Nexø Sydstrand 8/7 6 adulte og 7 pulli (NÅK). Det samme par blev observeret samme sted 6/8 1 adult ♀ og 6 juvenile (JMØ).

Der kom lidt flere rastende fugle i løbet af august, 2/8 17 Nexø Sydstrand (SEJ) og 7/8 11 Salthammer (AMØ, ASO).

Vinter (september-december):

Der var mellem 2 og 8 overvintrende fugle på Nexø Sydstrand (NÅK, SEJ), 2-4 på Salthammer (AMØ, ASO, OLJ, SEJ) og 3-7 i Torneværkets kaolingrav (BNI, SNI).

Total for 2005: 179 mod 2002: 157, 2003: 152 og 2004: 634.

Øvrige observatører: CAN, EJE, HLL, HTM, MKH, MTK, SRS, TET.

Krikand: (*Anas crecca*).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
130	81	327	204	38	17	29	360	323	1159	266	72

Vinter (januar-februar):

Kun meldinger fra Nexø Sydstrand med 1/1 130 (AMØ, ASO) som største antal.

Vandfugletællingen 22-23/1 gav 99 fugle på samme lokalitet (HTM).

Forår (marts-maj):

Det var stadig på Nexø Sydstrand, de fleste fugle befandt sig. 24/3 200 (MBH) som største tal.

Trækobservationer fra Hammeren/Hammerodde gav i perioden 23/3-24/4 kun 46 fugle (8 indsendere).

Sommer (juni-august):

En lille fast bestand fordelt på nogle få lokaliteter. 24/7 8 Svinemose (MKH), 30/7 19 Nexø Sydstrand (NÅK), 2/8 24 Udkær, 2/8 11 Salthammer og 15/8 12 Ølene (alle LOU).

I august startede stækket så småt: 12/8 134 og 17/8 300 Udkær (LOU, SPS).

Efterår/vinter (september-december):

Udkæret var en god rastlokalitet for krikænder. 6/9 73, 22/9 195 (LOU) og 18/10 145 (AMØ, ASO), og selvfølgelig Nexø Sydstrand med 12/11 127 (NÅK).

Efterårstrækket gav 768 fugle fra Dueodde (10 indsendere), hvilket var mere end dobbelt så mange som året før. 6/10 239 (HLL) var det største antal.

Total for 2005: 3006 mod 2003: 3289 og 2004: 2398.

Øvrige observatører: ABO, CAN, BNI, CGJ, EJE, ESA, ESB, FJE, HTM, HTØ, Jan Speiermann, JET, JLH, JMØ, KMO, KRA, LBG, LOU, MKJ, MTK, OLJ, PCP, PHJ, PJE, PKE, RBC, SAL, SEJ, SBR, SHI, SNI, SRS, TET, THC, VKN.

Gråand: (Anas platyrhynchos).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
4688	1856	3314	945	104	51	600	654	997	3200	3088	2169

Total 2005: 21.666

Vinter (januar-februar):

Vandfugletællingen 22-23/1 gav i alt 4688 gråænder. Det var knap halvdelen af året før! Det var det laveste antal i de sidste fire år.

Nexø Sydstrand havde, ikke overraskende, det største antal, 8/2 1460 (NÅK). Andre lokaliteter kunne også følge med, dog ikke med helt så mange: Rønne Havn 23/1 330 (TET, Lasse og Tom Andersen), Pyritsø 27/1 530 (CAN), Nørrekås 29/1 500 (HTM), Arnager Havn 23/1 378 (VKN), Risegård-Sose Odde 23/1 485 (MTK) og Hasle Sydstrand 8/1 186 (KRA) for at nævne nogle af de tre-cifrede tal.

Forår (marts-maj):

Stadigvæk var der mange gråænder på Nexø Sydstrand, 22/3 1400 (SEJ) som det største tal. Derefter aftog det gradvist. Første kuld unger blev set 16/5 9 pulli Salthammer (SBR), hvilket var ca. 3 uger senere end året før. Derefter blev der meldt om kuld fra mange andre lokaliteter, samme dag 2 kuld på 5 og 8 pulli Ferskesø samt 2 kuld på 11 små og 7 lidt større pulli Balka, 18/5 3 kuld på henholdsvis 5, 6 og 9 pulli Grisby, 20/5 3 kuld, 7, 10 og 15 pulli Brændesgårdshaven, 20/5 2 kuld på 8 pulli hver Bastemose, 20/5 2 kuld på 3 og 6 pulli Svinemose (alle SBR). Udkæret kunne også være med, 29/5 1 kuld på 7 pulli (LOU).

Sommer (juni-august):

Der blev fortsat meldt om yngel, 15/6 3 kuld med i alt 16 pulli Udkær (LOU), 2/7 1 kuld på 6 Nexø Sydstrand (NÅK), 22/7 endnu et kuld med 5 helt nye pulli Nexø Sydstrand (SEJ) samt 2/8 3 relativt nye kuld Udkær (LOU). I alt ca. 24 kuld unger.

I forbindelse med fældningen trak flere gråænder sammen i større flokke, 22/7 330 Nexø Sydstrand (SEJ) og 12/8 460 Udkær (LOU) som to eksempler.

Efterår/vinter (september-december):

På trods af andejagten lå der en del rastende fugle på forskellige lokaliteter, 8/9 134 Udkær (LOU), 11/9 40 Svinemose (MTK), 16/9 80 Ølene (SEJ), 18/9 80 Hasle Sydstrand (KRA) og 26/9 300 Nexø Sydstrand (MTK). Største samlede antal var 26/11 1800 Nexø Sydstrand (NÅK).

Trækket startede i sidste halvdel af september og fortsatte til først i december, i alt blev der meldt om 1306 trækkende fugle fra Dueodde og Hammeren.

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ANP, ASO, BNI, BST, CGJ, CMO, EJE, ESA, ESB, HBA, HLL, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, JMØ, KKR, KMO, LBG, MBH, MJJ, Marie Louise Jensen, OLJ, PCP, PJE, PHJ, PKE, RBC, SHI, SNI, SRS, THC.

Spidsand: (Anas acuta).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	15	9	4	0	1	8	10	176	6	0

1. halvår:

Første spidsænder blev observeret 19/3 2 Udkær (JMØ). Trækket gav 16 fugle fra Dueodde og Hammeren (7 indsendere), hvilket var meget få. I 2004 var der således 24 fugle og i 2003 hele 38! Af rastende fugle kunne Nexø Sydstrand mønstre en enkelt spidsand i perioden (BNI, HTM, NÅK, SEJ, SNI), Salthammer 1-2 stykker (PJE, OLJ, SBR), Udkær 1-2 fugle (CAN, JMØ, SPS), Ølene 1 (AMØ, ASO, SAL), Hundsemyre ligeledes en enkelt (LOU) samt Østre Sømark 1 (EBI). Sidste observation i perioden var 19/5 Salthammer (SBR).

2. halvår:

Bestemt ikke imponerende tal, i alt kun 170 trækkende fugle fra Dueodde og Hammeren. Største træktaal er 8/10 34 Dueodde (HLL). Alle resterende fugle var rastende. Salthammer husede 2-5 fugle (AMØ, ASO, PJE, SEJ), Nexø Sydstrand 1 (EBI, NÅK), Udkær havde 2-4 fugle (CAN, MBH, LOU, SPS), Bro Odde 13/8 1 (MBH), Svaneke Fyr-Grisby 28/10 1 (SRS) samt Årsdale 17/10 hele 10 (AMØ, ASO).

Første melding om spidsand i perioden var 8/7 1 Nexø Sydstrand (NÅK).

Sidste observation fandt sted så sent som 26/11 1 Nexø Sydstrand (NÅK).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	15/2-25/3	5/3
sidste	8/10-3/11	17/10

Total for 2005: 229 mod 2002: 384, 2003: 591 og 2004: 612.

Øvrige observatører: HLL, HTM, KMO, MTK, LBG, LOU, OLJ, RBC, SEJ, SHI, TET.

Ederfuglereede på Nexø Havn © Stefan Brehme

Sangsvane © Steen E. Jensen

Atlingand: (Anas querquedula).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	20	6	1	2	1	0	0	0	0

1. halvår:

En art med tilbagegang i observationerne. Under halvdelen af antal fugle i 2002!

Første fugl blev meldt 9/4 1 Udkær (PCP). Der blev kun meldt om én decideret trækkende fugl, 21/4 1 Hammerodde (OLJ). De resterende var rastende fugle med observationer fra følgende lokaliteter: 9/4-20/5 1-7 Udkær (AMØ, ASO, HTM, HTØ, LOU, PCP, SPS, VKN), 1/4 1 Poulsker (OLJ), 26/4 2 Pyritsø (CAN), 27/4 2 Ølene (SAL), 27/4-8/7 2 Nexø Sydstrand (LOU, NÅK), 29/4 5 Hundsemyre (LOU), 16/5-5/6 2 Salthammer (CAN, OLJ) og 16/5 1 Balka (SBR).

2. halvår:

Også meget få observerede fugle fra to lokaliteter. 8/7 2 Nexø Sydstrand (NÅK) var første melding i perioden. 18/8 4 og 25/8 1, årets sidste, var fra Salthammer (AMØ, ASO).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	23/3-16/4	4/4
sidste	4/6-26/10	15/8

Total for 2005: 30 mod 2002: 66, 2003: 54 og 2004: 33.

Skeand: (Anas clypeata).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	33	35	32	5	35	7	63	8	0

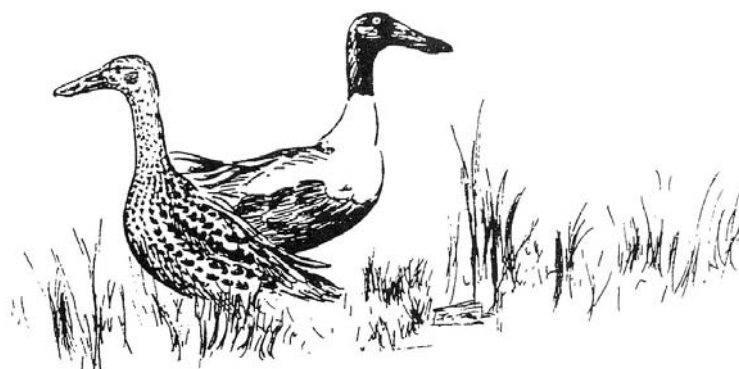
1. halvår:

Første skeand ankom 3/4 1 Nexø Sydstrand (NÅK). Kun 4 trækobservationer i perioden 21/4-18/5 fra Hammerodde (EJE, OLJ). Øvrige var rastende fugle: 27/4 3 Ølene (SAL), 27/4 4 Pyritsø (CAN), 29/4 6 Salthammer (OLJ), 29/4 4 Hundsemyre (LOU), 1/5 4 Hasle Sydstrand (KRA), 16/5 2 Grisby (ABO, CAN, MTK), 2/6 13 Udkær (MBH) og 4/6 17 Nexø Sydstrand (MBH).

2. halvår:

Største rasttal var fra 11/8 7 Nexø Sydstrand (PJE). Udkæret kunne lægge vand til årets eneste ynglepar, 2/8 8 meget små pulli (JMØ, LOU) og første kuld siden 2002, hvor der på stedet var tre ynglepar.

Udkær husede yderligere op til 7 rastende fugle (7 indsendere), 11/8 7 Nexø Sydstrand

Dykænder

(PJE), 16/8 2 Ølene (LOU), 11/9 4 Ferskesø (PJE), 11/10 1 Nygårds Kaolingrav, Rønne (MTK), 30/11 1 Grisby (MTK) og som årets sidste, 12/11 7 Salthammer (PJE).
Træktal fra Dueodde i perioden 4-19/10 var 38 (HLL, OLJ, SEJ, TET).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	16/3-3/4	25/3
sidste	10/10-12/12	11/11

Total for 2005: 218 mod 2002: 402, 2003: 387 og 2004: 553.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CAN, CGJ, DNE, HTM, HTØ, KRA, MBH, PCP, PJE, PHJ, SBR, SEJ, SNI, VKN.

Taffeland: (Aythya ferina)

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
18	10	23	11	2	0	2	4	3	35	15	31

Total 2005: 154.

1. halvår:

Der var tilsyneladende færre fugle end året før. Maxtallene var 9/1 10 Døndale å, udløbet (BSA) og 6/2 8 Pyritsø (CAN) imod maxtal på henholdsvis 20 og 23 fra året før. Vandfugletællingen 22-23/1 gav da også kun 5 fugle (EJE, HTM) imod 24 i 2004!

Ud over de to nævnte lokaliteter var der større antal fugle på to andre lokaliteter, 9/3 11 Rønne Havn (LOU) og 23/3 8 Udkær (JMØ).

Hammerodde kunne sammenlagt melde om 4 trækkende fugle (OLJ) i april.

2. halvår:

I oktober blev der meldt om i alt 16 trækkende taffelænder fra Dueodde og Hammerodde (JET, HLL, OLJ, TET), hvor der blev meldt om 22 året før.

Til gengæld var der flere overvintrende fugle i andet halvår: 13/11 15 Pyritsø (CAN) og 30/12 19 Snorrebakkesøen (BNI, SNI), imod rasttal på 14 i 2004.

Øvrige observatører: CGJ, KMO, LBG, MBH, MTK, NÅK, PCP, PJE, RBC, SEJ, SHI, SPS, SRS.

Troldand: (Aythya fuligula).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2787	563	2064	781	405	12	6	6	213	1607	1321	790

Vinter (januar-februar):

Ca. 600 færre fugle end året før. Generelt er fuglene fordelt på mange forskellige lokaliteter men med hovedvægten på Rønne Havn 2/1 800 (CGJ), Nexø Havn 22/1 174 (HTM), Nexø Sydstrand 4/2 527 (HTM) samt Hundsemyre 22/1 700 (MTK). Vandfugletællingen 22-23/1 gav i alt 1863 trolldænder, hvilket var ca. 700 fugle færre end 2004.

Forår (marts-maj):

Stadig en del fugle i marts, 6/3 350 Salthammer (AMØ, ASO), 9/3 580 Rønne Havn-Nørrekås (LOU), 18/3 110 Ferskesø (NÅK) og 22/3 900 Nexø Sydstrand (SEJ). Overraskende nok ligger der stadig 29/4 460 i Hundsemyre (LOU), men det er også det sidste store antal i foråret. Trækket i midten af april gav kun 17 registrerede fugle fra Hammerodde (OLJ, PCP, SEJ).

Sommer (juni-august):

Ganske få fugle, 1-5 stykker fra nogle få lokaliteter. Ingen meldinger om yngel.

Efterår/vinter (september-december):

På grund af det gode vejr i september og oktober, rykkede trækket lidt i forhold til normalt, hvilket også kan iagttages på andre arter. De store træktal forekom først hen mod midten og slutningen af oktober, hvor det normalt er ved månedsskiftet september/oktober. Største træktal var 13/10 544 Dueodde (HLL), og største samlede antal rastende fugle var 27/10 420 Torneværkets kaolingrav ved Rønne (JCH).

Af overvintrende fugle var der flest i Rønne og Nexø Havn med henholdsvis 30/11 320 (SRS) og 2/12 700 (SEJ).

Total for 2005: 10.555 mod 2002: 12.508, 2003: 6461 og 2004: 7635.

Øvrige observatører: ABO, BNI, BST, CAN, EJE, ESB, HBA, HTØ, JET, JLH, JMØ, KKR, KMO, KRA, Lasse Andersen, LBG, JMJ, PHJ, PJE, RBC, SAL, SBR, SHI, SNI, TET, Tom Andersen, VKN.

Bjergand: (Aythya marila).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
13	0	22	11	5	0	0	0	0	62	6	2

1. halvår:

Samme antal som i 2004, men i forhold til 2002-2003 er det meget få fugle!

Hundsemyre havde en lille, fast bestand på 2-4 fugle (LOU, SAL) men med en enkelt melding om 8 1/1 (AMØ, ASO). Øvrige lokaliteter var Blykøbbe å med 15/1 1 (EJE, PHJ, TET), Rønne havn med 1-3 stykker (Lasse & Tom Andersen, LOU, TET), 20/3 14 Sommerodde-Holsterodde (AMØ, ASO) og Salthammer med en enkelt (AMØ, ASO, SEJ).

Trækobservationerne fra Hammerodde gav i alt 4 fugle (OLJ, SAL).

2. halvår:

Antallet af trækkende fra oktober var 49 stykker. Stadig meget lavt tal. Eneste lokalitet med tocifrede rasttal var 27/10 11 Snogebæk Havn (SRS).

Total for 2005: 121 mod 2002: 970, 2003: 415 og 2004: 121.

Øvrige observatører: CAN, BNI, MTK, SNI.

Ederfugl: (Somateria mollissima).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
19	13	239	595	1136	26	60	30	105	720	41	11

Total 2005: 2995.

Vinter (januar-februar):

Kun nogle få fugle, vandfugletællingen 22-23/1 gav 17 af månedens 19 fugle!

Forår (marts-maj):

Forårstrækket var bestemt heller ikke noget at råbe hurra for. I perioden 20/3-18/5 blev der talt 463 fugle fra Hammeren og Dueodde (10 indsendere), hvilket kun var ca. en tredjedel af antallet i 2004, som også var et meget dårligt år! Højeste træktal var 21/4 216 Hammerodde (OLJ).

Der var mange lokaliteter med få rastende fugle, samt nogle få med mange, f.eks. 17/5 278 Bølshavn (SBR) som det klart største antal.

Første observation af ællinger var 8/5 1 par med 4 pulli Salthammer (OLJ). Eneste melding om bornholmsk yngel (ikke fra Ertholmene) var 16/5 1 ynglefugl lettede fra rede på Nexø Havn (4æg) (SBR). I alt blev der indsendt observationer af ca. 400 ællinger.

Sommer (juni-august):

Der var kun meldinger fra fire lokaliteter. 4/6 20 adulte og 6 pulli Hasle Sydstrand (KRA), 2/7 31 adulte og 29 pulli Nexø Sydstrand (NÅK), 15/8 18 rastende ♀ Stampen (MKJ), 25/8 12 Salthammer (AMØ, ASO).

Efterår/vinter (september-december):

Trækket startede midt i september og gav i perioden 13/9-28/10 751 fugle. Største antal var 16/10 171 Hammerodde (AMØ, ASO).

Rastende fugle var der meget få af. 12/11 20 Salthammer (OLJ, PCP) var klart det højeste antal.

Øvrige observatører: ABO, BNI, CAN, EJE, ESA, ESB, FJE, HBA, HTM, HTØ, HLL, JCH, JET, JLH, KMO, LBG, LOU, MKH, MTK, NÅK, PHJ, PJE, PKE, RBC, SAL, SEJ, SHI, SKN, SNI, SPS, SRS, TET, VKN.

Havlit: (Clangula hyemalis).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
367	21	269	769	0	0	0	0	0	208	4	107

1. halvår:

Oven på de meget få fugle i 2004, var det opløftende, at tallet i 2005 blev noget større.

Vandfugletællingen alene gav flere fugle end i hele 2004, nemlig 250 (13 indsendere).

Af rastende fugle var der 9/1 50 Døndale å, udløbet (BSA), 22/1 105 Bro Odde-Dueodde (JCH) og 23/1 72 Arnager havn (VKN) som de største antal.

Trækket 20/3-24/4 gav 701 havlitter med største tal 21/4 641 Hammerodde (OLJ).

2. halvår:

Moderat antal fugle.

Af rastende fugle var der kun få, 7/12 48 Salthammer (TET) som klart det største tal.

Trækket i perioden 6/10-7/12 var heller ikke stort, 251 fugle i alt med største tal 17/10 47 Hammerodde (OLJ).

Total for 2005: 1745 mod 2002: 3070, 2003: 9460 og 2004: 241.

Øvrige observatører: ABO, AMØ, Lasse og Tom Andersen, ASO, CAN, CMO, EJE, ESB, HLL, HTM, JGE, Jens Koføed, JLH, JMØ, KMO, KRA, LBG, MBH, MKH, MST, MTK, PHJ, PCP, PJE, RBC, SAL, SEJ, SHI, SNI, SRS.

Sortand: (Milanitta nigra).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	0	11	880	1	1	122	8	0	505	4	35

Total 2005: 1569.

Vinter (januar-februar):

Et enkelt stationært par blev set på vandfugletællingen 22/1 Vigehavn-Svaneke Havn (OLJ).

Forår (marts-maj):

Som forrige år var træktallet under tusind fugle. Største samlede antal var 21/4 391 Hammerodde (OLJ).

Sommer (juni-august):

Det blev til en enkelt rastende fugl i juni, 5/6 1 Risebæk (PJE).

Under hannernes sommertræk i juli trak 122 fugle med 8 efternølere i august (AMØ, ASO).

Efterår/vinter (september-december):

Igen kun en enkelt rastende fugl, 26/11 1 Balka-Salthammer (SRS, MKH).

Efterårstrækket af hunner og årets yngel i oktober blev på 505 fugle, hvilket er ca. halvdelen af antallet i 2004! Største antal på en dag blev 17/10 94 Hammerodde (OLJ).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	9/1-26/1	17/1
sidste	17/10-28/12	22/11

Øvrige observatører: ABO, CAN, Finn Jensen, HLL, HTM, KMO, LBG, PCP, RBC, SAL, SEJ, SHI, TET.

Fløjlsand: (Milanitta fusca).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	3	19	0	0	0	0	1	71	0	0

Total 2005: 94.

Meget få fugle og dog alligevel en tredobling i forhold til 2004, hvor der kun blev set 32.

Første rastende fugl blev set så sent som 23/3 på Hammeren (HTM, KMO, LBG, RBC, SHI).

Største antal trækfugle var 21/4 12 Hammerodde (OLJ).

Der blev ikke set nogle hanner på fældningstræk til de danske farvande i juni/juli måned.

Hovedtrækket kom i oktober måned, med største tal 17/10 19 Hammerodde (OLJ).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	7/1-25/1	18/1
sidste	10/10-6/12	18/11

Øvrige observatører: AMØ, ASO, Finn Jensen, JCH, JET, HLL, SEJ, TET.

Hvinand: (Bucephala clangula).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
656	204	301	24	0	1	3	0	0	147	175	152

Vinter (januar-februar):

Januar gav et antal fugle noget under de tre foregående års antal. Kun 656 imod 1309 i 2004.

Vandfugletællingen 22-23/1 gav 612 fugle, hvilket også er ca. halvdelen i forhold til året før.

Største antal var, sædvanen tro, på strækningen Arnager-Vellenså, hvor der var 66 fugle (SNI).

Bro Odde-Dueodde 65 (JCH) og Dueodde 61 (Marie Louise Jensen) var de to andre strækninger, der gav mere end 60 fugle.

Nexø Sydstrand lagde 16/2 vand til 50 rastende hvinænder (HTM) og Hasle Sydstrand 3/2 38 (CAN).

Forår (marts-maj):

Marts gav til gengæld ca. fire gange så mange fugle som året før, 301 i 2005 og 71 i 2004!

Pardannelsen sker i marts-april, og parringsadfærd blev allerede iagttaget hos flere fugle 5/3 23 Galløkken (PCP). Større antal fugle blev set på følgende lokaliteter: Nexø Sydstrand 15/3 64 (PJE), Sommerodde-Holsterodde 20/3 124 (AMØ, ASO), Helligdomsklipperne 21/3 20 (HTM, LBG, RBC, SHI) og Salthammer 22/3 30 (SEJ).

Trækket gav 7 fugle, resten var rastende fugle.

Sommer (juni-august):

Der er ingen sikre tegn på ynglefugle, men forekomst af hvinænder i juli kunne måske antyde et forsøg: 7/7 3 Nexø Sydstrand (AMØ, ASO).

Efterår/vinter (september-december):

Væsentlig flere fugle end de tre foregående år, 474 i forhold til 269, 123 og 188 i 2002-2004.

277 fugle trak i perioden 2/10-7/12. 24/10 46 Hammerodde (OLJ) var største antal.

Både øst- og vestkysten kunne byde på rastende fugle: 12/11 54 Salthammer (PJE), 12/11 20 Nexø havn (PCP, OLJ), 26/11 16 Nexø Sydstrand (NÅK) og 2/12 11 Hasle Sydstrand (CAN), 2/12 32 Blykobbe Plantage (PHJ), 3/12 22 Pyritsø (CAN) og 6/12 22 Hvide Odde-Sorthat (TET).

Total for 2005: 1663 mod 2002: 1793, 2003: 1932 og 2004: 1745.

Øvrige observatører: ABO, BSA, EJE, HBA, HLL, HTØ, JLH, JMØ, KMO, KKR, KRA, LOU, MBH, MJJ, MKH, MTK, SAL, SRS, VKN.

Lille Skallesluger: (Mergus albellus).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
9	7	3	0	0	0	0	0	0	1	5	3

1. halvår:

Igen et middelår. Syv forskellige lokaliteter ligesom i 2004. 1/1 1 ♀ Hundsemyre (AMØ, ASO), 1/1 1 Nexø Sydstrand (NÅK), 9/1 5 Døndale å, udløbet (BSA), 12/1 1 ♀ Rønne vesthavn (JCH), 6/2 2 ♀ Pyritsø (CAN), 16/2 2 ♀ Ferskesø (HTM), 17/2 1 ♀ Nexø Havn (HTM), 25/2 ♀ + ♂ Hammersø (JCH).

2. halvår:

Også 2. halvår bød på syv lokaliteter men kun 8 fugle, det var dog dobbelt så mange som året før. 2/11 1 ♀ Udkær (LOU), 5/11 1 Torneværkets Kaolingrav (BNI, SNI), 26/11 2 Nexø Sydstrand (NÅK), 26/11 1 Nexø Havn (MKH, SRS), 3/12 1 ♂ Pyritsø (CAN) og 3/12 1 ♀ Salthammer (SEJ). Total for 2005: 28 mod 2002: 41, 2003: 32 og 2004: 35.

Toppet Skallesluger: (Mergus serrator).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
315	33	218	179	61	9	23	10	27	533	126	85

Total for 2005: 1619 mod 2002: 1143, 2003: 1346 og 2004: 1235.

Vinter (januar-februar):

Vandfugletællingen 22-23/1 gav 279 af de 315 fugle i januar. Området omkring Arnager var et godt sted for toppet skallesluger, for i Arnager Havn var der 70 (VKN), og på stækningen Arnager-Vellenså lå der 41 (SNI). To andre steder i samme weekend, hvor der lå tocifrede antal, var Tejn-Stammershalle med 31 (JLH) og Hvide Odde-Sorthat med 22 (PCP).

Forår (marts-maj):

Marts måned var en god måned i forhold til 2004, hvor der kun var 63! Starten på trækket talte kun 30 fugle, resten var rastende. 15/3 21 Nexø Sydstrand (PJE), 23/3 20 Hammerodde (HTM, KMO, LBG, SHI, RBC) og 24/3 30 Sandkås (KMO, RBC, SHI) var nogle af dem.

Trækket fortsatte i april med 87 fugle, hvor 21/4 27 Hammerodde (OLJ) var det største antal.

Maj måned bød på de to første ynglepar i Torneværkets kaolingrav (BNI, SNI).

Sommer (juni-august):

Nexø Sydstrand kunne byde på både største antal og eneste melding om yngel. 7/7 17 (AMØ, ASO) og 13/7 4 pulli (VKN).

Efterår/vinter (september-december):

Efterårstrækket i perioden 16/9-24/10 gav 411 fugle. 24/10 40 Hammerodde (OLJ) var største antal. Der var rastende toppet skallesluger stort set rundt om hele øen i varierende antal. Generelt var der en hel del flere end i 2004, ca. 360 imod ca. 70! 20/11 29 Vestre Sømark og 23/11 28 Hvide Odde-Sorthat (TET) som to eksempler.

Øvrige observatører: ABO, Lasse og Tom Andersen, BSA, CAN, CMO, EJE, ESB, Finn Jensen, FJE, HBA, HLL, HTØ, JCH, JGE, Jens Kofoed, JMØ, KKR, KRA, LOU, JMJ, MKH, Marie Louise Jensen, MTK, NÅK, PHJ, PKE, SAL, SBR, SEJ, SRS.

Stor Skallesluger: (Mergus merganser).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
122	82	155	95	26	7	34	18	3	15	19	19

Total 2005: 595.

Vinter (januar-februar):

Til vandfugletællingen optaltes 75 fugle, hvilket var ca. 50 mindre end i 2004. Perioden som sådan gav nogle flere fugle end året før, i alt ca. 200.

Østkysten trak de fleste rastende fugle til sig, 8/2 52 Nexø Sydstrand (NÅK) som største antal

Forår (marts-maj):

Under forårstrækket fløj der 69 fugle forbi Hammeren og Dueodde (10 indsendere).

Samlet antal fugle i foråret, 276, ligger også noget over 2004-tallet på kun 97.

Flest fugle var der igen på østkysten, 9/3 15 Ferskesø (HTM, HTØ) og 22/3 42 Nexø Sydstrand (SEJ), men vestkysten kunne også mobilisere nogle stykker, 9/3 13 Rønne Havn-Nørrekås (LOU) og 6/4 14 Pyritsø (TET).

Sommer (juni-august):

Stort set kun meldinger fra østkysten med en enkelt undtagelse 9/8 2 hunner Hasle Sydstrand (CAN). Største antal var 15/7 27 Nexø Sydstrand (MNØ).

Første melding om yngel kom 2/7 6 juvenile (NÅK). 1-2 ynglepar?

Efterår/vinter (september-december):

Ikke de store træktal, 9 stykker blev det til fra Dueodde (HLL, TET).

Igen kun nogle enkelte fugle fra vestkysten, 18/9 + 8/11 1 ♀ Hasle Sydstrand (KRA, CAN) og 31/12 1 Galløkken (PCP), resten var fra østkysten. 26/9 2 Gudhjem (Andreas Bruun Kristensen), 13/11 3 Svaneke Fyr-Grisby, 27/11 9 Nexø Sydstrand og 1/12 9 Nexø Havn (alle SRS).

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, BNI, BSA, CGJ, EJE, ESB, Jan Blichert-Hansen, JCH, JET, JMØ, KMO, LBG, MBH, MKH, MTK, OLJ, PJE, RBC, SAL, SBR, SEJ, SHI, SNI, SPS, VKN.

Hvæpsevåge: (*Pernis apivorus*).

Et noget sløvt år med blot 30 observationer mod sidste års flotte 106 eksemplarer. Foråret svigtede totalt, til gengæld blev der set flere hvæpsevåger, end der plejer, i yngletiden.

Forår:

Årets første hvæpsevåge plejer at dukke op sidst i april, det kunne også være den gjorde det i år, men den blev først registreret 8/5 1 rst. Blykobbe Plantage (JCH).

Kun en enkelt trækkende, 20/5 1 trk. N Årsdale (ASO, AMØ). Desuden 25/5 1 of. han Rønne Plantage/Sjelsmyr (PCP).

Sommer:

Et rigtigt godt år med mange sommerobs fra flere lokaliteter. Især Bastemose havde flere iagttagelser, 4/6 1 of. (TET), 8/6 sås både en han og en hun, spændende! (VKN, Egon Iversen), og 14/6 1 (MTK). Ølene havde også flere iagttagelser, 8/6 1 of. (Egon Iversen), 17/7 1 rst. (ANP) og 16/8 1 ad. hun of. (LOU).

5/6 1 NØ Pedersker/Sladderhøj (JCH) var nok en trækfugl. Men 11/6 1 of. Ndr. Åsedam (SKN), 13/7 1 fou. i udkanten af skoven ved Nexø Sydstrand (VKN), 11/8 1 Hammeren, 14/8 1 Udkæret og 22/8 1 Slotslyngen (alle SPS) er straks mere interessante med hensyn til mulige ynglefugle. Da der ikke er fundet konkrete beviser på yngel, må vurderingen lyde på 4-5 mulige ynglepar.

Efterår:

Trækket indledtes 26/8 1 SV Galløkken (PCP), 11/9 2 indtrk. Slotslyngen (JCH). Fra Dueodde var der følgende obsdage: 13/9 3 1K trk. S, 16/9 1 ad. S, 18/9 2 S, 22/9 2 1K S, og 25/9 1 1K S (TET, PKE, SEJ, MTK, JCH, CGJ, LOU, ESB). 25/9 1 SV Galløkken (PCP).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	25/4-31/5	18/5
sidste	5-30/9	12/9

2002-2004: 59, 24 og 106.

Sort glente: (Milvus migrans).

Et gennemsnitsår med tre iagttagelser. 22/3 1 Hammeren/Opalsøen (EBI) og 16/5 2 N Ølene/v.Ølegård, de var i fældning og fløj lavt sammen på tæt hold, 20-30 m. (PCP).

2002-2004: 0, 4 og 6.

Rød glente: (Milvus milvus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
9	4	12	21	20	10	4	5	4	2	0	0

Et godt 1. halvår, men et skidt 2. halvår. Som diagrammet viser, ligger hovedvægten af observationerne først på året.

1. halvår:

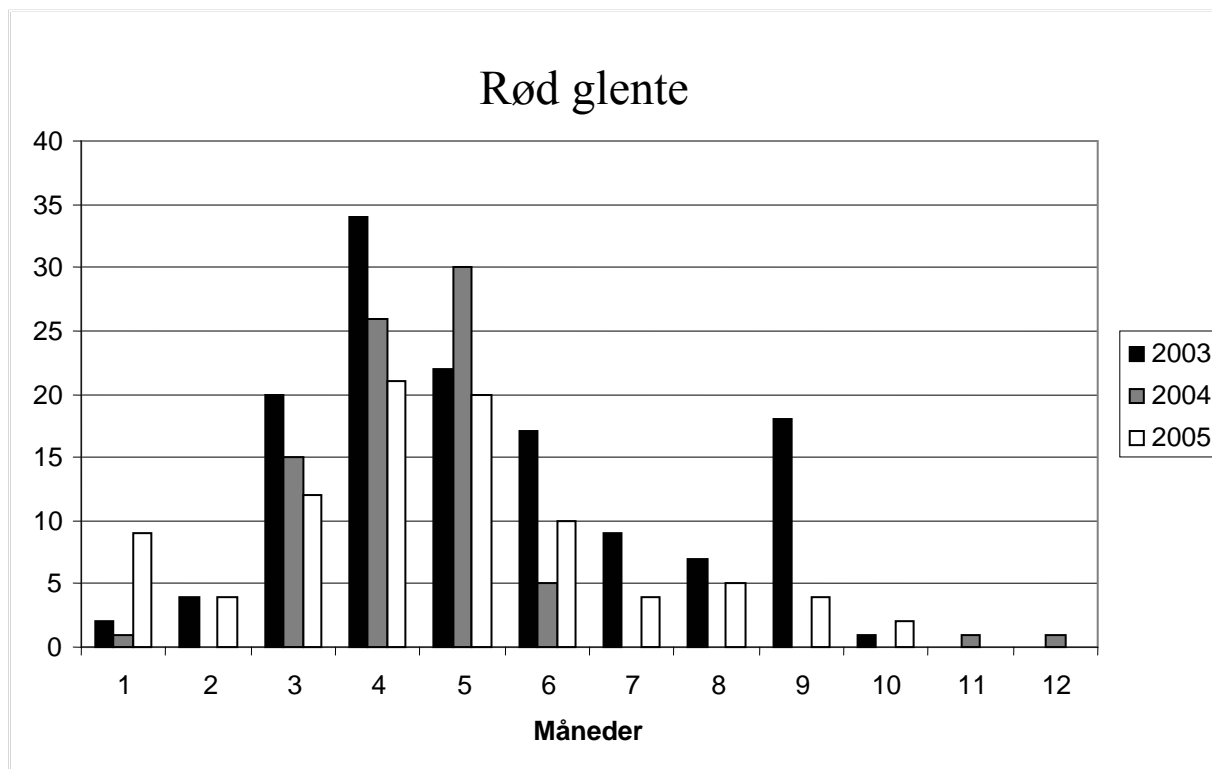
Ud af årets 91 observationer ligger de 76 i de første seks måneder. Det er faktisk over hele øen, der er set røde glenter. Årets første var 3/1 1 fou. Årsdale (AMØ, ASO). Enkelte individer er set på hele 37 forskellige lokaliteter. Flere røde glenter er set på følgende steder: Vestermarie/St.

Gadegårdsvejen 5/1 1, 16/1 2, 20/3 2 og 9/5 3 trk. V (VKN, SKN). I Ølene er der også flere gange set to røde glenter samtidigt, 25/3 1 (KMO, SHI, RBC, LBG, HTM), 2/4 1 (JGE), 21/4 1 (SPS), 14+15/5 2 (JCH, TET, JET, KEL) og 8/6 1 (Egon Iversen, FJE).

Desuden har der været aktive røde glenter omkring Egeby, i Nexø- Årsdale området, Klemensker/Årsballe og Udkæret. På baggrund af adfærd og røde glenter med manglende håndsvingsfjer, som kunne være ynglefugle, må der være ca. 5 par.

2. halvår:

Med blot 15 observationer var efteråret en tynd kop te. Fra Dueodde var der fire observationsdage, 24/9 1 S (OLJ, PCP), 25/9 1 trk. (CGJ), 26/9 1 tf. (TET, HTØ, HTM) og 15/10 2 S (SEJ, JCH). Der blev også set røde glenter på otte andre lokaliteter.

2002-2004: 150, 134 og 79.

Øvrige observatører: Niels Henrik Jessen, PJE, JMØ, MST, PHJ, JGE, CAN, ABO, TKU, LOU, Bent Ernst Nielsen, SNI, BNI, Toni F. Andersen.

Havørn: (Haliaeetus albicilla).

Der var mange dage med havørne i år, men når gengangerne er sorteret fra, er der set elleve forskellige individer, hvilket er lidt under gennemsnittet for de sidste 3 år.

1. halvår:

Årets første og eneste i februar var 28/2 1 2K fou. Vestermarie/St. Gadegårdsvejen (SKN). 19/3 1 juv. Hundsemyre (EBI), 20/3 1 2K trk. S Tejn (SEJ), 21/3 1 imm. NNV Hammeren/Hjortebjerg og samme sted 22/3 1 imm. tf. (RBC, LBG, SHI, HTM) var ikke samme fugl, da den første trak ud dagen før.

April bød på tretten dage med havørne, som må dreje sig om fem individer vurderet på baggrund af beskrivelser og lokaliteter. Der er set 3 2K, 1 3K og 1 5K, hovedsageligt i Ølene. Her var der en af 2K'erne, der forsøgte fangst af grågæs og andre andefugle ved at trække dem. Det mislykkedes, da havørnen samtidig blev mobbet af krager og rørhøge. Dette scenari blev både overvåget af observatøren (JGE), og en kongeørn! 14/4 i Bastemose var CAN så heldig at høre havørnens karakteristiske stemme fra en 3K, der sad i et birketræ og blev mobbet af en musvåge.

De øvrige lokaliteter var: Hammeren, Poulsker Plantage, Bastemose, Udkæret, Svinemose, Krasemose, Rø og Ibsker.

20/5 1 ad. trk. Ø Ølene (ASO, AMØ).

2. halvår:

Fra oktober er der to iagttagelser, der må være den samme fugl. 10/10 1 1K Udkæret (LOU), og 26/10 1 juv. Paradisbakker (Peter Lindbjerg Jannerup). I november er der også to iagttagelser, som muligvis er den samme fugl, der huserer her i efteråret? 1/11 1 2K Vallensgårdsmose (LOU), og 17/11 1 juv. Pedersker (ABO).

2002-2004: 20, 6 og 15.

Øvrige observatører: PKE, JGE, SPS, JMØ, FJE, TKU, KSJ, ESA.

Rørhøg: (Circus aeruginosus).

Som sædvanlig er der rigtig mange observationer fra de klassiske moselokaliteter med Ølene i suveræn førerposition plus Bastemose, Svinemose, Spellingemose, Hundsemyre og Vallensgårdsmose.

Forår-sommer:

Allerede 22/3 blev den første han set i Ølene (CAN). Ud fra observationerne, kunne det godt se ud, som om hannerne ankommer først? 25/3 ses den første hun i Ølene (RBC, KMO, LBG, SHI, HTM). Ølene er den eneste registrerede lokalitet i marts med dette ene par. Fra 1. april kommer der flere til. 2/4 var her 5, og der blev overleveret bytte i luften og fløjet med redemateriale (MTK). Antallet kulminerer 15/4, hvor 12 rørhøge observeres, som giver 5 par + 2 unge hanner (FJE). Efter Ølene kommer Bastemose, 2/4 2 der fløj med redemateriale (MTK). Svinemose kommer også med 4/4 1 par (HTM).

Forårets trækfugle var 16/4 1 ♂ NV Østerlars/Åløsevej (JGE), 30/4 1 ♀ trk. Hammeren (JCH, SAL) og 15/5 1 N Rønne (TET, JET).

Ynglepar og unger:

Ølene: **5 par.** 3/8 5 ad. + 11 juv. (FJE, Per Bomholt).

Bastemose: **1 par.** 22-23/7 2 ad. + 4 juv. (KEL).

Svinemose: **1 par.** 1/8 1 ♀ + 1 juv. (JMØ). 11/9 1 par + 3 juv. (MTK).

Hundsemyre: **1 sandsynligt par.** 29/4 1 ♀, 3/5 1 ♂ (LOU). Set fouragere ved Mindebovej vest for Hundsemyre 16/5 og 29/5 1 ♀ (OLJ).

Vallensgårdsmose: **1 sandsynligt par.** Der er flere gange set voksne fugle over Udkær på vej ind over Vallensgårdsmose. 25/4 1 ♂ (LOU), 28/4 1 ♀ (LOU), 15/5 1 (MTK), 29/5 1 ♀ (LOU), 15/6 1 ♂ (LOU), 27/6 1 (SEJ), 10/8 1 1K (LOU) samt 17/8 1 ♀ (MTK).

Lærkesøerne: **1 muligt.** 26/5 1 gik ned i rørene (JCH).

Spellingemose: **1 muligt.** 21+29/4 1 ♂ (CAN, SAL).

Ndr. Åsedam: **1 muligt.** 11/6 1 ♂ er registreret som ynglefugl (SKN).

Vestermarie, Årsballevej/St. Gadegårdsvejen: **1 muligt.** 26/5 1 ♀ (VKN), 5/6 1 ♂ (VKN). 23/7 1 ♀ Årsballe, syd for Sæderegård (SEJ).

Efterår:

18/8 1 ♂ + 1 brun Ekkodalen (MKJ), 19/8 1 indtrk. Hvide Odde-Sorthat (JCH), 29/8 1 ♂ fou.

Nexø/Ibskervej (HTØ), 13/9 1 trk. SV Årsdale (ASO, AMØ), 23/9 ses den sidste rørhøg i Ølene, 1 1K (MTK). Derudover 23/9 1 ♀ trk. S Dueodde (TET, OLJ), og årets sidste og eneste i oktober 10/10 1 1K trk. SV Galløkken (LOU).

Høgefugle

2000-2004	interval	gennemsnit
første	22/3-1/4	26/3
sidste	21/9-29/10	10/10

Når gengangerne fra moserne er trukket fra, blev årets total på 127 rørhøge. 2003-2004: 81, 183.

Øvrige observatører: PCP, MBH, NÅK, MKH, KRA, Åge Gejl Hansen, ANP, PHJ, Egon Iversen, Jens Bækkelund, DNE, SBR, ESB, SNI, BNI, SPS.

Blå kærhøg: (Circus cyaneus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
17	13	12	10	0	0	0	1	3	15	9	4

Årets samlede antal nåede op på 84, omkring gennemsnittet.

1. halvår:

I januar var der max 12 blå kærhøge til overnatning i Ølene. 1/1 1 ad. han + 11 brune (ASO, AMØ). Ude på øen sås 1/1 1 brun Poulsker (OLJ), 5/1 1 brun Vestermarie (VKN), 6/1 1 Åkirkeby/Rundløkkevejen (PJE), 15/1 1 brun Raghhammer (HTM). I februar overnattede 3/2 1 ad. han + 8 brune i Ølene (FJE). I marts dykker antallet. 25/3 1 ad. hun + 1 2K hun Ølene (KMO, RBC, LBG, HTM, SHI). Herefter ses enlige fugle i Ølene – af forskellig køn og alder – og på elleve lokaliteter rundt på øen. Fra Hammeren var der lidt rast og træk: 28/2 1 brun rst. (HTM), 21/3 1 trk. N (SHI, RBC, LBG, HTM), 31/3 1 2K ♂ rst. (JGE), 4+12/4 1 ♂ (OLJ, RBC, LBG), 22/4 1 brun trk. (CAN) og 29-30/4 1 ♂ rst. (JGE, JCH, SAL).
52 fugle i 1. halvår.

2. halvår:

Eneste obs fra august var 29/8 1 hun til overnatning Ølene (LOU). Fra samme lokalitet alle efterårets obs: 13/9 1 brun (MTK), 29/9 1 ♂ (FJE, PKE), 28/10 2 brune (MTK), 2/11 1 (MTK) og 14/11 5 til overnatning (NÅK). På Dueodde blev der fra 2-16/10 set 10 blå kærhøge, hovedsageligt 1K fugle. Årets sidste var 15/12 1 brun fou. Habbdam (BST). I alt blev der set blå kærhøg på seks forskellige lokaliteter i efteråret, totalt 32 individer.

Øvrige observatører: ABO, TET, HTØ, PHJ, ESB, PCP, JET, HLL, DNE, KIG, KKR, CGJ.

2003-2004: 36 og 75.

Hedehøg: (Circus pygargus).

Blot en enkelt hedehøg iagttaget på to forskellige dage, som må dreje sig om samme individ. 25/5 1 2K+ ♂ fou. Vestermarie/St. Gadegårdsvejen, og næste dag ved Nyker/Tornbyvej (VKN).
Normalt bliver der set 4-5 hedehøge årligt.

Duehøg: (Accipiter gentilis).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	5	10	13	3	4	5	6	8	15	8	3

Med 82 observationer ligger vi på gennemsnittet.

1. halvår:

Som sædvanligt blev flest fugle set i marts og april. Kun på tre lokaliteter blev der set yngleadfærd eller duehøgepar. 20/2 et par kom ud af skoven ved Tofte (syd for Hasle) (CAN), 22/3 2 Tjørneby, bl.a. udførte hannen display-flugt for hunnen (SEJ) samt 14/4 og 19/5 2 kaldende Paradisbakkerne (HTØ). De få ynglelokaliteter skal ikke ses som det reelle antal, som må ligge meget højere. Et bud på antal ynglepar vil kun være gætterier.

Der var set enlige fugle på disse lokaliteter: Ølene, Ferskesø/Nexø Sydstrand, Svaneke, Bodilsker Plantage, Tjørneby (syd for Poulsker), Strandmarken, Bastemose, Svinemose, Udkæret, Vestermarie, Hasle/Tofte, Vysteby og Svartingedal, Rønne og Bagå.

Trækkende fugle: 6/3 1 ♂ N Rønne (OLJ). Hammeren: 21/3 1 NV (RBC, LBG, HTM, SHI) og 31/3 1 trkf. (CAN).

2.halvår:

Duehøge blev set på de samme steder som i 1. halvår. I Paradisbakkerne blev der 9/7 set 1 ad. hun og 1 1K takket være caretakerne (HTØ). I Ølene blev der 16/9 set et par (SEJ). 18/9 1 1K tf., 3/10 1 hun rst., 6/10 1 1K rst., 9/10 1 hun rst. og 12/10 1 han rst., alle fra Dueodde (HLL, SRS, MTK, JCH, SEJ).

En sjælden set iagttagelse var fra 30/11, hvor en duehøg slog ned på en hare flere gange ved Skovgård i Bodilsker (DNE).

2002-2004: 93, 39 og 93.

Øvrige observatører: ASO, AMØ, KKR, NÅK, TET, JMØ, FJE, PCP, SPS, PKE, VKN, PHJ, Anders Prehn, LOU, SNI, BNI, THC.

Høgefugle

Spurvehøg på ringdue © Annette B. Olesen

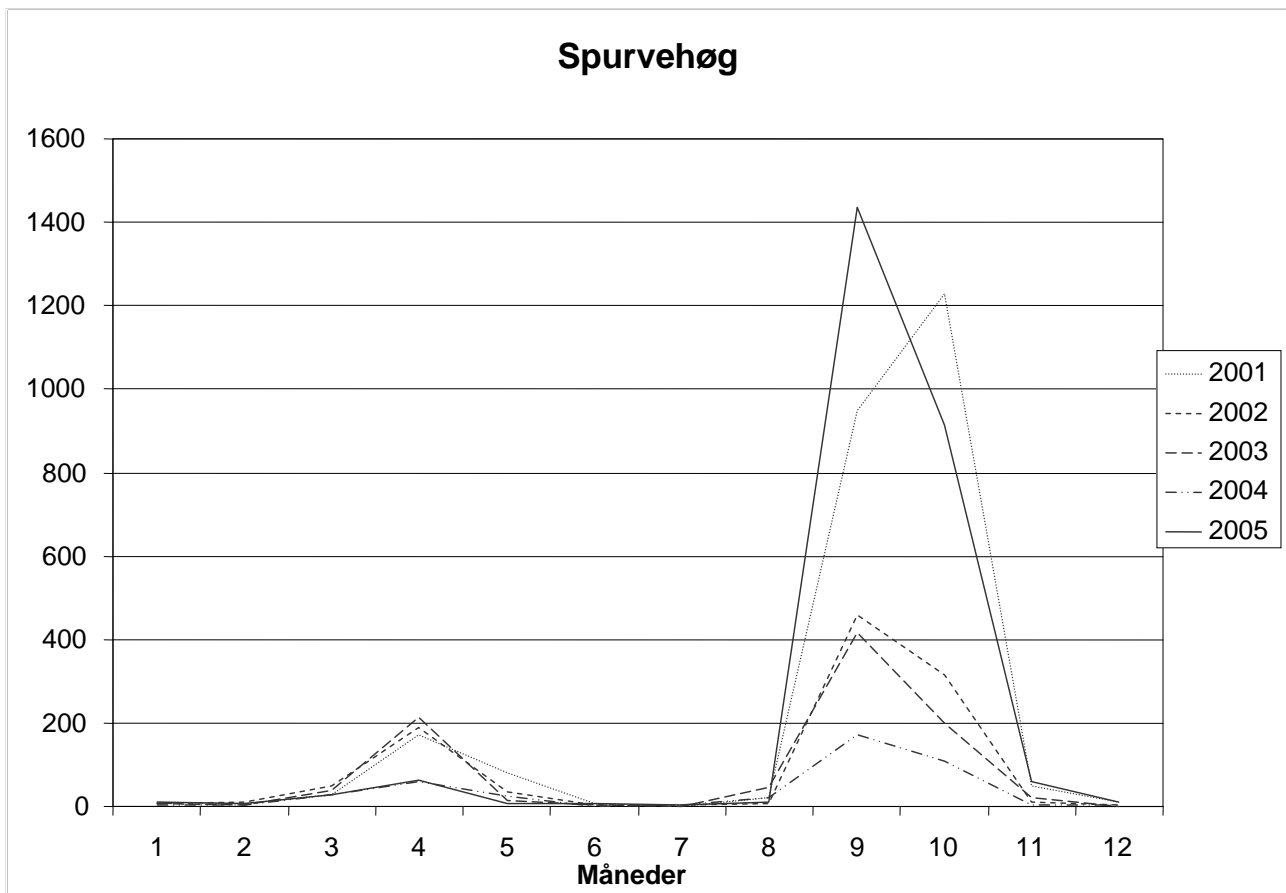
Trane nær Udkæret © Carsten Andersen

Spurvehøg: (Accipiter nisus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
12	7	29	63	6	7	4	9	1435	915	61	9

Et år i superligaen med en total på 2557 iagttagelser, når gengangere, især fra Dueodde, er fratrukket! Vi skal tilbage til 2001 for at finde lignende tal, da var der 2556!

For at illustrere hvilket godt år det har været for især efterårstrækket af spurvehøge på Bornholm, ses her en oversigt fra de sidste 5 år. Graferne følger fint hinanden gennem året og viser ensartede kurver. 2001 og 2005 skiller sig ud fra de øvrige og ligner hinanden på efterårstrækket.

1. halvår:

Som sædvanlig var det karakteristisk for vinteren med jagende spurvehøge i byhaverne. Især OLJ på Ydunsvej i Rønne havde sultne spurvehøge på jagt i haven, der tog både solsort og grønirisk. Et andet sted i Rønne, hos TET på Nordskovvej var spurvehøgene også på jagt. 12/3 kom der først en hun og angreb en kernebider, som hun missede. Minuttet efter kom hannen dog (smart!) og tog kernebideren! Men, men, dramaet var ikke slut endnu, fortsættelse følger under musvåge.....

Trækket startede så småt fra Hammeren i marts: 21/3 3 trk. (RBC, LBG, HTM, SHI) og 30+31/3 7 (FJE, OLJ, CAN). De bedste trækdage fra Hammeren var: 8/4 6 N (OLJ), 12/4 4 (RBC, LBG), 21/4 3 N + 1 tf. (OLJ) og 30/4 25 trk. (JCH).

Der er ikke set mange spurvehøge med yngleadfærd. 14/4 en hørt ivrigt kaldende flere gange ved Rolfshøj nordlige grusgrav (OLJ), 1/6 2 rst., som BST har som ynglepar i Habbedamskoven samt 23/7 1 ad. + 2 juv. tiggende Svaneke Nordskov (MTK). Bornholm fik besøg af rovfugleekspert Per Bomholt, og det resulterede blandt meget andet i, at et par blev fundet ved rede nær Ølene 3/8.

2. halvår:

Perioden blev domineret af et fantastisk træk ved Dueodde, hvor der var hele syv dage med trecifrede træktalet. De to- og trecifrede dage ved Dueodde var: 13/9 25 S, 16/9 33 S, 18/9 42 S, 19/9 44 S, 22/9 20 S, 23/9 **285** S + 11 rst., 24/9 **121** S, 25/9 **234** SV, 26/9 **436** S + 8 rst., 27/9 67 S, 29/9 77, 1/10 12 rst. + 3 SV, 3/10 31 S, 6/10 24 S, 7/10 **213** S, 8/10 12 S + 20 rst., 9/10 11 S, 10/10 76 S, 11/10 33 S, 12/10 **169** S, 13/10 **131** S, 14/10 16 S, 15/10 22 trk., 16/10 13 + 8 S, 18/10 19 trk. og endelig 19/10 13 S + 2 rst. (11 indsendere). Imponerende dækning af lokaliteten!

En sjov observation var 5/10, hvor en sulten spurvehøg jagtede en mudderklire ved Snogebæk (SRS).

2002-2004: 1087, 960 og 437.

Øvrige observatører: VKN, THC, NÅK, ESA, ESB, HLL, HTØ, LOU, JLH, SNI, SEJ, PCP, PKE, BNI, PHJ, JMØ, JET, ABO, CGJ, ASO, AMØ, KMO, BSA.

Musvåge: (Buteo buteo).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
23	8	133	77	36	28	22	35	89	185	42	15

Et typisk musvåge-år, hvad angår det totale antal på 693 og månedsfordelingen.

1. halvår:

I årets første to måneder blev der set 31 musvåger på 18 forskellige lokaliteter. Flest var der 15/1 3 rst. Raghammer (HTM) og 16/1 7 fou. Sose (CGJ). 17/2 1 juv. rastede sammen med måger på molen i inderhavnen i Nexø, hvor den blev mobbet af krager (HTM).

.....og her følger så fortsættelsen på dramaet 12/3 fra afsnittet om spurvehøg. En spurvehøg han er lige fløjet af sted med en kernebidder, som den delvis fortærede. Pludselig kom en ung musvåge brasende ud fra skoven, dykkede ned mod spurvehøgen, der akkurat undslap, hvorefter musvågen drog til skovs med et kernebiderskelet med vinger! Se, det er naturens drama når det er bedst.

De første musvåger trak 5/3 3 N Galløkken (PCP). Ved Hammeren var der ikke de store trækdage i foråret. 21/3 4 trk. + 8 tf., 22/3 11 trk., 23/3 1 NV + 7 trkf. (LBG, SHI, RBC, HTM, KMO). 30/3 6 (FJE), 31/3 5 tf. (CAN) og 30/4 7 trk. (JCH).

Der er set ynglefugle/territoriehævdende fugle på følgende lokaliteter: Sose, Blykobbe Efterskole, Sorthat, Habbedammeskoven 3-4 par. Der er også set musvåger mange andre steder, men der er ikke registreret ynglepar.

2. halvår:

Bornholm har længe været kendt for de mange lyse musvåger, de såkaldte 'Börtingevåger' af svensk afstamning. Ved både Udkæret og Ølene holdt et par lyse musvåger til.

31/7 6 i en skrue over Ølene (DOF-tur). 11/8 1 ad. + 1 unge Udkæret (JMØ). Dueodde-trækket startede med 13/9 6 SØ (TET, PKE), der trak i alt 158 musvåger indtil 20/10, hvilket er over normalen. Nogle dage skiller sig ud: 13/10 11 tf. (HLL), 15/10 61 S (SEJ, JCH), 16/10 12 (MTK, ESB).

En anden god dag skal også lige nævnes: 22/9 30 indtrk. Jons Kapel (SPS).

Ravnen er efterhånden ikke længere et særsyn, derfor er der også flere observationer af ravne, der mobber musvåger ligesom de trofaste spurvehøge og gråkrager.

2003-2004: 691 og 518.

Øvrige observatører: SNI, BNI, PCP, SRS, MKH, NÅK, THC, LOU, OLJ, PJE, Birger Hultengren, PHJ, ESA, JLH, HTØ, MKJ, ASO, AMØ, DNE, Jens Bækkelund, Egon Iversen, BST, SBR, EJE, KEL, ABO, VKN, CGJ, KRA, BSA, HBA.

Fjeldvåge: (Buteo lagopus).

Gengangere fraserteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5	0	4	15	3	0	0	0	53	296	10	1

I alt 387 fjeldvåger – et middeldårligt år, ligesom de foregående tre år, hvor der blev set hhv. 357, 155 og 275.

Der er i skrivende stund et nyhedsbrev på DOF's hjemmeside om de svigtende antal overvintrende fjeldvåger. Det skyldes en række år med meget få lemminger i de højnordiske og arktiske egne.

Tidligere var ca. hver 4. år et såkaldt lemmingår, men den cyklus er nu brudt. Det resulterer bl.a. i færre unger, så det kunne være en forklaring på de lave antal.

1. halvår:

Blot 27 fjeldvåger var bestemt ikke noget at prale med, selvom de slår sidste års bundskraber på 20 fugle. 1/1 1 Udkæret og 1 Højlyngsvejen (ASO, AMØ). Der var også en i Rønne, Ølene og Slamrebjerg. Februar svigtede helt, mens marts og april var præget af observationer fra Hammeren. Bl.a. 23/3 2 ad. + 1 2K tf. (RBC, LBG, SHI, HTM), 12/4 2 trk. (RBC, LBG), 22/4 2 fou. (CAN) og 30/4 2 tf. (JCH). Maj havde to observationer, 5/5 2 Ibsker (ASO, AMØ, EJE) og 7/5 1 of. Ankermyr (CAN, ABO).

2. halvår:

Ingen observationer i sommermånederne er helt normalt. I dette halvår blev der set 360 fjeldvåger, hvoraf de 331 trak fra Dueodde: 29/9 30 (FJE, PKE), 1/10 10 SV (MTK), 2/10 12 S, 3/10 13 S, 7/10

17 S, 10/10 **114 S**, 12/10 32 S, 13/10 25 S (alle HLL) og 15/10 21 trk. (JCH). Årets sidste fjeldvåge blev set juleaftensdag ved Raghammer Odde-Boderne (PCP).

2002-2004: 357, 155 og 275.

Øvrige observatører: THC, HTØ, LOU, TET, OLJ, SRS, SEJ, DNE, ABO, ESA, JLH, CGJ, SNI, BNI, NÅK.

Kongeørn: (Aquila chrysaetos).

Ligesom sidste år blev der i 2005 set kongeørn. Ellers skal man helt tilbage til 1999 for at finde en bornholmer-kongeørn. Så hvis dette er et billede på kongeørnens fremgang i Danmark, vil vi glæde os til flere oplevelser i fremtiden af denne majestætiske ørn.

Der er sytten observationsdage med kongeørn, som må dreje sig om tre individer. Det er en 1K, en 2K og en adult.

I én måned, fra 19/3 til 19/4 blev der set en 1K og en 2K næsten udelukkende på Hammeren, hvor de gjorde flere trækforsøg men også blev set rastende i Ølene. Eneste undtagelse var 19/3 1 fou.

Nyker (VKN). 6/4 blev en 2K set sammen med en havørn i Ølene (JGE), hvor de fløj parallelt hen over mosen, og de prøvede at enes om at fange andefugle, dog uden held. Derefter rastede de i hver sit træ i midten af mosen. Ingen så dog kongeørnene trække væk fra øen igen.

13/5 gjorde en adult et trækforsøg ved Hammeren (ASO, AMØ).

Sidste år blev der set to kongeørne.

Øvrige observatører: RBC, LBG, HTM, SHI, CAN, KMO, SEJ, FJE, KIG, PCP, MST, ESA, MTK, KSJ, PKE, TET, TKU, PHJ, ESB.

Ørn sp.: (Aquila sp.).

24/6 1 3K Kejserørn Udkæret (SPS). Forkastet af SU.

”De synes halen var for mørk på mit foto. Det må de selv om, det var sådan et kræ”. Citat SPS.

Fiskeørn: (Pandion haliaetus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	1	9	1	3	1	12	5	1	0	0

Puha for en nedtur. Der blev kun set 33 fiskeørne i år. Både forårs- og efterårstrækket svigtede.

1. halvår:

Årets første og eneste obs i marts var 27/3 1 Almegårds-øvelsesområdet (SEJ). Ølene: 12/4 1 (FJE), 20/4 1 (MTK, SNI, BNI), 29/4 1 (FJE), 15-16/6 1 (FJE, Jens Bækkelund). 1/4 og 8/6 1 Bastemose (MTK, Egon Iversen). Dueodde, Åker Plantage, Havrehøjvej, Hammeren, Udkæret, Jons Kapel og Svinemose, havde hver en observation af fiskeørn. Kun 14 fugle i 1. halvår.

2. halvår:

En fugl i juli blev set på en caretakertur til Ølene 30/7. Årets bedste måned var august. Der var to obsdage fra Svinemose, Ølene og Udkæret, og en enkelt observation fra Balkalyngen, Lufthavnen, Hvide Odde-Sorthat, Årsdale, Galløkken og Nexø havn. Af de fem obs fra september var de to fra Hammeren og en fra hhv. Slotslyngen, Torneværkets kaolingrav og Dueodde.

Sidste og eneste oktober-obs kommer fra Hammersø 30/10, hvor en ung fiskeørn nabbede en fisk i søen (SRS). Den var i øvrigt noget sent på den!

2000-2005	interval	gennemsnit
første	23-31/3	27/3
sidste	30/9-30/10	15/10

2002-2004: 37, 78 og 60.

Øvrige observatører: CAN, ABO, SPS, TET, JCH, ASO, AMØ, PCP, LOU, PJE, MKJ, JMØ, OLJ, SNI, BNI, RBC, LBG, HTM.

Tårnfalk: (Falco tinnunculus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3	0	5	4	10	1	3	11	70	17	0	3

En årssum på 127 ligger noget under middel men er bestemt ikke dårlig. Månedsfordelingen er typisk.

Vinter-sommer:

2/1 1 fou. Nexø Sydstrand (HTM). Hammeren og Ølene er de mest almindelige lokaliteter for tårnfalk. 7/5 4 rst. Ølene (JMØ, CAN), som nok var på gennemtræk. De fangede insekter i luften næsten som lærkefalk, og de kan faktisk fortære byttet i luften!

Der blev observeret tårnfalk på følgende mulige ynglelokaliteter: 15/5 1

Ringebakker/Almeløkkebruddet (CAN), 22/6 1 hun Balkalyngen, hvor den fløj ind i fyrreskoven med en gul småfugl og kom tilbage uden efter ca. et halvt minut (HTØ). Galløkken, Lufthavnen, Slotslyngen, Ølene og Stubbeløkken granitbrud/Knudsker havde iagttagelser af tårnfalk i august.

Efterår-vinter:

Først i september ses tårnfalke på den vestlige og østlige del af øen, men fra midten af måneden begynder trækket på Dueodde, og så ses flertallet af fuglene der. 11/9 6 (PJE), 13/9 2 trk. + 2 rst.

(TET, PKE), 16/9 4 trk. + 2 rst. (TET), 18/9 11 (SEJ, JCH, MTK, DOF-tur), 25/9 1 SV + 3 rst. (LOU, ESB), 26/9 3 trk. + 3 rst. (TET, HTØ, HTM), 29/9 4 (FJE, PKE), 1/10 4 rst. (MTK) og sidste obs fra Dueodde var 14/10 1 rst. (HLL).

De tre obs fra december var fra Kultippen/Levka (CAN), Ydunsvej i Rønne (OLJ) og Galløkken (PCP).

2002-2004: 47, 160 og 96.

Øvrige observatører: SRS, ESA, DNE, MKJ, ASO, AMØ, NÅK, ABO, SNI, BNI, JGE, SHI, LBG, RBC.

Aftenfalk: (Falco vespertinus).

Et fint år for aftenfalk med femten iagttagelser.

Flest observationer var der som sædvanligt fra Bastemose: 27/5 3 fou. (MTK), 29/5 4 rst. (mest 2K) (VKN), 2/6 3 (ASO, AMØ) og 3/9 1 fou. (CAN).

Der var også efterårsobs fra andre steder. 2/9 1 1K lufthavnen, hvor den både rastede og fouragerede (LOU). 13/9 1 fou. Ølene (MTK).

Og så plejer sæsonen at være slut for aftenfalk, men vores pålidelige formand JCH havde både en meget sen 27/10 1 ♂ Torneværkets kaolingrav, som blev mobbet af en allike og skreg som en lille flagspætte! – og én ekstremt sent 6/11 1 ♂ Lille Nydam, der i princippet kunne være den samme? Det var faktisk også de to sidste obs i hele Danmark i 2005, og den foreløbig eneste novemberfugl DOFbasen overhovedet kender til!

2002-2004: 24, 10 og 5.

Dværgfalk: (Falco columbarius).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	1	3	1	0	0	1	11	13	1	0

Det var ikke et specielt godt år med 32 eksemplarer.

1. halvår:

Årets første var 5/1 1 Rønne (SPS), så var der en pause til den næste, 18/3 1 Allinge, som blev jaget vildt af en krage (VKN). 25/4 1 han N Gudhjem (SAL), 30/4 2 trk. Hammeren (JCH) og den sidste fra maj 13/5 1 trk. N Hammeren (ASO, AMØ).

2. halvår:

26 af de i alt 32 dværgfalke blev set i denne periode. Og af de 26 fugle blev de 17 set ved Dueodde fra 13/9-15/10. Der var tre dage med 2 individer: 18/9 1 rst. + 1 trk. (SEJ, MTK, JCH, DOF-tur), 2/10 2 trk. (HLL) og 13/10 1 rst. + 1 trk. (HLL).

16/8 og 2/9 1 Ølene (LOU, TET), 3/9 1 Bakkely/Snogeback (OLJ), 11/9 1 Robbedale (OLJ), 22/9 1 på småfuglejagt ved biblioteket i Rønne (LOU), 4/10 1 meget sulten ved Poulsker, der jagtede både krager og ringduer! (SRS), 10/10 1 Grødby (ABO, CAN), 23/10 1 Ølene (ASO, AMØ) og årets sidste 26/11 1 Raghhammer (SRS, MKH).

2002-2004: 28, 55 og 36.

Øvrige observatører: JLH, ESA, JET, ESB, PKE.

Lærkefalk: (Falco subbuteo).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	5	44	47	0	1	25	1	0	0

Selvom der er frasorteret mange gengangere fra moserne, blev det alligevel til flotte 123 lærkefalk.

1. halvår:

Den første lærkefalk blev allerede set 15/4 i Ølene (JGE), og ligeledes fra april var der to obsdage fra Hammeren, 24/4 1 NØ og 30/4 3 trk. (SEJ, JCH).

Som sædvanlig var Bastemose lærkefalkenes yndlingslokalitet efterfulgt af Ølene. Sammenlagt blev der i Bastemose set 30 i maj og 38 i juni, mens Ølene bød på 12 i maj og 7 i juni. Et uddrag af de største dage i Bastemose: 14/5 9 fou. (KEL), 1/6 7 rst. (LOU), 6/6 og 8/6 6 (MSC, VKN), 13/6 5 (FJE) og sidste obs i juni fra Bastemose 30/6 2 fou. (JGE).

De bedste dage i Ølene: 20/5 4 rst. (ASO, AMØ), 8/6 3 (FJE) og de sidste i juni 16/6 4 fou. (Jens Bækkelund).

2. halvår:

Trods de mange obs i juni blev der kun set en lærkefalk sidst på sommeren, 16/8 1 rst. Ølene (LOU). Så det er svært at udtale sig om eventuelle ynglepar.

Hammeren: 1/9 1 (SPS) og 17/9 1 indtrk. (SEJ). Udkæret: 7-8/9 2 1K rst. (LOU, SPS).

Dueodde: 20/9 1 trk. (TET), 23/9 1 fou. (TET, OLJ) og 29/9 7 (FJE, PKE).

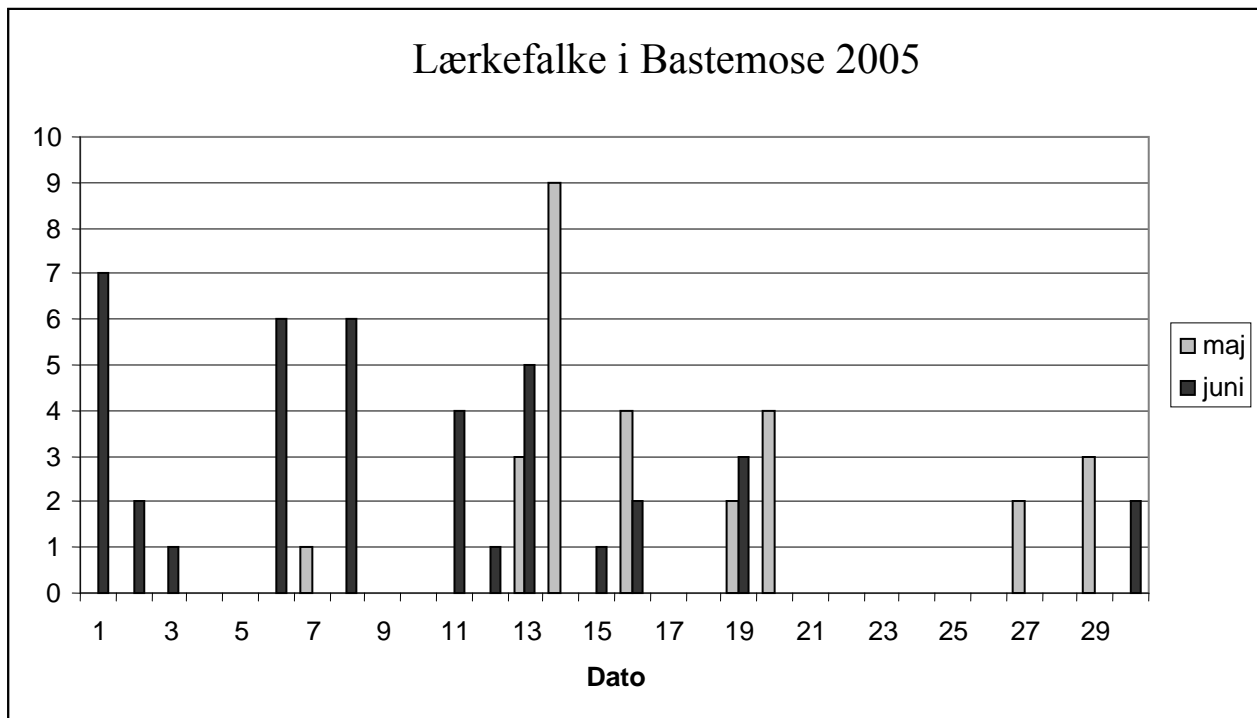
Ølene: 13/9 3 fou. og 23+26/9 2 1K + 1 ad. (begge MTK).

I år var det for en gangs skyld Bornholm og ikke Christiansø, der havde årets sidste lærkefalk: 6/10 1 Ølene (PHJ).

2000-2005	interval	gennemsnit
første	15/4-1/5	23/4
sidste	21/9-29/11	26/10

2002-2004: 47, 160 og 61.

Øvrige observatører: HTØ, DNE, HTM, JMØ, Egon Iversen, BST, MBH, SHI, RBC, PCP, SBR, Toni F. Andersen, SNI, BNI, OLJ.

Tabellen viser hvornår på de to bedste måneder maj og juni, der er blevet set lærkefalke i Bastemose i 2005. Sjovt nok er der et slup fra d. 21.-26., uanset om det er maj eller juni. Den største koncentration ligger midt i maj og først i juni.

Vandrefalk: (Falco perigrinus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	5	3	2	0	2	3	6	3	3	0

2005 lignede meget 2004. Det blev til 28 vandrefalke i år mod 27 sidste år.

1. halvår:

Eneste vinterobservation var 27/1 1 ♀ fou. Nyker (MTK).

9/3 1 Rønne Havn-Nørrekås og 1 Hammeren (LOU).

25/3 var der både 1 ♂ Ølene og 1 Hammeren (RBC, LBG, SHI, KMO, HTM, SPS).

Det var jo rigtig spændende, om sidste års par ville vende tilbage til Hammerbruddet og få ynglesucces i år!

Den første blev set i Hammerbruddet 13/3 1, hvor den sad i toppen af den østlige del (PCP). 31/3 blev to set i og omkring bruddet (CAN), og der blev derfor taget initiativ til en overvågning i området omkring bruddet

og langs kysten, hvor det er svært at registrere vandrefalk. Det foregik 10/4 med flere deltagere, der var i telefonisk kontakt med hinanden, så gengangere kunne udelukkes, og man kunne holde øje med, hvor de fløj hen. Der blev konstateret et par i området, som blev set både omkring bruddet og flyvende langs klippekysten, både mod syd og nord. Men desværre ikke noget sikkert tegn på yngel. Både 25 og 30/4 blev der set to på Hammeren (JCH). En fugl blev set på Østbornholm 30/4 1 Nexø Sydstrand (VKN).

I maj blev enlige fugle også set i Vang, Svartingedal, Ringebakker og 22/5 1 Mulekleven/Slotslyngen (Kasper Køie).

2. halvår:

Udkæret er en rigtig god vandrefalkelokalitet, da det også er en yndet lokalitet for vadefugle. Der blev flere gange set vandrefalk jagte hjejler og viber, også med gevinst. 26/7 1 ♂ fou. (SEJ), 11/8 1 fou. (JMØ), 29/9 1 ♂ + 1 ♀ (SPS) og 30/10 1 imm. fortærede et bytte (LOU).

Foruden Udkæret var der endnu en juliobs fra Rønne stadion N 29/7 1 fou., hvor den slog en stormmåge på en af boldbanerne (LOU)!

Der blev set fire ungfugle i 2. halvår. Allerede 18/8 1 1K Østermarie (MTK) – interessant! 19/9 1 imm. Rønne Havn (OLJ), 18/10 1 1K NØ Hammerodde (TET, OLJ), og så var der den tidligere nævnte fra Udkæret.

Dueodde havde tre iagttagelser: 26/9 1 ♂ tf. (TET, HTØ, HTM), 2/10 1 (HLL, TET, JET) og 30/10 1 ♂ trk. (THC).

Årets to sidste observationer havde VKN, 13/11 1 flot, musvågestor hun Vasegårdsvej/Åkirkeby og 16/11 1 jagtede hjejler ved Klemensker.

Øvrige observatører: SNI, BNI, ABO, JCH, JGE, SAL, KEN.

2002-2004: 33, 46 og 27.

Falk sp. (Falco sp.).

22/3 1 of. Hjortebjerg/Hammeren, sandsynligvis en 2K han vandrefalk (RBC, LBG, SHI, HTM).

Agerhøne: (Perdix perdix).

Månedsfordeling, evt. gengangere ikke frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
78	69	49	0	10	0	0	0	0	76	20	21

Kun 36 observationer i 2005 med i alt 323 individer.

Langt de fleste observationer var som sædvanligt fra forårs- og efterårsmånederne.

1. halvår:

De største forekomster (antal individer) var på 20 den 14/2 Vestermarie (CAN), 18 den 22/1 Habbendam (BST) samt 17 den 5/1 Vestermarie (VKN).

2. halvår:

De største forekomster i denne periode var på 27 den 13/10 Hovedgårdsvejen (Bent E. Nielsen), 23 den 22/10 Pederskervejen (PJE) samt 13 den 9/10 Knudsker (MTK) og 31/10 Bølshavn (MTK).

Største antal individer er observeret som ”diverse Åkirkeby Kommune” (70), Vestermarie (48), Årsdale (40) og Knudsker (30). Observationerne har været gjort over stort set hele øen.

I ynglesæsonen er der i Åkirkeby, Udkæret, Ringebakker samt Balkalyngen observeret par (DNE, SBR, ABO, CAN, LOU).

De sidste fem år, 2001-2005: 60, 103, 139, 116, 323

Øvrige observatører: AMØ, ASO, ESB, HTM, HTØ, MSC, OLJ, SRS, THC.

Vagtel: (Coturnix coturnix).

Efter at arten var helt fraværende i 2004, blev der observeret enkelte vagtler i 2005.

I sommerperioden blev der hørt syngende enkeltindivider på følgende lokaliteter:

Klinteby: 3/6 (MBH)

Årsdale: 12/6 (AMØ, ASO) samt

Dueodde: 12/7 (Frits Rost).

De sidste fem år, 2001-2005: 6, 6, 8, 0, 3

Fasan: (Phasianus colchicus).

I alt blev der i 2005 foretaget 42 indrapporteringer.

Som tidligere år blev langt de fleste observationer gjort på Nexø Sydstrand (NÅK) og i Rønne (TET). Observationerne giver ikke noget realistisk billede af bestandens størrelse og lokalisering.

Vandrikse: (Rallus aquaticus).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	34	10	3	4	0	3	1	0	0

I alt 37 observationer, langt overvejende i Bastemose med i alt 28 besøg. Desuden Ølene (4), Svinemose (3) og Hundsemyre (2).

Bastemose: I det meste af perioden fra april til oktober er der blevet hørt 1-3 syngende individer (PCP, CGJ, CAN, VKN, PJE, SEJ, TET, LOU, MTK, BNI, SNI, NÅK, MBH, SAL, RBC, SBR). Tyder på min. to ynglende par i Bastemose.

Ølene: I april blev der hørt en syngende vandrikse 2-22/4 (CAN, HTM, ESB, TET).

Svinemose: Fra 30/4 til 29/7 1 individ (JMØ, SEJ, PJE).

Hundsemyre: Fra 29/4 til 5/5 1-2 syngende (LOU).

De sidste fem år, 2001-2005: 16, 16, 11, 8, 6.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	5/2-2/4	9/3
sidste	6/10-26/12	8/11

Plettet rørvagtel: (*Porzana porzana*).

To noteringer af hele tre syngende individer.

Begge stammer fra Hundsemyre hhv. 29/5 og 31/5 (DNE, HTØ). Fuglene blev hørt mellem kl. 23.30 og 01.50.

De sidste fem år, 2001-2005: 1, 3, 0, 1, 3.

Engsnarre: (*Crex crex*).

Månedsfordeling, gengangere forsøgt undgået

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	3	7	0	0	0	0	0	0

16 observationer med i alt 10 individer. Lidt mere positivt år end 2004, men følger den generelle tendens til tilbagegang – desværre. Der er dog en tendens til at engsnarren i større udstrækning bliver hørt oftere udenfor ”kerneområdet” på det østlige Bornholm.

Ved Habbendam hos BST blev der hørt syngende engsnarre fra 14/5 til 9/7 stort set hver nat. ”Den holdt til i det øverste hjørne af en lille eng med hundetjajs og brændenælder, gylle og skrammel, lige nedenfor kostald og skrammelplads og med meget larm fra maskiner”.

Svaneke: 27/5 1 syngende (MTK).

Årsdale: 11/6 til 20/6 (AMØ, ASO) 1 syngende individ.

Lille Myregårdsvej: 27/5 + 19-27/6 1-3 individer syngende (PJE, HTØ).

Tingsted, Udkæret, Vallensgårdsmose: 1 syngende hvert sted medio juni (LOU, JMØ).

De sidste fem år: 2001-2005: 18, 63, 20, 4 og 10.

Grønbenet rørhøne: (Gallinula chloropus).

Månedsfordeling, gengangere forsøgt undgået

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5	0	5	2	2	4	1	0	3	0	1	0

11 observationer af i alt 16 individer. Set i forhold til de tidligere år er der væsentlig færre observationer/lokaliteter/individer.

Ferskesø: vinterobservationer fra 1/1 til 23/3 med op til 5 rastende individer (AMØ, ASO, NÅK, HTØ).

Hundsemyre: 29/4 og 3/5 1 rastende fugl (LOU).

Bastemose: 26/4 samt vinterobs den 1/11 af 1 individ (LOU, SRS).

Bodelyngsvejen: 25/6 yngleobservation af par med to unger (BNI, SNI).

Udkæret: 16/7 1 rastende individ (ANP).

Svinemose: 11/9 3 rastende individer (MTK).

De sidste tre år: 89, 48 og 16.

Blishøne: (Fulica atra).

Månedsfordeling, gengangere forsøgt undgået

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
712	395	1373	398	17	9	255	76	77	548	277	540

113 observationer fra tidligt (kl. 10 – det var en stille nytårsaften?) første dag i året med 190 fugle på Salthammer og Nexø Sydstrand (AMØ, ASO og NÅK) til sidste dag i året med 130 individer på Salthammer (AMØ, ASO) – flittige observatører!

Observationerne dækker over i alt 4677 individer.

Der har været mange observatører, heraf nogle med store obsantal: NÅK(1820), SEJ(867), AØM+ASO(667), SRS, MTK, TET, HTØ, HTM, KRA, PJE, OLJ, LOU, JCH, PCP, CGJ, KMO, SHI, JMJ, PHJ, JLH, SBR, HLL.

Der er i år i modsætning til sidste år registreret et sikkert og et muligt ynglefund på følgende lokaliteter:

Svinemose: 20/5 2 adulte fugle med 3 unger (pull) (SBR).

Nexø Sydstrand: 21/5 Rede mellem sten (SBR).

De sidste fem år, 2001-2005: 811, 7682, 7096, 5373, 4677.

Trane: (Grus grus).

Månedsfordeling, gengangere forsøgt undgået

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	17	99	24	17	13	12	75	11944	0	0

Der blev i 2005 meddelt 255 observationer af traner med i alt 25.482 rapporterede individer – så det blev et rigtig godt ”traneår” næsten ligeså godt et år som kanonåret 2003 (30.682).

En meget stor del af observationer skete på en enkelt dag. Den 15/10 blev der observeret i alt 8672 individer svarende til 71% af hele årets observationer.

Som i 2003 faldt det store træk medio oktober (2003 – 12/10 og 2005 – 15/10).

I 2002 og 2004 havde vi ret små efterårstræk – de lå begge år i september.

1. halvår:

I løbet af ganske få dage i marts blev de første traner registreret på de sædvanlige lokaliteter:

Udkæret: 19/3 2 (JMØ).

Svinemose: 20/3 (PJE).

Ølene: 20/3 (SHI, HTM, RBC).

Bastemose kom først på ”landkortet” den 2/4 (MTK). Her var så til gengæld opvisning på isen med dans, kurtisering og parring.

Allerede få dage efter ankomst til ynglestederne blev territorierne hævdet flittigt: 21/3, 22/3 og 25/3 i Ølene (SEJ, CAN, MBH).

I starten af april er parrerne i gang med redebygning: 2+7/4 Ølene – redebygning (MTK).

I midten af april 16/4 Svinemose – mulig fugl på rede (JMØ).

Den 9/5 blev de første observationer af unger gjort både i Svinemose – et par med to meget små unger (PJE) og i Ølene – et par med to unger (PJE). Bastemose fulgte tæt efter den 10/5 med et par med en unge (CAN).

Ungerne kunne følges gennem hele sommeren frem til midten af august i Svinemose 17/8 (PJE) og til september i Bastemose 3/9 (CAN) og Ølene 11/9 (PJE).

Ølene var den helt store publikumsmagnet med 110 observationer – så de to par her og deres unger må nok siges at være øens mest sete traner.

2. halvår:

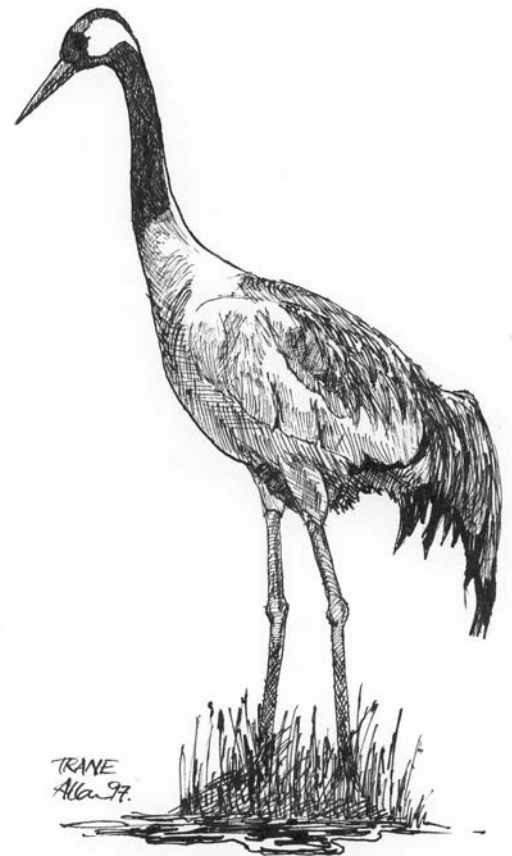
Tranetrækket i 2005 blev som nævnt næsten lige så stort som i 2003.

Trækket startede først i oktober med små tal i første halvdel af måneden:

3/10 i alt 360 Rønne og Galløkken (PHJ)

4/10 800 Rønne, Galløkken, Poulsker plus Bagå (OLJ, MSC, BNI, SNI, CGJ, SRS, CAN).

Så fulgte dage med små tal (5-125 individer).

Efterårstrækket eksploderede den 15/10, hvor der blev set store forekomster af traner over stort set hele øen:

Gudhjem: **4100** (Troels Ortved), Dueodde **3120** (JCH, SEJ), Rønne 1500 (SNI, BNI), Galløkken 1450 (PCP). Denne dag blev der meldt i alt 33 observationer (JCH, SEJ, SNI, PCP, HLL, OLJ, CAN, PHJ, HTØ, PJE, BST, MTK, AMØ, ASO, FJE).

Det meget høje antal observerede traner denne dag skyldes nok en kombination af vejret (klart vejr med let vind fra nord), og at der var tale om en lørdag, hvor mange var af huse.

Efter denne dag ebbede det hurtigt ud, og i løbet af de to næste dage hhv. 16/10 i alt 1125 fra Rønne, Bromme og Bobbeå (SNI, PCP, JGE, AMØ, ASO) og 17/10 590 Pedersker (DNE, HTØ). Herefter blev der i 2005 ikke observeret traner på Bornholm.

De fire sidste år, 2001-2005: 2582, 2602, 14.033, 4218, 12.201.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	28/2-16/3	11/3
sidste	20/10-19/12	4/11

Øvrige observatører: ANP, Bent Ernst Nielsen, Egon Iversen, Jens Bækkelund, Karsten Poulsen, Kenn Sonne, KEL, KMO, KRA, LOU, MKH, fam. Møller Svendsen, NÅK, SAL, Suzanna Ipsen, SPS, TET, VKN.

Strandskade: (Haematopus ostralegus).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	22	36	17	9	21	9	2	0	0	0

1. halvår:

Første fugle ses 15/3 2 rst. på Salthammer og 19/3 1 rst. Rønne Havn.

De største forekomster i perioden: 28/3 4 fou. Salthammer (OLJ) og samme sted 22/4 9 fou. (OLJ).

Trækobservationer i perioden var små. Et par obs 24/3 3 of. Hammeren (SHI m.fl.) og 2+3/4 2 Ø Dueodde (AMØ, ASO).

I perioden gøres der iagttagelser af yngleadfærd og af pull. på følgende lokaliteter:

Almeløkkebruddet, Ringebakkerne 15/5 2 (CAN m.fl.), Nexø Sydstrand 17/5 1 par med 3 pull. (PJE), Nygårds Kaolingrav 22/5 1 par med 2 pull. (SNI, BNI) og Udkæret 29/5 1 par med 1 pull. (LOU). Lidt færre lokaliteter end foregående år, hvilket må skyldes mindre aktivitet i det sydbornholmske. En ynglefuglebestand på 8-10 par er nok sandsynlig.

2. halvår:

Største forekomster i perioden 3/7 6 på Dueodde Golfbane (PHJ) og 8/7 5 rst. Nexø Sydstrand (NÅK), sandsynligvis er begge obs par med juv. Flest observationer på den sydøstligste del af øen i denne periode.

Øvrige observatører: SEJ, KMO, RBC, HTM, LBG, HTM, MBH, KRA, SPS, TET, CGJ, PCP, VKN, SAL, JMØ, SBR, ANP.

Vadefugle

Vibe © Steen E. Jensen

Alke ved Mulekleven © Carsten Andersen

Klyde: (Recurvirostra avosetta).

Klyden er et sjældent bekendtskab på Bornholm – kun én obs: 10/8 1 Udkæret (TET).

Total for 2005: 1 mod 13 i 2002, 17 i 2003 og 3 i 2004.

Lille Præstekrave: (Charadrius dubius).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	5	4	4	9	4	1	0	0	0

1. halvår:

Første 10/4 1 rst. Vang Granitbrud (VKN) samme sted som 2004.

I Udkæret ses de første fugle 15/4 med 3 rst., 25-28/4 raster 4 samme sted.

Derudover iagttages 22/4 1 rst. i Ravnedal (BST) og 6/5 2 rst. Salthammer (AMØ, ASO).

I Udkæret ses 27/6 de første 2 juv. sammen med 2 ad. (SEJ).

2. halvår:

Iagttagelse af 1 juv. på Salthammer 8/7 (ASO, AMØ) må være lokal yngel. På Nexø Sydstrand er der 2/7 og 7/7 iagttaget 1 rst. (NÅK, ASO, AMØ).

Største obs i perioden: Udkæret 22/7 6 fugle (SPS).

Sidste fugl 6/9 1 1K rst. Udkæret.

Besøg i råstofgrave i sommermånederne vil sikkert resultere i flere yngleiagttagelser. Ynglebestanden vurderes til 3-4 par.

Total for 2005: 20 mod 22 i 2004.

Øvrige observatører: JMØ, PHJ, PCP, MBH.

Stor Præstekrave: (Charadrius hiaticula).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	22	20	8	2	10	108	26	45	0	0

1. halvår:

Første fugle 22/3 3 fou. Salthammer (SEJ).

Største obs i perioden 28/3 16 rst. Salthammer (OLJ), herefter forsvinder fuglene i løbet af et par dage. 20/4 4 rst. Salthammer (SNI, BNI) og 30/4 4 rst. Nexø Sydstrand (HTM).

2. halvår:

Frem til medio august raster 1-3 fugle på Nexø Sydstrand, Salthammer og Udkæret. 8/8 ses 4 ad. + 1 juv. Salthammer (OLJ).

Største rast i perioden: 11/8 11 Salthammer (PJE), 12 +13/8 22 Bro Odde (MBH), 14/8 20 Salthammer (KIG), 17/8 12 og 18/8 14 Salthammer (OLJ, ASO, AMØ), 23/8 24 Salthammer og 11 Bro Odde (LOU), 4/9 er der 16 på strækningen Snogebæk – Bro Odde (OLJ), 2/10 7 Rønne Nordstrand (SNI, BNI) og 5/10 9 Snogebæk (SRS). Medio oktober raster en pæn flok på Dueodde: 8-11/10 op til 15 og 13/10 6 (HLL).

Total for 2005: 241 mod 84 i 2002, 346 i 2003 og 187 i 2004.

Øvrige observatører: CAN, ABO, KMO, SHI, RBC, LBG, CGJ, SPS, SBR, ANP, JMØ, PCP, TET.

Pomeransfugl: (Charadrius morinellus)

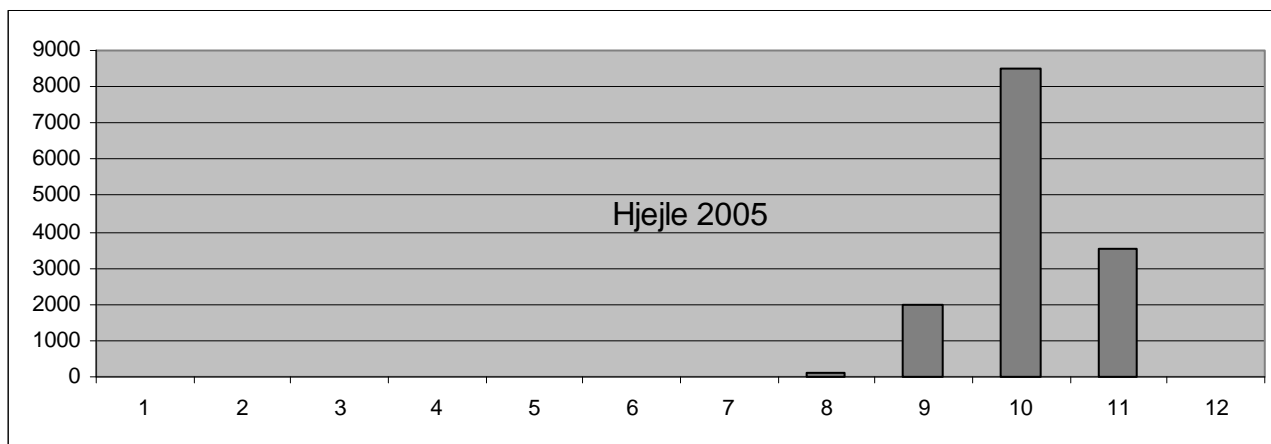
Én iagttagelse: 29/5 3 ad. i sommerdragt rastende på nyspiret majs ved Ringeby nær Vestermarie (LOU).

Trods ynglebestanden på 36.000 par i Skandinavien (Piersma 1986) er det forbausende få fugle, der raster under trækket. Fuglene tilbagelægger tilsyneladende trækket direkte fra overvintringsområderne i Nordvestafrika til yngleområderne (Glutz et al. 1975).

Absolut en sjældenhed her på øen. Sidst set 4/9 1996 hvor en fugl rastede ved Raghammer og 12/9 1994 hvor én sås indtrækkende ved Gudhjem.

Hjejle: (Pluvialis apricaria).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	20	24	2	0	3	95	2005	8508	3510	0

Mange observationer af usædvanligt store flokke specielt på den sydøstlige del af øen og ved Udkæret/Vestermarie området.

Flere hjejleflokke er observeret i samme område samme dag eller over en periode. Det er vanskeligt at vurdere det absolutte antal, da flokkene skifter rast over dagene, og derved tælles de måske flere gange. Det vil være en hjælp, hvis observatørerne noterer klokkeslæt og evt. nærmeste gård.

1. halvår:

Første fugle 22/3 6 rst. Tjørneby (SEJ). Største obs i perioden: 28/4 24 of. Poulsker v. Mindebovej/ Dueoddevej (OLJ), sidste 17/5 2 Nexø Sydstrand (PJE).

2. halvår:

Fem største forekomster i perioden: 8/10 1200 of. Pedersker (PCP), 27/10 **2350** rst. Udkæret (LOU), 17/10 775 rst. "Viborg Torv" (HTØ, DNE), 12/11 1500 rst. mellem Dueodde og Snogebæk (PJE) og 13/11 700 rst. ved Limensgade og Vasegårdsvej (VKN).

Andre større rast i perioden på 400 fugle eller derover: 4/10 400 Poulsker (SRS), 10/10 530 Udkæret (LOU), 15/10 400 Dueodde (JCH, SEJ), 18/10 400-526 Udkæret (PHJ, ASO, AMØ), 19/10 400 Dueodde (SEJ) og 31/10 655 Udkæret (LOU).
Sidste obs i perioden 30/11 334 rst. Snogebæk (SRS).

Trækobservationer kun fra Dueodde f. eks. 23/9 225 SØ og 80 tf. (OLJ, TET).

Total for 2005: 14.167 mod 4728 i 2002, 4592 i 2003 og 5594 i 2004.
Til sammenligning 14.727 i 1999.

Øvrige observatører: CAN, RBC, LBG, SHI, KMO, ANP, ESB, SPS, KRA, HLL, MTK, MKH.

Strandhjejle: (Pluvialis squatarola).

MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT
1	0	4	7	23	71

1. halvår:

16/5 1 ad. i sommerdragt rst. Nexø (SBR).

2. halvår:

Næsten daglige obs på Dueodde i første halvdel af oktober af HLL o.a.

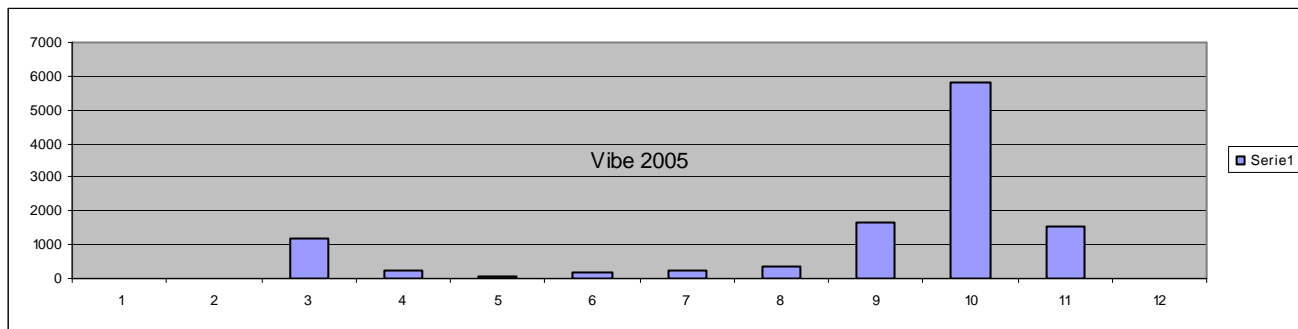
Første 24/7 1 N Salthammer. Største obs i perioden 15/9 6 Nexø Sydstrand (PJE), 23/9 7 V, 4/10 7 V og 1 rst., 7/10 18 V og 13/10 9 rst. 1K alle Dueodde (OLJ, TET, HLL).

Sidste: 16/10 4 trk. Hammerodde (ASO, AMØ).

Total for 2005: 106 mod 142 i 2001, 17 i 2002, 76 i 2003 og 18 i 2004.

Vibe: (Vanellus vanellus).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
6	0	1195	221	88	169	243	339	1652	5815	1547	21

Et godt år med mange iagttagelser, især de store rastforekomster i Udkæret skiller sig ud. Området har siden etableringen med engsø vist sig som en fornem rastlokalitet for en række vadere. Udkæret er endvidere et af kerneområderne for ynglende viber på Bornholm, og man må formode, at fugle fra de omkringliggende ynglelokaliteter bruger området som føde- og rastlokalitet. Fuglene iagttages næsten året igennem.

Nye naturgenopretningsprojekter i agerlandet vil kunne opnå samme succes som Udkæret. Vi ser frem til nye initiativer på denne front!

Årets fem største forekomster: 6/9 430 Udkæret (LOU), 4/10 480 Bagå (CAN), 10/10 650 Udkæret (LOU), 18/10 750 Udkæret (PJE, JMØ) og 27/10 1100 Udkæret (LOU).

1. halvår:

Første fugle: 15/1 2 rst. Nyker og 2 Klemensker (VKN, SPS).

Forekomster over 50 individer i perioden:

Marts:

16/3 75 på delvis oversvømmede marker v. Engegårde (PCP), 18/3 60 Vallehus, Poulsker (Karsten Poulsen), 18/3 110 vest for Vestermarie (CAN), 19/3 253 Nyker (VKN), 22/3 190 Tjørneby (SEJ), 24/3 75 Louisenlundsvej, Østermarie (AMØ, ASO) og 27/3 75 Udkæret (SPS) – alle rastende.

April:

1/4 60 Ølene (KRA) og dagen efter 65 Dueodde (AMØ, ASO).

Maj:

29/5 70 Udkæret.

og

Juni:

2/6 70 (PHJ, MBH), 15/6 55 ad. + 14 juv. (LOU), 17/6 75 ad. (LOU), 27/6 75 (SEJ) – alle rst. Udkæret.

2. halvår:

Forekomster over 50 individer i perioden:

Juli:

1/7 120 rst. og 20/7 52 rst. Udkæret (begge SEJ).

August:

2+10/8 65 (LOU), 12/8 52 (LOU), 23/8 145 (PCP) og 24/8 220 (CAN) – alle rst. Udkæret.

September:

6/9 430, 8/9 120, 11/9 82 alle rst. Udkæret (LOU, PJE), 16/9 61 of. i formation med stære v. Skrehalle, Østermarie (MKT), 22/9 86 Ø Dueodde (TET, ESB), 22/9 325 rst. Udkæret (LOU), 24/9 60 fou. ”Viborg Torv” (OLJ), 25/9 254 rst. Udkæret (LOU), 25/9 230 fou. øst for Pedersker kirke (OLJ), 25/9 100 fou. Boderne (CGJ), 26/9 190 rst. Nexø Sydstrand (MTK) og 27/9 250 ”ViborgTorv” (TET).

Oktober:

2+3/10 120 fou. Poulsker (TET, JET, MTK), 4/10 480 rst. Bagå v. Baggård (CAN), 5/10 200 SØ Dueodde (TET, HLL), 5/10 100 Udkæret (KRA), 8/10 190 rst. ”Skrokkegård”, Poulsker (PCP), 8/10 150 of. Pedersker (PCP), 10/10 110 rst. Balkalyngen (SRS), 10-16/10 210-650 rst. Udkæret (LOU, MKT, PJE), 17/10 390 rst. Mindebovej, Poulsker (HTØ, DNE), 17/10 120 rst. ”Viborg Torv” (HTØ, DNE), 18/10 170 rst. Nexø Sydstrand (MKT), 18/10 750 rst. Udkæret (PHJ, JMØ), 22/10 250 rst. Grammegårdsvej, Åker (PJE), 24/10 180 of. Muleby (OLJ), 24+27/10 348 Nexø Sydstrand (NÅK), 26/10 260 rst. Udkæret (JCH), 27/10 1100 rst. Udkæret (LOU) og 31/10 420 rst. Udkæret (LOU).

November:

4/11 143 Nexø Sydstrand (NÅK), 4/11 250 Krakvej, Poulsker (HTØ), 8/11 250 rst. Kærvej, Poulsker og 150 rst. Bodernevej (HTØ, DNE), 12/11 97 Nexø Sydstrand (PJE, NÅK) samt 21/11 125 rst. Ringeby (CAN).

December:

Sidste fugle sås 12/12 med 15 rst. Raghhammer (PCP).

Ynglefugle:

Der mangler oplysninger om ynglefugle, specielt i agerlandet. Tidligere rapporteringer og vibeundersøgelsen i 1998 på Bornholm har påvist ynglefugle i roemarker og vintersædsmarker. Ølene har fire par på engen 8/4, og i Udkæret er 6 fugle på rede 27/4 (begge LOU). Derudover ingen angivelse af ynglefugle.

I det indsendte materiale må det antages, at der er omkring 15-20 ynglelokaliteter med 30-50 ynglende viber.

Husk at angive adfærd, når du rapporterer!

Opgørelsen af total for 2005 er ligesom de foregående år vanskelig, da fuglene opholder sig på rastpladserne over længere tid, og helt sikkert tælles flere gange.

Total for 2005: 11.293 mod 8156 i 2002, 4113 i 2003 og 12.525 i 2004.

Islandsk Ryle: (Calidris canutus)

Et år med få iagttagelser og små flokke.

1. halvår:

Første iagttagelse 28/4 4 fou. Salthammer (OLJ), fuglene er i overgangsdragt. Der er fugle på lokaliteten indtil 30/4, hvor der iagttages 2 (OLJ).

2. halvår:

Første iagttagelse af fugle på returtrækket 24/7 5 rst. Raghhammer. Største rast i perioden: 11/8 4 Nexø Sydstrand (PJE), 11/8 6 Salthammer (PJE), 13/8 5 Bro Odde, heraf en juv. (MBH), 14/8 8 Salthammer (KIG) og 23/8 7 1K Salthammer (LOU).
Sidste fugle ses 25/8 2 Salthammer (AMØ, ASO).

Total for 2005: 43 mod 145 i 2001, 37 i 2002, 71 i 2003 og 56 i 2004.

Øvrige observatører: CAN, MKH, JMØ.

Sandløber: (Calidris alba)

Alle obs er medtaget – meget få iagttagelser. Alle fugle var rastende.

1. halvår:

16-17/5 3 Salthammer (OLJ, SBR).

2. halvår:

23/7 1 og 24/7 2 Raghhammer (MKH), 2/8 5 ad. og 12/8 7 Bro Odde (LOU, MBH), 18/8 1 Salthammer (ASO, AMØ), 23/8 3 1K Salthammer og 5 1K Broens Odde (LOU). Sidste fugle ses 25/8 med 2 på Salthammer.

Ingen iagttagelser fra de egentlige sandstrandslokaliteter af denne hurtigløber.

Total i 2005 28 mod 40 i 2002, 39 i 2003 og 18 i 2004.

Dværgryle: (Calidris minuta)

1. halvår:

To fugle: 18/5 1 Salthammer (SBR) og 24/6 1 Udkæret (SPS).

2. halvår:

12/7 1 fou. Salthammer (OLJ). Største obs i perioden 17/8 og 23/8 4 rst. Salthammer - heraf 3 1K (OLJ, LOU), 23/8 3 1K Bro Odde, 25/8 5 Salthammer (AMØ, ASO).
Første fugl i Udkæret 24/8. Her ses en 1K fugl(-e) frem til 25/9.

Total for 2005: 20 mod 37 i 2002, 109 i 2003 og 44 i 2004.

Usædvanlig få og små iagttagelser. Til sammenligning blev der i 1998 set 417 eks.

Øvrige observatører: CAN.

Temmincksryle: (Calidris temminckii)

Endnu et år med få iagttagelser. Udkæret er stadig en god rastplads for arten, der ellers kun ses på kystlokaliteter her på øen.

1. halvår:

Første fugle 16/5 2 fou Salthammer (OLJ), den 17/5 er der 3 på Salthammer Odde (SBR).
Indlandsobs: 20/5 1 rst. Udkæret (ASO, AMØ).

2. halvår:

Første 15/7 1 rst. Salthammer (SEJ) og 19/7 1 rst. Nexø Sydstrand (EBI).
22/7 1 rst. Udkæret (SPS) og her rastede op til tre individer 31/7 og 6/8 (JMØ), 14/8 2 rst. Nexø Sydstrand (MBH), mens sidste fugl sås 8/9 1 Udkæret (LOU).

Total for 2005: 15 mod 17 i 2002, 18 i 2003 og 30 i 2004.

Øvrige observatører: CAN, MTK, HTØ, PCP.

Krumnæbbet Ryle: (Calidris ferruginea)

JUL	AUG	SEP
40	88	3

1. halvår:

Ingen obs.

2. halvår:

Første fugle: 7/7 4 rst. Nexø Sydstrand (ASO, AMØ).
Største forekomster i perioden: 24/7 6 rst. Salthammer (SEJ),
11/8 6 Nexø Sydstrand (PJE), 12/8 11 rst. Nexø Sydstrand (MBH), 12/8 6 fou. Bro Odde (MBH), 23/8 14 rst. Salthammer og 7 Bro Odde alle 1K fugle (LOU).
Sidste fugl 25/9 1 1K rst. Udkæret (LOU).
Bemærk, at ungfuglene først ankommer ultimo aug.

Total for 2005: 131 mod 86 i 2002, 54 i 2003 og 47 i 2004.

Øvrige observatører: OLJ, VKN, Frits Rost, MNØ, ANP, MKH, JMØ, KIG.

Almindelig Ryle: (Calidris alpina)

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	6	10	0	544	887	101	179	0	0

1. halvår:

Første fugle 29/4 3 fou. Salthammer i sommerdragt (OLJ), ellers små obs i perioden med største 17/5 5 rst. Salthammer også i sommerdragt (SBR), sidste ses 18/5 1 Ø Hammerodde (OLJ, EJE).

2. halvår:

Første fugle ses 1/7 4 fou. Salthammer (OLJ).

Fem største obs i perioden: 23/7 140 + 24/7 180 Raghhammer (MKH), 11/8 115 + 23/8 116 + 25/8 130 Salthammer (PJE, LOU, ASO).

Øvrige rast: mange flokke mellem 30 og 60 fugle, de fleste på Salthammer. De største flokke på 50 og derover nævnes: 14/7 50 Nexø Havn (Frits Rost), 6/8 50-55 Salthammer (JMØ, CAN, ASO, AMØ), 11/8 65 rst. Sorthat Strand (CAN), 12/8 73 rst., 14/8 80 og 5/10 90 – alle Salthammer (MBH, KIG, SRS).

Total for 2005: 1727 mod 987 i 2002, 1295 i 2003 og 1368 i 2004.

Øvrige observatører: VKN, SPS, SEJ, NÅK, Jan Blichert-Hansen, MKJ, TET, PKE, SNI, BNI, HLL.

Ryle sp. (Calidris sp.)

22/1 1 NØ Årsdale (OLJ), set i forbindelse med vandfugletællingen. Spændende tidspunkt!

Kærløber: (Limicola falcinellus)

Relativt store observationer af denne lidt sjældne og måske oversete vader. Største årssum i syv år. Alle observationer nævnes.

24/7 1 ad. rst. Salthammer (SEJ) stadig i sommerdragt, dagen efter ses 3 ad. samme sted og 2 Bro Odde (ASO, AMØ), sidste ses 23/8 i form af 1 1K Salthammer (LOU).

Total for 2005: 6-7 mod 5 i 2001, 0 i 2002, 2 i 2003 og 3 i 2004. I sidste årti sammenlagt ikke mere end højst 25 eksemplarer.

Brushane: (Philomachus pugnax)

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	6	14	22	67	55	61	9	0	0

Første obs 25/4 4 rst. hanner Udkæret (LOU).

Fem største obs i løbet af 2005: 2/5 22 rst. Udkæret, 23/7 13 Nexø Sydstrand (MKH), 8/9 28, 22/9 12 og 25/9 18 rst. Udkæret (alle herfra LOU).

Bemærk Udkærets store værdi som rastlokalitet, der langt overgår de kystnære lokaliteter i antallet af rastende fugle.

1. halvår:

Obs over fem individer i perioden: 21/6 6-10 rst. Nexø Sydstrand (HTØ, PJE) og 27/6 6 fou. Udkæret (SEJ).

2. halvår:

Forekomster over fem individer i perioden: 1/7 8 + 6/7 9 Udkæret (SPS, JMØ), 23/7 13 rst. Nexø Sydstrand (MKH), 23/7-12/8 7-10 rst. Udkæret (JMØ, CAN, LOU), 23/8 7 1K rst. Salthammer (LOU), 6/9 6 1K og 8/9 28 1K rst. Udkæret (LOU) samt 11-25/9 10-18 rst. samme sted (PJE, LOU).

Sidste observation: 10/10 6 1K rst. Udkæret (LOU).

Total for 2005: 234 mod 236 i 2002, 314 i 2003 og 288 i 2004.

Øvrige observatører: SAL, VKN, MNØ, ANP, NÅK, OLJ, ASO, AMØ, TET, JET, KRA, KIG.

Enkeltbekkasin: (*Lymnocyptes minimus*)

Det blev et pauvert år for denne forholdsvis svært tilgængelige og måske oversete vader, der fortrinsvis raster i ganske bestemte naturtyper, typisk kystlokaliteter med åben vegetation og våd/mudret bund. To efterårsregistreringer begge fra den sydlige del af øen blev facit: 20/9 Dueodde 3 SSØ (TET) og 2/12 Snogebæk havn 1 rst. (SEJ). Mon ikke der har været flere rastende efterårsfugle, der har ligget og trykket sig i vore kystnære områder f. eks. Dueodde?

Årstotal 2005: 4, 2002-2004: 26, 12 og 6.

Dobbeltbekkasin: (*Gallinago gallinago*)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
27	0	10	125	10	0	4	49	30	10	3	1

Atter i år optrådte arten i ti af årets måneder, og lidt usædvanligt hidrørte det største antal fra årets første halvdel med et meget højt tal for april måned fra Ølene. Normalt plejer tallene fra efterårstrækket at være topscorer.

1. halvår.

Halvåret startede godt med en usædvanlig januar måned. Allerede på årets første dag 1/1 sås 3 fugle ved Grisby (ASO, AMØ) efterfulgt af en for årstiden ualmindelig stor forekomst 14/1 på Nexø Sydstrand 24 rst. (PJE). De mange januarfugle kan nok relateres til det meget milde vejr i det meste af måneden med en gennemsnitstemperatur på Bornholm på 3,2°C mod normalt 0,1°. Øvrige

indberetninger kan hovedsageligt tilskrives de to lokaliteter Ølene og Udkæret med de absolut største forekomster på førstnævnte sted. Især medio april rastede mange fugle netop her med op til 41 den 22/4 (HTM: Pludselig røg de alle op fra engen, og 1 spillede). Maxtal fra Udkæret var 6 rst. 24/3 (RBC m.fl.). Endvidere indsendt iagttagelser af 1-2 fugle fra Nexø Sydstrand, Bastemose og Vang (21 indsendere).

Ynglefugle.

Trods de flotte forårstal var meldingerne om eventuelle ynglefugle ret sparsomme. Iflg. disse var der kun syngende/spillende fugle i Ølene. At dømme efter det indsendte materiale (TET, HTM, PHJ, CAN, MTK) har der muligvis været 2-3 ynglepar, hvilket ligger på linie med tidligere år. Mærkværdigvis ingen iagttagelser fra Vallensgårdsmosen, der kunne være en oplagt ynglelokalitet.

2. halvår.

August måned skuffede med forholdsvis få fugle (ca. 25% i forhold til 2004). Udkæret blev dominerende lokalitet for så vidt angår rastobs med maxtal 21 12/8 (LOU). Ellers kun rapporteret om 1-7 fugle herfra. Endvidere relativt få trækobs med 1-4 fugle fra Dueodde (TET, LOU, HLL, SEJ). Sidste registrering blev gjort 10/12 på Nexø Sydstrand 1 fou. (SRS). Selv om decemberfund ikke er ualmindelige, skal vi dog tilbage til 2001 for at finde et tilsvarende.

Årstotal 2005: 269, 2002-2004: 197, 260 og 391.

Øvrige observatører: ANP, BNI, FJE, JGE, JMØ, KEL, KMO, MBH, MKJ, OLJ, PCP, SAL, SHI, SNI, SPS, VKN.

Skovsnepe: (Scolopax rusticola)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	2	25	26	20	12	2	0	0	2	5	0

Et gennemsnitsår på det jævne dog med et andet halvår, der stod noget svagt i billedet.

1. halvår.

Fire vinterfund blev registreret: 9/1 Vestermarie, 31/1 Holkadalen, 16/2 Ndr. Åsedam og 19/2 Lindesbjerg skovpart (VKN, FJE, JGE, PCP).

Ynglefugle.

Bestandsstørrelsen af ynglende fugle kan være lidt vanskelig at beregne, da de ”pistende” hanner overflyver områderne på kryds og tværs i forsøget på at finde en parringsvillig hun, og en han kan tillige have op til flere hunner i løbet af en ynglesæson. Efter registreringen af pistende hanner at dømme ligger antallet på ca. 30-35 fordelt på følgende steder: Paradisbakkerne 9, Bagå 3, Habbedamskovene 3, Tofte 3, Bastemose 2, nord for Levka 2, Ølene 2, Bromme 1, Galløkken 1, Snogebæk 1, Hundsemyre 1, Almindingen div. 3, Rønne plantage 1 (BST, CAN, JGE, PCP, MTK, PHJ, OLJ, MTK, HTØ, caretaker, SBR m.fl.). 1-3 rastende fugle, der umiddelbart ikke kan udlægges som potentielle ynglefugle blev noteret i Blykobbe plantage, Åker plantage, Sandkås, Hammeren, Rønne havns fyldområde, Helligdommen, Døndalen og Svaneke Nordskov (10 indsendere).

2. halvår.

Efterårstrækket kan variere meget fra år til år afhængigt af bl.a. de aktuelle vejrforhold. Om denne faktor var skyld i, at der blot blev indsendt ni iagttagelser alle af enkelte fugle, skal være usagt (8 indsendere), da perioden rent vejrmæssigt generelt kunne betegnes som lun, tør og solrig. Sidste observation var 26/11 Raghhammer/Boderne 1 rst. (SRS, MKH).

Årstotal 2005: 96, 2002-2004: 110, 33 og 102.

Øvrige observatører: BSA, CGJ, DNE, Finn Jensen, HTM, JCH, JMØ, KEL, KMO, OLJ, PJE, RBC, SHI, SPS, TET.

Stor kobbersneppe: (Limosa limosa)

Stor kobbersneppe, der er en af Vestjyllands karakteristiske vadefugle, men en yderst sjælden gæst herovre, aflagde os en kort visit i år. Et enkelt eksemplar blev set fouragerende 6/5 i Udkæret (JMØ: Stod frit fremme i nogle minutter, men forsvandt derefter i et ubemærket øjeblik til ukendt skjulested). Ingen yderligere meldinger om fuglen.

Årstotal 2005: 1, 1998 og 2003: 8, 2004: 1.

Lille kobbersneppe: (Limosa lapponica)

En forårsobservation er vel det mest oplivende, der kan skrives om denne art, som ikke fylder så meget i den bornholmske fugleverden. Alle indsendte iagttagelser nævnes derfor: 2/5 Årsdale 10 NØ (ASO, AMØ), 19/7, 6/8 og 9/9 1 Nexø Sydstrand (EBI, JMØ, PJE), 17/8 Salthammer 1 fou. og Snogebæk 13 SV samt sidste 18/9 Bro Odde 2 1K fou. (OLJ). For at finde forekomster af betydning skal vi helt tilbage til 1997 med 584 noteringer, hvilket især kunne tilskrives gode trækter fra Dueodde.

Årstotal 2005: 29, 2002-2004: 53, 11 og 11.

Lille regnspove: (Numenius phaeopus)

Den lille regnspoves forårstræk ligger tidsmæssigt for landet som helhed fra sidst i april til midt i maj måned, hvilket nøje svarede til vore iagttagelser.

1. halvår.

Primært trækobs fra perioden, som startede 21/4 Hammer Odde 4 Ø (OLJ). Derefter 28/4 Langebjerg 1 NØ (SAL), 30/4 Nexø Sydstrand 1 Ø (VKN), 1/5 Galløkken 12 Ø (SAL), 8/5 Salthammer 1 fou. (OLJ) og Galløkken 5 rst. (Erik Jensen), 14/5 Udkæret 1 rst. (JCH, KEL) samt 16/5 Nexø Sydstrand 1 fou. (SBR), d.v.s. sammenlagt 26 fugle.

2. halvår.

Perioden kunne ikke måle sig med forårstrækket og indeholdt bare fem iagttagelser af 10 fugle: 7+16/7 1 rst. Nexø Sydstrand (ASO, AMØ, ANP), 18/7 Vestre Sømark 1 V (EBI), Salthammer 6/8 1 of. (JMØ) og 18/8 6 SV (ASO, AMØ). Det var ikke de store tal at holde rede på.

Årstotal 2005: 36, 2002-2004: 93, 182 og 40.

Stor regnspove: (Numenius arquata).

Månedsfordeling (gengangere forsøgt fraserteret)

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	1	305	5	16	91	98	10	0	0	0

Foregående års træktal blev ikke nået, idet bl.a. aften/nattrækket i april måned ikke nåede samme omfang som tidligere år.

1. halvår.

Første - og eneste martsfugl – sås rastende 22/3 på oversvømmet mark mellem Nexøvej og Kratgårdsvej (PJE), hvilket ligger inden for den normale tidsramme. Det normalt store forårstræk i april måned blev lidt af en fuser. Eneste større forekomst var 21/4 271 trk. Ø mellem 06:15 og 11:30 Hammer Odde med største flok på 130 (OLJ). Derudover kun fåtallige indberetninger af 1-12 fugle fra bl.a. Bagå, Helligpeder, Udkæret, Galløkken og Hammerhavnen (PJE, HTM, CAN, LOU, JCH, SEJ).

Returtrækket indledtes som normalt før årets længste dag oprandt, nemlig den 17/6 hvor 4 fløjtende fugle trak SV over Snogebæk (OLJ). ”Efteråret” var allerede startet på fuglefronten! Endvidere obs fra 25/6 1 Listed og 27/6 8 Udkæret (SEJ).

2. halvår.

De forholdsvis beskedne iagttagelser fra 1. halvår fortsatte med få obs af flokke på over ti fugle. Undtagelsen var 26/7 Tejn 50 SV over land (FJE), 26/7 Snogebæk 13 SV (EBI), 16/8 Rønne 17 S, 17/8 Snogebæk 23 SV (begge OLJ) og 18/8 Stampen 18 V (MKJ). Derudover kun indberetninger om 1-9 fugle fra seks lokaliteter (7 indsendere). Største rastforekomst var 18/8 4 Lufthavnen (MKJ). Årets sidst rapporterede forekomst indtraf 10/9 kl. 01:57 i Snogebæk hvor der anslået blev hørt mindst 10 trække SV i den stille efterårsnat (OLJ).

Årstotal 2005: 526, 2002-2004: 1317, 319 og 764.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, NÅK, PCP, SAL.

Sortklire: (Tringa erythropus)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	1	12	4	4	19	3	5	0	0

Et yderst beskedent år med bl.a. få ungfugleobservationer fra eftersommeren, hvilket kunne tyde på en dårlig ynglesæson i det nordlige.

1. halvår.

Kun registreringer fra tre steder lægger ligesom niveauet. Første 30/4 Salthammer 1 rst. (VKN). Efterfølgende 1/5 Udkæret 7 (de 2 trk. NØ) (VKN), 2/5 Udkæret 1 (LOU), 7/5 Nexø Sydstrand 2 fou. (JMØ) og 9/5 Bro Odde 2 fou. (OLJ) - de fire sidstnævnte i sommerdragt. Det var hele forårstrækket.

Allerede 17/6 noteredes de første returtrækkere i Udkæret 4 adulte fugle (sandsynligvis hunner) stadig iklædt sommerdragten (LOU, JMØ).

2. halvår

Som overfor anført sås meget få ungfugle i perioden, hvilket især tallet for august indikerer. Én obs af syv fugle kunne det blive til, nemlig 12/8 en flok 1K'ere ved Udkæret (LOU). Ellers blot indberetninger om 1-3 fugle fra fire lokaliteter hovedsageligt bestående af enkeltobservationer (12 indsendere). Det var lidt tyndt. Årets sidste var ret sen 27/10 1 1K Udkæret (LOU) og må vel kunne betegnes som efternøleren.

Årstotal 2005: 48, 2002-2004: 56, 97 og 132.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, HLL, HTØ, KIG, KRA, MBH, MTK, PJE, SEJ, SPS.

Rødben: (Tringa totanus)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	41	11	1	12	28	3	0	0	0

Rødbenet er i generel tilbagegang i Danmark. Dette afspejlede sig også herovre med få og små forekomster i løbet af sæsonen, således at det samlede antal knap nåede hundrede fugle.

1. halvår.

Martsobs er ikke usædvanlige, men vi skulle helt hen til den 19/4, før det første eksemplar dukkede op i Ølene (caretakergruppe 2, HTM, PHJ, ESB, TET). Herefter overtog Salthammer teten og blev bedste forårslokalitet med op til 7 fou. 29/4 (OLJ). Nævnes kan også 28/4 Levka 6 rst. (CAN).

Derudover var der indberetninger af 1-3 fugle fra bl.a. Hasle Sydstrand, Pyritsøen, Nexø Sydstrand og Udkæret (11 indsendere).

2. halvår.

De traditionelt to ”store” måneder, juli og august, kunne slet ikke hamle op med tidligere års forekomster, og især juli med kun 12 fugle skuffede fælt. Periodens største forekomst blev 23/8 Salthammer 9 rst. (LOU). Ellers hovedsageligt iagttagelser af blot 1-2 fugle, idet det igen kunne konstateres, at ungfuglene udeblev. Således blev der i hele perioden kun noteret 15 eksemplarer fra Nexø Sydstrand, som ellers traditionelt skulle være øens bedste rastlokalitet. Samme lokalitet afsluttede året 15/9 med 2 rst. (PJE).

Årstotal 2005: 97, 2002-2004: 89, 58 og 177.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, Jan Blichert-Hansen, JMØ, KRA, MBH, MKH, NÅK, SAL, SBR, SEJ, VKN.

Hvidklire: (Tringa nebularia)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	80	28	5	45	74	29	3	0	0

Lidt usædvanligt blev april årets største måned. Normalt plejer juli/august at bære førertrøjen. Hvad årsagen var til dette, skal være usagt. Som for flere andre arter kunne det dreje sig om svigtende ungfugle. Sammenfattende må året vurderes til et 8-tal med pil nedad.

1. halvår.

De første 5 fugle dukkede 17/4 op i Ølene, der sammen med Salthammer og Nexø Sydstrand stod for langt hovedparten af de indsendte rastobservationer med maxtal på henholdsvis 5, 10 og 15 fugle (ASO, AMØ, HTM, PHJ, ESB, TET, VKN, JMØ). I øvrigt noteringer af 1-5 fugle fra Ringebakkerne, Sorthat, Hvide Odde, Sose, Bro Odde (14 indsendere). Besynderligt nok kun indsendelse af en enkelt trækobs 27/4 Hammer Odde 1 NØ (SAL).

2. halvår.

Tidligere års registreringer af flokke på tocifrede tal oplevedes kun én gang dette år, nemlig 22/9 11 rst. Udkæret (LOU). Øvrige indsendte observationer var fortrinsvis af spredte, relativt små forekomster på op til syv fugle, og her stod især Nexø Sydstrand og Ølene lidt svagt i billedet. Et udpluk nævnes: Nexø Sydstrand 23/7 + 11/8 4 (maxtal) (NÅK, PJE), Bastemose 14/8 5, Salthammer 25/8 6, (ASO, AMØ), Galløkken 1/9 2 (PCP). Sidste var 11/10 1 fou. Nexø Sydstrand (SRS), hvilket ligger inden for den normale tidsramme.

Vadefugle

Søkonge fra Snogebæk Havn © Steen E. Jensen

Skovhornugle fra Sandkås © Sune Riis Sørensen

Årstotal 2005: 264, 2002-2004: 296, 230 og 278.

Øvrige observatører: ANP, CAN, FJE, HTØ, JCH, KIG, KRA, MBH, MKJ, MTK, OLJ, PCP, SBR, SEJ, SPS.

Svaleklire: (Tringa ochropus)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	5	31	5	8	33	25	0	3	1	0

Igen et år på det jævne og antalsmæssigt næsten sammenligneligt med forrige år.

1. halvår.

Første blev set 24/3 på Hammeren 2 of. (RBC m.fl.) og Sorthat strand 1 rst. (ABO, CAN), hvilket tidsmæssigt var normalt. April blev givtigste måned med 1-6 iagttagelser fortrinsvis fra de traditionelle steder Ølene og Udkæret (CAN, OLJ, SPS, FJE, PKE, JMØ, SEJ, HTM, LOU). Endvidere et interessant fund af tre fugle fra 16-22/4 i Ravnedalen, Slotslyngen (BST), dog uden yderligere meldinger om territoriehævdende fugle fra stedet.

Ynglefugle.

Efter det indsendte materiale at dømme må det nok konstateres, at arten sandsynligvis ikke har ynglet på øen i år. En syngende fugl 27/4 i Bastemose (LOU) (eneste melding herfra) kunne umiddelbart tydes som en sen forårstrækker, og da ingen øvrige observationer indikerer yngleadfærd, må konklusionen derfor være, at året har været uden ynglepar.

2. halvår.

Næsten udelukkende meldinger om middelmådige 1-4 rastende/fouragerende fugle fra de mest besøgte lokaliteter, dog med Udkæret under tidligere års niveau. Fra de lidt mindre besøgte steder kan nævnes 24/7 2 Raghhammer (MKH), 25/7 1 Møllenakke, Svaneke (MTK), 10/8 1 Svinemose (OLJ), 18/8 2 Vestermarie (SNI, BNI) og 23/8 1 Galløkken (LOU). Endelig bør omtales en ret sen forekomst 27/11 Raghhammer 1 SØ (MKH). Novemberfugle er ikke hverdagskost herovre.

Årstotal 2005: 111, 2002-2004: 193, 133 og 110.

Øvrige observatører: AMØ, ANP, ASO, KEL, KMO, MBH, SBR, SHI, SRS, VKN.

Tinksmed: (Tringa glareola)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	13	62	18	307	305	8	0	0	0

Året kunne ikke helt matche de foregående to års gode resultater, da månedstallene både fra foråret og sommeren ikke fuldt levede op til forventningerne. Igen det samme billede som fra flere andre vadefuglearter, nemlig færre ungfugle.

1. halvår.

Normal førstegangsføremst 15/4 Udkæret 2 (VKN). Samme sted noteredes periodens største rastforekomster 6/5 15 (JMØ) og 15/5 20 (MTK). Til sammenligning blot to fra Nexø Sydstrand 16/5 (SBR). Eneste trækobs kom fra Hammeren 27/4 1, 1/5 1 og 8/5 2 (SAL, CAN).

2. halvår.

Som ovenfor nævnt stod perioden lidt i skyggen af forrige år med bl.a. de trecifrede tal fra Udkæret. Arten optrådte dog igen hyppigst herfra samt på Nexø Sydstrand med følgende tal: Udkæret: 1/7 25, 6/7 48, 26/7 31, 6/8 24, 10/8 41 og 23/8 14 (SPS, JMØ, SEJ, CAN, LOU, PCP) og Nexø Sydstrand: 7/7 20, 30/7 13, 14/8 35 og 19/8 13 (ASO, AMØ, NÅK, MBH, MTK, HTØ). Salthammer kunne 23/8 opvise 12 og Ølene 16/8 11 (LOU). Indberetningerne sluttede 11/9, hvor 2 fugle lod sig beskue i Udkæret (PJE). I øvrigt samme sted som de første forårsfugle.

Årstotal 2005: 714, 2002-2004: 894, 1241 og 1193.

Øvrige observatører: ANP, DNE, HTM, Jan Blichert-Hansen, JCH, KEL, MKJ, MNØ, OLJ, TET.

Mudderklire: (Actites hypoleucos)

Månedsfordeling (gengangere forsøgt frasorteret).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	8	50	3	59	167	2	1	0	0

Denne vor mindste klireart havde øjensynligt svært ved at finde Bornholm i år, akkurat som forrige år. Vi skal helt tilbage til 1994 for at finde tilsvarende lave forekomster.

1. halvår.

Perioden faldt ikke helt igennem og lå på niveau med de tidligere gode år. Første fugl blev set 23/4 i Bastemose (JMØ), der normalt ikke forbindes med artens foretrukne raststeder. Dernæst forelå der meldinger fra hele 13 lokaliteter af 1-10 fugle, hvoraf kan nævnes Hammersøen, Hundemyre, Snorrebakkesøen, Listed og Hasle Sydstrand – udover de traditionelle steder (17 indsendere). Arten syntes således at være udbredt over store dele af øen. Maxtal var 19/5 Salthammer 10 (SBR).

2. halvår.

Både juli og august måned lå resultatmæssigt i absolut underkant, og med kun én indberetning fra september måned må det som helhed betragtes som et resultat under middel. Således nåede Nexø Sydstrand, der normalt ligger med gode tal, dette år blot maxtal på 8 fugle 11/8 (PJE). Tallene fra en ellers normalt god rastlokalitet som Salthammer imponerede heller ikke, f.eks.: 25/7 6, 2/8 14, 14/8 16 (ASO, AMØ, LOU, KIG). Endvidere kan nævnes iagttagelser fra Stampen 15/8 12, Årsdale 17/8 11 og Lufthavnen 18/8 6 (MKJ, HTØ). En enlig observation fra oktober blev det dog til 5/10 Snogebæk 1 (SRS). Det dannede samtidigt afslutningen på en jævnt kedelig sæson.

Årstotal 2005: 290, 2002-2004: 497, 347 og 299.

Øvrige observatører: ANP, BNI, CAN, FJE, JGE, MBH, MKH, MNØ, MTK, NÅK, OLJ, PCP, SAL, SEJ, SNI, VKN, Mario Stelzer.

Stenvender: (*Arenaria interpres*)

Et lidt magert år med næsten udelukkende meldinger fra fem steder på den sydøstlige del af øen.

1. halvår.

Hurtigt overset: Salthammer 28/4 og 13/5 2 + 1 fou. og Bro Odde 28/4 2 fou. (OLJ). Alle fem fugle var i flot sommerdragt.

2. halvår.

Alle indberetninger nævnes fra de fire lokaliteter: Salthammer 25/7 1, 18/8 1 og 25/8 2, Årsdale 27/7 1 (ASO, AMØ), Snogebæk 14/8 og 17/8 1 of. (OLJ) samt Galløkken 23/8 1 1K (LOU).

I øvrigt meldes stenvenderen i generel kraftig tilbagegang bl.a. fra vort naboland Sverige.

Årstotal 2005: 13, 2002-2004: 9, 27 og 11.

Odinshane: (*Phalaropus lobatus*)

Ingen observationer indsendt.

Selv om der ikke er indberettet mere end tolv eksemplarer i dette årti, skal vi helt tilbage til 1993 for at finde et år helt uden denne art.

Mellemkjoje: (*Stercorarius pomarinus*)

16/10 1 1K trækkende forbi Dueodde (ASO, AMØ).

Det blev første bornholmske iagttagelse i 2½ år. Antallet af denne tundraart varierer betydeligt fra år til år, da ungeproduktionen er afhængig af gode lemmingår. De tre sidste år således blot én fugl, mens der i 2001 var hele 18. Arten overvintret langt til havs mellem Vestafrika og Caribien.

Almindelig kjøve: (Stercorarius parasiticus).

Med sytten fugle et år under middel.

Igen var det foråret, der skuffede med bare disse fire trækkende: 21/4 2 + 27/4 1 Hammeren og 10/5 1 Årsdale (OLJ, SAL, ASO, AMØ). Sidstnævnte i øvrigt en sen forårsfugl.

Noget atypisk - grundet tidspunktet - var 1 ad. trækkende ved Bro Odde 25/7 (ASO, AMØ), om end vi af og til ser almindelige kjøver omkring midsommer.

Elleve efterårstrækkende fordelte sig som 24/9 + 9/10 8 Dueodde og 16-18/10 3 Hammeren (OLJ, PCP, HLL, ASO, AMØ, TET).

Alle årets racebestemte tilhørte den mørke fase, og der var en nogenlunde ligelig fordeling mellem unge og gamle.

I perioden 2002-04 hhv. 60, 15 og 8 eksemplarer, mens gennemsnitsåret ligger på godt tyve stk.

Dværgmåge: (Larus minutus).

Månedsfordeling, gengangere fra Udkæret søgt frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	1	220	9	0	0	3	0	101	2	0

Et år hvor træktallene i april og specielt september skuffede.

1. halvår:

En enlig vinteriagttagelse: 12/1 3 fugle set over havet 3-500 m. ud for Nørrekås Havn (JCH).

April skuffede som nævnt. Primært fordi kun 41 trækkende noteredes 4-30/4 fra Hammeren (OLJ, SAL, JCH). Hertil dog 28/4 10 Sorthat Odde og dagen efter 18 Årsdale (CAN, ASO, AMØ).

Resten af perioden består af obs fra Udkæret, hvor det heldigvis er blevet en årligt tilbagevendende begivenhed med adskillige fouragerende dværgmåger. Årets første blev set 20/4 7 og antallet kulminerede godt en uge senere med 29/4 **137** (CAN, PCP). Fire dage senere var de elegante fugle væk. Siden Udkæret genetableredes i 2001, har der i slutningen af april opholdt sig mellem 24 og 104 dværgmåger her på gode dage – årets tal var med andre ord ny rekord.

2. halvår:

Traditionelt ses nogle få fugle i sommermånederne. 7/8 3 trk. Salthammer (ASO, AMØ) blev dog alt i 2005.

Det er faktisk mange år siden, vi ikke har set dværgmåger i september. De seneste fem år f.eks. over 150 i gennemsnit. Resten af året var derimod normalt.

Via Dueodde trak 8-20/10 56 og via Hammeren 17+18/10 22 (HLL, MTK, PHJ, ESB, OLJ, SEJ).

Blandt de få rastende kan nævnes 17/10 9 Dueodde og 16/11 2 Nørrekås (SEJ, JCH).

Totalt 337 mod 1022, 622 og 373 i perioden 2002-2004.

Øvrige observatører: LOU, HTM, HTØ, VKN, TET

Hættemåge: (Larus ridibundus).

1. halvår:

Vandfugletællingen omfattede igen i 2005 mågerne, og vi har derfor igen fået et fint øjebliksbillede af vinterbestanden. I weekenden 22.+23. januar var der i år 837 hættemåger langs øens kyster (kun 4% færre end i fjor – jvf. andre måger). Flest var der omkring havnene med bl.a. 270 Nørrekås og 160 Årsdale. Førstnævnte lokalitet husede dog flere gange op til 400 fugle i løbet af januar (CGJ, HTM).

Herefter skulle vi faktisk til slutningen af april for igen at finde nævneværdige antal. Forinden var der dog et sikkert forårstegn med det første fuldhættede individ 12/3 ved Bro Odde (MTK, ESB, DOF-ekskursion).

I.f.m. træktiden sås 24/4 130 Nexø Sydstrand og 27/4 135 Udkæret (NÅK, LOU).

Igen i år ynglede glædeligt nok et par ved Grisby (CAN, SBR). Arten har ellers i en årrække været meget sporadisk ynglende på Bornholm.

2. halvår:

Antallet kulminerede i sensommeren med 22/7 200 både Nexø Sydstrand og Salthammer (SEJ), mens der højt til vejrs over Galløkken 23/8 var hele **1200** insektjagende hættemåger (LOU). Det er længe siden, vi har oplevet et så stort tal.

Herefter var det igen småt med fugle, og først i.f.m. vestenkulingen midt i november nævneværdige forekomster som 14/11 110 Galløkken og 17/11 165 Hvide Odde-Sorthat (PCP, TET). Førstnævnte lokalitet havde også decembers største notering med 18/12 140 (PCP).

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, HBA, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, JMØ, KKR, KMO, KRA, Marie Louise Jensen, OLJ, PHJ, RBC, SBR, SHI, SRS, THC, VKN

Stormmåge: (Larus canus).

Vandfugletællingen gav bare 375 fugle. Flest var der naturligt nok på østkysten – det var jo frisk nordvesten vind: 161 Årsdale-Frederiks Stenbrud. Langt flere havde dog søgt læ inde på øen hvor bl.a. 410 rastede ved Østermarie (MTK).

Foråret bragte igen godt med stormmåger til øen. De eneste firecifrede blev dog 18/3 1100 Lobbæk og 6/4 1200 Elisegård ved Vestermarie (OLJ, PCP).

Yngel.

Kun fra Grisby - hvor i hvert fald 20 par ynglede - rapporteret om mere end ét par i år (ABO, CAN, SBR). Det var et fint resultat og en halv gang flere end normalt herfra.

I sensommeren igen større flokke, som dog først kulminerede med 8/9 550 omkring Udkæret og 2/10 300 langs Sdr. Landevej i Åker (LOU, OLJ).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CGJ, CMO, HTØ, JCH, JLH, KMO, KRA, NÅK, PHJ, RBC, SEJ, SHI, SNI, SRS, TET.

Sildemåge: (Larus fuscus).

Forår:

Fra perioden blot én lokalitet repræsenteret uden for yngleområderne: 20/4 + 20/5 1 Salthammer (BNI, SNI, SBR).

Fra Nordbornholms klippekyst otte iagttagelser af 6-8 eksemplarer. Hammerbruddet og kystklipperne ved Slotslyngen husede hver et par, og på selve Hammerknuden desuden et eller måske to par ved Kongestolen. Med andre ord 3-4 par fra de tre klassiske lokaliteter (9 indsendere). En lille nedgang i forhold til 4-5 par de sidste par sæsoner.

Sommer-efterår:

Lidt omstrejfende fugle rundt omkring – i alt 14 stk. Halvdelen sås ved Salthammer 12/7-25/8 mens man på Dueodde havde 11/9 3 (OLJ, KIG, ASO, AMØ, PJE). En enkelt indlandsiagttagelse var i øvrigt 27/6 2 Udkæret (SEJ).

Både en nordsøildemåge (L. f. intermedius) og en britisk sildemåge (L. f. graellsii) aflagde øen besøg hhv. 19/5 1 subad. Salthammer og 23/3 1 ad. Nexø Havn (SBR, KMO, RBC, LBG, SHI, HTM).

Øvrige observatører: CAN, HTØ, JCH, MKH, PCP.

Sølvmåge: (Larus argentatus).

1. halvår:

Der blev flittigt noteret sølvmåger under vandfugletællingen. I alt blev det til 3643 fugle og dermed blev arten den næsthøypigste – kun overgået af gråand. Tallet svarede til ret præcist halvdelen af sidste års resultat. I 2004 var vinteren i modsætning til i år startet meget koldt, hvilket givet har presset flere sølvmåger på træk til den sydlige Østersø. Blandt de største tal kan nævnes 580 Rønne Havn inkl. Nørrekås og 500 Årsdale.

Årets anden og tredje måned bød på mere vinterlignede tilstande, og flere fugle indfandt sig da også: 27/2 800 Fredensborg til Rønne Havn, 23/3 1500 Nexø Havn og 25/3 600 Listed (PCP, KMO, RBC, LBG, SHI, HTM). Så var det til gengæld slut med store tal frem til slutningen af oktober.

2. halvår:

SBR aflæste flere ringmærkede fugle på Østbornholm. To var ringmærket i Finland som voksne – den ene i 1993, hvor den allerede var fuldvoksen (4K+) og nu med andre ord mindst 16 år. En anden blev mærket som redeunge på Rügen 1999 og er flere gange i årene 2000-2004 iagttaget ved Nexø. En ad. fugl aflæst af OLJ på Rønne Havn stammede fra Rostock, mens en 1K set 20/12 samme sted kom fra Finland.

Som nævnt først større flokke igen fra slutningen af oktober: 27/10 500 Nexø Sydstrand, 26/11 250 Balka-Salthammer og 30/11 250 Rønne Havn (NÅK, SRS, MKH).

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, BNI, CAN, CGJ, CMO, EJE, HBA, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, JMØ, KKR, KRA, MKJ, Marie Louise Jensen, MTK, SNI, TET, THC, VKN

Middelhavsmåge: (Larus michahellis).

Antallet af fugle stiger i modsætning til den følgende art ikke men synes tvært imod at stagnere. Som sidste år bare to fund: 12/7 2 ad. rst. Dueodde og 26/11 1 1K Balka (Frits Rost, SRS, MKH).

De sidste tre år ellers sammenlagt 25 eks.

Kaspisk måge: (Larus cachinnans).

Antallet af kaspiske måger synes at være støt stigende – eller er det bare indsenderne som er blevet mere opmærksomme?

Året bød på 18 individer, hvoraf de 16 karakteristisk nok var fra årets sidste kvartal. I år desuden en høj andel ungmåger, idet 40% var under et år, da de blev iagttaget.

Fra foråret 23/3 1 Nexø Havn og dagen efter 1 Hasle Havn (KMO, RBC, LBG, SHI, HTM).

Med undtagelse af 20/10 1 Udkæret (SPS) var alle fra kysterne, og især på strækningen Nexø til Dueodde sås mange; i år ti stk. Fra Rønne Havn desuden 30/11-27/12 3 ad. og 2 juv. fugle (SRS, OLJ, PCP).

Øvrige observatører: MKH, TET.

Gråmåge: (Larus hyperboreus).

17/3 1 3K Rønne Sydhavn var alt (OLJ).

Perioden 2000-04 bød på bare fem fugle, så meget mere end én om året bliver det jo ikke til i gennemsnit. For ti-tyve år siden blev arten registreret langt hyppigere på Bornholm.

Svartbag: (Larus marinus).

Vandfugletællingen satte også her sit tydelige præg på tallene. Samlet set blev 451 fundet 22+23/1. Det er et middelstort tal som bl.a. udgjordes af 92 Nexø Havn og 74 Dueodde. Disse to forekomster blev samtidig årets største.

I marts kunne der stadig ses 23/3 60 Nexø Havn (KMO, RBC, LBG, SHI, HTM), men da varmen kom sidst på måneden, forsvandt langt de fleste, indtil vi nåede oktober. Et mønster som går igen for de fleste måger.

Nogle optællinger af ynglefugle har vi ikke modtaget i år.

I løbet af efteråret steg antallet igen. Det er primært fugle fra den Botniske Bugt, som overvintrer på Bornholm, idet de nordligere bestande trækker længere sydpå. Af større tal kan nævnes 5/10 45 Snogebæk, 24/11 50 Svaneke-Grisby, 26/11 50 Nexø Havn, 30/11 45 Rønne Havn og 7/12 46 Dueodde (SRS, MKH, TET).

Øvrige observatører: BNI, CAN, CGJ, CMO, HBA, HTØ, JCH, Jens Kofoed, JLH, JMJ, KKR, KRA, Marie Louise Jensen, MTK, NÅK, OLJ, PCP, SBR, SEJ, SNI, THC, VKN

Ride: (Rissa tridactyla).

Årets fem individer blev de første i tre år.

16/10 4 juv. trk. Dueodde og to dage senere 1 forbi Hammerodde (MTK, ESB, PHJ, OLJ, TET).

Ud af årtiets nu 23 eksemplarer er de 21 fra efterårsmånederne. Iagttagelser af rider på Bornholm kan som regel sammenkædes med perioder med kraftig vestenvind. Det var dog langt fra tilfældet i år, hvor første halvdel af oktober var ganske stille.

Rovterne: (Sterna caspia).

Selv om vi med otte eksemplarer fik en pæn fremgang i forhold til sidste års enlige fugl, er årssummen stadig to-tre gange lavere end gennemsnittet set over en længere årrække.

En enkelt forårsfugl sås 26/4 Hammeren (SAL).

De øvrige var fra sensommeren. 24/7 1 ad. + 1 juv. rst. Udkæret var en af de sjældne ægte indlandsobs (SEJ, MKH). 3/8 1 trk. Galløkken, 6/8 1 ad. + tiggende juv. Rønne Nordstrand og 23/8 1 ad. + juv. trk. Salthammer (LOU, MTK).

Fordelingen af for- og efterårsfugle er sådan set karakteristisk, idet 81% af årtiets 59 rovterner er fra 3. kvartal. Specielt august er gerne givtig på Bornholm. Christiansø havde heller ingen stor sæson med et eksemplar forår samt seks efterår.

Splitterne: (Sterna sandvicensis).Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	6	16	6	15	67	25	2	0	0

Som de tre sidste år lå vi på den forkerte side af de tohundrede fugle.

Forår:

Først set fra 21/4 med 2 Salthammer og 1 Hammeren (ASO, AMØ, OLJ). Det var samtidig de eneste to lokaliteter, der var repræsenteret i første halvår. Fra Snogebækkanten i alt 16, mens Hammeren bød på 6 – faktisk ret pæne antal.

Sommer-efterår:

De to første sommermåneder skuffede lidt, mens august var årets positive oplevelse.

Igen dominerede området omkring Snogebæk. Af sommerens 88 splitterner blev de 74 set her (9 indsendere). Bl.a. årets eneste tocifrede rasttal 2/8 26 ad. + 6 juv. (LOU). 10-12/7 1 Sorthat Odde og 23/8 3 Galløkken (TET, LOU) var alt fra vestøen.

I selve efteråret derimod kun set fra Dueodde hvor 27 trak forbi 18/9-4/10 (MTK, JCH, TET, ESB, HLL).

Totalt 137 mod 136-161 de tre seneste år.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	23/3-19/4	10/4
sidste	1-14/10	8/10

Øvrige observatører: CAN, JMØ, KIG, MBH, MKJ, MNØ, SAL, SBR, SEJ.

Fjordterne: (Sterna hirundo).

En middelsæson med lige godt hundrede fugle.

1. halvår:

Hele 17 aprilfugle med 25/4 5 Hammeren som de første og 28/4 11 Udkæret som de mest bemærkelsesværdige (SAL, LOU). Sidstnævnte fugle i samme periode som de mange dværgmåger gæstede lokaliteten.

En enkelt anden større iagttagelse var 17/5 en flok på 17 eksemplarer Salthammer (SBR). Af halvårets 60 fjordterner sås de 26 netop ved Snogebæk.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	19/4-6/5	24/4

2. halvår:

Perioden overraskede mest ved de få observationer fra Dueodde. Eneste herfra 13/8 1 + 8/10 2 1K'ere (MBH, HLL). Sidstnævnte en sen bornholmsk iagttagelse, og der var da heller ingen andre fund efter 23/8. På landsplan blev der dog set fjordterner helt frem til midt i november.

Fra sensommeren kan ellers nævnes 4/8 13 Årsdale og 10/8 3 Udkæret (ASO, AMØ, LOU).

Udkæret var i øvrigt eneste lokalitet, som ikke lå på østkysten.

Totalt 103 mod 71, 101 og 136 fra 2002-04.

Øvrige observatører: JCH, OLJ.

Havterne: (Sterna paradisaea).

Modsat forrige art må lidt over hundrede fugle anses for en skuffende indrapportering.

1. halvår:

Som for fjordterne dominerede forårstallene. Fra Hammerodde 21/4 (årets første) til 18/5 dog bare 31 trækkende (OLJ, SAL, EJE). Årets suverænt største notering blev 28/4 61 rst. Sorthat Odde (CAN). Blot tre andre lokaliteter var repræsenteret med tilsammen fire eksemplarer.

2. halvår:

I alt kun 36 fugle fra fire kystlokaliteter.

Ved Snogebæk blev de 27 set 15/7-2/8 (SEJ, LOU, OLJ, PJE). Sidste blev 26/8 2 trk. Sorthat Odde (CAN).

Totalt 135 kan sammenlignes med 140, 2140 og 95 fra de tre sidste år.

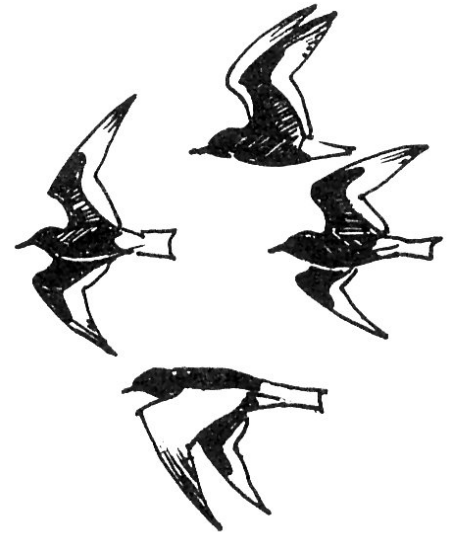
2000-2004	interval	gennemsnit
første	12/4-5/5	21/4
sidste	24/7-27/9	5/9

Øvrige observatører: AMØ, ASO, JCH, KRA.

Dværgterne: (Sterna albifrons).

Ganske overskueligt med tre iagttagelser af syv fugle: 30/4 3 rst. Salthammer, 13/8 2 fou. Dueodde og dagen efter 2 Salthammer (VKN, MBH, KIG).

Mens 90'erne totalt set bød på 96 eksemplarer, noteredes mellem 12 og 19 fugle de sidste tre år.

Hvidvinget terne: (Chlidonias leucopterus).

En af årets overraskelser i Udkæret.

14/5 opdagede TET fire fugle ved kæret kl. 12.50. Senere på dagen – nærmere betegnet kl. 16.20 – genfandt JCH de fire udfarvede fugle samme sted.

Det var første registrering af arten på Bornholm siden den mindeværdige invasion medio maj 1997, hvor over 300 eksemplarer gæstede øen. 13. til 15. maj oplevede store dele af landet en mindre invasion i år, hvor op til 76 noteredes ved Maribosøerne. Voksne hvidvingede terner ses hyppigst i Danmark efter en periode med varme sydøstenvinde – og specielt når deres yngleområder i Østeuropa er i fare for at tørre ud i begyndelsen af maj.

Arten udgik af SU-listen 2003.

Lomvie: (Uria aalge).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	6	55	4	0	3	0	0	4	0	0

En fremgang i forhold til sidste års ringe år på 35 lomvier, i år var der 72, hvilket stadig ikke er imponerende.

1. halvår:

Alle observationerne er fra Hammeren. Der var tretten dage, hvor der blev set lomvie. Eneste obs fra marts var 30/3 6 trk. Ø (OLJ). April var som sædvanlig årets bedste måned, de bedste dage var: 1/4 17 Ø, 8/4 8 Ø, og 21/4 13 Ø (alle OLJ).

Kun en dag med lomvie i maj, 13/5 1 Ø + 3 V (ASO, AMØ).

Der var en rastende lomvie ved Kongestolen 9/4 (PCP), men ingen senere obs fra lokaliteten. Vi venter stadig på et bornholmsk ynglepar.

2. halvår:

Der var en interessant observation, som lugtede lidt af en mulig ynglefugl. 6/7 1 Jons Kapel (SPS). Der var også 2 trk. S 7/7 Nexø Sydstrand (ASO, AMØ), måske et par strejfer fra Græsholmen? Efteråret havde to trækdage. 6/10 2 trk. Ø Dueodde (HLL) og 24/10 2 trk. V (OLJ).

2002-2004: 174, 158 og 35.

Øvrige observatører: HTM, RBC, LBG, SEJ, SAL.

Alk: (Alca torda).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3	0	15	187	39	2	4	0	0	7	0	0

Ligesom lomvie gik alk også frem i forhold til sidste år, det blev til 257 mod 180 i 2004. Vi kunne også i år glæde os over den fortsatte fremgang for antallet af ynglepar.

1. halvår:

Lidt usædvanligt var der en iagttagelse i januar, 16/1 3 rst. og siden trk. S Hasle Sydstrand (VKN). Til gengæld blev februar og halvdelen af marts uden observationer. Trækket på Hammeren startede 16/3 2 (SPS), og for alvor i april med de højeste antal 1/4 12 Ø (OLJ) og 25/4 16 V (SAL).

I forbindelse med overvågningen af vandrefalk 10/4 blev der også talt alke: 13 Hammeren (PCP), 27 Slotslyngen (CAN, MTK) og 14 Jons Kapel (SKN, VKN). Med ca. 30 alke omkring Slotslyngen giver det rundt regnet 15 par her, og 14 alke med parringsadfærd ved Jons Kapel/Blåskinsdalen må give 7 ynglepar. Desuden synes arten nu også at have etableret sig på selve Hammerknuden med en håndfuld ynglepar. Det er en fin stigning i forhold til sidste års vurdering på 10-12 par plus enkelte ynglepar ved Jons Kapel.

2. halvår:

I denne del af året er arten altid meget fåtallig.

Der var et par sommerobs fra Jons Kapel, 6+13/7 2 (SPS). Og en trækdag fra Dueodde 10/10 7 trk. V (HLL).

2002-2004: 381, 276 og 180.

Øvrige observatører: RBC, SHI, ABO, ASO, AMØ, JCH, SEJ, HTM, LBG, KMO.

Lomvie/Alk: (*Uria/Alca* sp.).

Ud af de få iagttagelser fra efteråret, var der fire usikre fugle.

5/10 1 Ø og 9/10 1 V Dueodde (HLL), og 28/10 2 S Svaneke Fyr-Grisby (SRS).

Tejst: (*Cepphus grylle*).

Gengangere fraserteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
6	0	16	2	1	0	0	0	0	4	1	0

I forhold til sidste års bundskraber på 7 tejster, blev det et fint år med 30 individer, men stadig et stykke under gennemsnittet på ca. 60.

1. halvår:

Januar bød på 6 tejster fra fire lokaliteter. 6/1 1 Nørrekås (BSA), 15/1 2 Rønne Vesthavn (VKN), 22/1 1 Stammershalle/Tejn (JLH) og 23/1 2 Arnager Havn (VKN).

Syv lokaliteter havde tejst i marts, flest var der omkring Hammeren, 22/3 4 fou. i overgangsdragt (JMØ).

Årsdale havde 13/3 2 (ASO, AMØ). De to fugle fra april var begge fra Hammerodde (OLJ), og en nærøbs fra maj var 1/5, hvor OLJ fandt en død på stranden, som ikke var olieforurenset.

2. halvår:

9/10 1 V Dueodde (HLL), 16+18/10 1 Ø Hammeren (SEJ, OLJ, TET), 28/10 og 24/11 1 S og 1 rst. Svaneke Fyr-Grisby (SRS).

2002-2004: 64, 25 og 7.

Øvrige observatører: KMO, LBG, RBC, HTM, SHI, MBH.

Søkonger: (Alle alle).

En tilfældig dag i november (27/11) ifølge SRS: ”MKH, MTK og undertegnede, var på vej ad gangbroen ud til havnen i Snogebæk. På vej derud blev jeg stoppet af to fiskere, der på klingende bornholmsk spurgte mig: ”Hvad er det for en lille sort fætter, der ligger og dykker ude i havnen?” .... Jeg var straks tændt, og spurgte interesseret om størrelsen. ”Det er sådan en lille én”, og han viser sin knyttede hånd. Sagen var klar, og jeg siger tak for søkonger og løber ud til havnen. Ganske rigtigt lå en søkonger og dykkede i havnen, og vi kunne se den på en meters afstand. Fed oplevelse, og tak til fisker ét og to.”

Søkongen kunne ses i Snogebæk Havn fra 27/11 til 10/12, og 1/12 blev der endda set 2 rst. sammen, og de fløj også rundt udenfor molen (KEL).

Der er ikke set søkonge på Bornholm siden 1999, hvor der blev set to, hhv. 7-10/1 1 rst. Hasle Havn og 27/3 1 rst. Osand Bugt/Hammeren. Med årets to iagttagelser er der kun set syv søkonger de sidste ti år.

Øvrige observatører: SEJ, JGE, Niels Thorsen, CGJ, HTØ, DNE.

Lunde: (Fratricula arctica).

Vi fortsætter med de usædvanlige alkefugle. Denne gang er det HLL, som beretter fra Dueodde 10/10:

”Kom trækkende mod vest, i selskab med en fløjlsand. Lunden returnerede senere, fløj noget forvirret rundt, slog kortvarigt selskab med en mindre flok hjejler, som forsøgte udtræk. Lunden opgav hurtigt, og gik ned til rast på vandet. Vist kun anden gang der bliver observeret lunde på Bornholm?”

Ja, det har HLL fuldstændig ret i. Første gang var tilbage i 1993, hvor HPS 15/9 havde 1 juv. trk. SØ tæt ved kysten, den rastede også med ederfugle ud for Gudhjems kyst. Senere samme år, 2/10 blev der igen set en juv. samme sted, som nok var den samme.

Klippedue: (Columba livia).

Om vi skal kalde dem klippeduer eller forvildede tamduer, er et temperamentsspørgsmål. Men faktum er, at de yngler bl.a. ved kysten lige nord for Hammerhavn, hvor der 25/4 var 8 rst. (JCH). 30/10 25 Hammershus (årets yngel?) og 1/12 17 Nexø Havn (SRS).

2002-2004: 3, 0 og 3.

Huldue: (Columba oenas).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	82	23	10	0	2	9	26	165	4	0

Det blev til 321 hulduer i år, rigtig flot, især i forhold til 64 sidste år.

1. halvår:

De bedste trækdage på Hammeren var: 21/3 34 trk. og 22/3 38 trk. (SHI, LBG, RBC, HTM). Følgende lokaliteter havde sandsynlige ynglefugle: 21/3 4 Stubbeløkken Granitbrud (SEJ), 9/4 1 sy. og 7/5 1 sy. + 1 i displayflugt Ankermyr (utvivlsomt ynglefugle, CAN), 10/4 2 Vang Granitbrud (VKN), 23/4 1 sy. + 5 rst. og 15/5 4 Almeløkkebruddet/Ringebakker (CAN), 26/4 og 28/5 1 sy. Slotslyngen (SAL, CAN), 30/4 1 sy. Døndalen (SAL), 7/5 3 Torneværkets Kaolingrav (SNI, BNI)

og 5+31/7 1 rst. samt 8/9 2 rst. Udkæret (JMØ, LOU). Minimum en halv snes ynglepar i det indsendte materiale.

2. halvår:

September og oktober var præget af trækobservationer fra Dueodde. 26/9 19 SØ (TET), 5/10 47 S, 7/10 20, 12/10 27 S og 15/10 22 trkf. (HLL, SEJ). Årets sidste, og eneste fra november var 1/11 4 V Dueodde (OLJ).

Øvrige observatører: PKE, ESB, ASO, AMØ, PCP, KMO.

Ringdue: (Columba palumbus).

Gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
338	14	700	1896	5	10	66	0	241	852	1427	248

Selvom 7224 i år lyder af mange, er det skuffende i forhold til det niveau, de gerne skulle ligge på, ca. 12.000.

Var ornitologerne på ferie i august?

1. halvår:

Vinterlokaliteterne bestod af Rønne Havn, Galløkken, Vang, over til Ølene, Bølshavn, Nexø Sydstrand og Snogebæk. Der var et par trecifrede dage: 3/1 140 Snogebæk (OLJ) og 8/1 150 Døndalen (HTØ, ungdomsekskursion).

Der var ikke det vilde træk fra Hammeren. 22/3 112 trk., 23/3 54 trk. (RBC, LBG, SHI, HTM, KMO), 4/4 462 NØ, 8/4 540 N (OLJ), 12/4 262 (RBC, LBG) samt 21/4 132 Ø (OLJ).

Årsdale havde også et par gode dage. 27/3 300 + 2/4 160 rst. (AMØ, ASO).

Den eneste der har registreret syngende ringdue er TET, på Nordskovvej i Rønne: 20/4 10 sy. og 11/5 5 sy. Et mere præcist antal ynglefugle må være op til punkt-tællerne – hermed en opfordring!

2. halvår:

Juliobservationerne var fra Ølene, Bastemose og Nexø Sydstrand. Fra september var der bl.a. 2/9 50 Ølene (TET), 8/9 145 og 25/9 45 Udkæret (LOU). Noget overraskende var der kun tre trækdage fra Dueodde, 13+14+19/10 med i alt 164 ringduer (HLL, TET, SEJ, OLJ). Rønne og Galløkken havde mange flere fugle at byde på: 27/10 110 SV, 28/10 420 SØ, 4/11 100, 9/11 650 SØ, 22/11 140, 5/12 100 og 12/12 120 fou. (OLJ, PCP, TET).

Øvrige observatører: SRS, MKH, NÅK, THC, PJE, KRA, JCH, PHJ, CGJ, KKR.

Bjerglærker fra Raghhammer © Sune Riis Sørensen

Nordlig gul vipstjert © Annette B. Olesen.

Tyrkerdue: (Streptopelia decaocto).

Vi må endnu engang konstatere, at det er svært at piske en stemning op omkring tyrkerdue. Sølle 105 i år, mod 121 sidste år. TET er suverænt den observatør, der har talt flest tyrkerduer. Fra redaktionens side vil vi tage en præmieordning op på næste møde, kunne det være vejen frem? På grund af TET er Rønne nu overrepræsenteret i antallet af observationsdage, men Åkirkeby kommer igen, selvom der kun er to obsdage, men sikke dage... 10/10 24 og 2/11 42 ved BAF i Åkirkeby (PJE). Denne sikre lokalitet kan varmt anbefales, hvis man mangler tyrkerdue som årsart eller i det hele taget!

Det skal retfærdigvis tilføjes, at Svaneke kom med på bykortet i år, 4/12 7 (SRS).

2002-2004: 1, 150 og 121.

Øvrige observatører: CGJ, SHI, RBC, LBG, KMO, HTM, KRA.

Gøg: (Coccyzus canorus).

Der blev set 40 gøge i år, hvilket er lidt under gennemsnittet.

Årets første kikkede i Ølene 7/5 (CAN), allerede 9/5 var der to samme sted (PJE). I dagene efter fulgte Hammeren, Bromme, Bastemose, Svaneke Nordskov, Rønne, Grisby, Nexø, Balka, Snøgebæk, Galløkken, Døndalen, Sorthat, Svinemose, Udkæret og Ekkodalen – i kronologisk rækkefølge. Få steder var der mere end én observation: 12/5 3 rst. Hammeren (CAN), 27/5 2 sy. + 1 grinende hun Bastemose (MTK, Fuglenes dag), 28/5 2 sy. Slotslyngen (CAN) og 19/6 2 rst. Bastemose (DNE, HTØ, HTM).

I 2. halvår blev der set enkelte brune fugle. 30/7 1 brun rst. Svaneke Nordskov (SEJ) og 17/9 1 brun rst. Ølene (MTK).

Årets sidste og eneste fra Dueodde blev set 26/9 1 rst. (TET, HTØ, HTM).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	23/4-7/5	30/4
sidste	17-26/9	22/9

2002-2004: 53, 41, og 55.

Øvrige observatører: MBH, JMØ, SHI, RBC, PCP, SBR, OLJ, KEL, ASO, AMØ, PHJ, JGE.

Slørugle: (Tyto alba).Forår-sommer:

2/4 1 ved Årsdale (AMØ, ASO) og 24/6 1 fou. ved Store Torvegade/Kystvejen i Rønne (PCP)!

Ynglefugle:

Tre sikre ynglepar er konstateret: Bodilsker (1 kuld), Klemensker (1 kuld) og Østermarie (2 kuld). På gården i Østermarie ynglede sløruglen fortsat i et rør fra et korntørreri, selv om der er sat kasse op på stedet. Såvel Bodilskerparret som Klemenskerparret ynglede også i 2004, mens parret i

Østermarie er vendt tilbage som sikkert ynglepar i 2005 (var sikkert par fra 1999-2003 og muligt par i 2004).

Derudover et muligt par i Rø og tre enlige fugle, hvoraf de to er set ved opsatte kasser i Pedersker og Vestermarie.

I alt er der sat 35 kasser op på øen (32 af sløruglegruppen, tre af ejeren selv).

Efterår-vinter:

Ved Ibs kirke blev 2/9 set 1 (AMØ, ASO). Øvrige observationer af slørugle af samme observatører er gjort ved Årsdale 13+21/10 1 hørt og 22/12 1. Et individ blev 20/10 set i den lille løkke ved starten af kyststien fra Årsdale mod Svaneke. Fuglen, som virkede skræmt, satte sig kortvarigt i et stort træ ud mod vandet, og da den blev opdaget, fløj den over i et bedre skjulested på den anden side af stien (JMØ).

I alt 2 forår-sommer, 3-4 efterår samt 3 sikre ynglepar.

I 2002 3 ynglepar, i 2003 4 og i 2004 4.

Skovhornugle: (Asio otus).

Vinter-forår:

25/1 1 jagende i den måneluse nat ved Tofte (CAN), 14/2 4 rst. i Østre Sømark (Leif Jacobsen), 17/2 1 rst. i haven på Smedegård, Nyker (Jytte Petersen), 27/2 4 rst. Sandkås (KRA), 20/3 1 rst. på snepæl ved Klinteby (DNE, HTØ), 21/3 1 of. Sandkås (SHI, RBC, HTM, LBG), 22/3 9 rst. i fyrretræer, Gilbertstræde nr. 17-19, Sandkås – disse ni ugler blev atter set 24/3 på samme sted (KMO, SHI, LBG, HTM, RBC). Endelig 1 Sandkås 25/3 (KMO) og 3 rst. Sandkås samme sted som 22/3 (RBC).

Ynglefugle:

Svaneke Nordskov: 26/3 2 sy. (MTK), 3+6/4 1 sy. (MTK), 12/4 2 sy. (MTK), 22/4 1 fou. (SEJ, MTK), 15/6 2 ad. fou. + 3 tiggende pull. i et ganske lille område ved Hammerslet (MTK) og 25/6 2 ad. + 3 tiggende pull. (MTK).

Listed: 21/5 1 fou., hvor Vaseåen krydser landevejen. Fløj med bytte mod granerne øst for vejen (MTK).

Rubinsøen, Hasle: 15/6 3 kald. 1K (Asbjørn Jakobsen).

Melstedskoven: 16/6 3 kald. 1K (Susanne Baasch).

Sigtebrovej Aaker: 19/6 1 kald. 1K (HTØ, DNE, HTM).

Galløkken: 23/6 1 juv. kald. ved campingpladsen (PCP) og 9/7 2 1K ivrigt kaldende hele natten (Frits Rost).

Rø Plantage: 25/6 3 kald. 1K ved Brommevej/Sigtevej. Hørt fra 5/6, mest i tidsrummet 22.00-02.00 (JGE).

Snogebæk: 28/6 1 ad. rst. + tiggende juv. hørt ved Turistvej/Bækken (OLJ).

Derudover blev 21/5 1 set ved Sylten, Ibsker, den sad i lang tid på vejen, derefter N (MTK).

Efterår:

24/10 1 rst. Møllenakke, Svaneke, som ankom mobbet af solsortene. Satte sig på en gren under foderbrættet, hvor den åbenbart havde erfaring for, at der kom gnaver! 11/11 1 fou. ved Gyldensåen på mark ved Tuevej/Svanekevej, 16/11 1 of. ved Vaseåen, Listed (MTK), 28/11 2 rst.

Sandkås (SRS, MTK), 2/12 4 rst. i fyrretræ Sandkås (SEJ) samt 4/12 3 rst. i cedertræ på Nørre Løkke, Rønne (MTK, HTØ, HTM, JCH, CAN, EJE, Toni F. Andersen).

I alt 22 vinter-forår, 12 efterår samt 8 sikre ynglepar. Dette pæne tal på 8 ynglepar er dog langt fra de 33 par, der blev registreret i 2001!

I 2002 4 sikre ynglepar, 2003 4 og 2004 blot 1.

Mosehornugle: (Asio flammeus).

Forår:

24/3 1 rst. Hammeren (RBC, KMO, SHI, LBG, HTM) og 25/3 1 Årsdale-Svenskehavn (ASO, AMØ).

Efterår:

Følgende er alle fra Dueodde: 8/10 1 S (HLL, SSN), 11/10 1 tf. (HLL), 13/10 4 (2+1+1) S fra 6.45-13.30 (HLL), 15/10 1 rst. (JCH), 16/10 1 (ESB) og 19/10 1 rst. (TET, SEJ, OLJ, ASO, AMØ). Derudover 18/10 2 indtrk. Hammerodde (TET, OLJ) og 19/10 1 rst. på opfyldningsområdet ved Nexø havn (SEJ).

I alt 2 forår og 12 efterår.

I 2002 5 forår og 12 efterår mod 2003 10 forår og 4 efterår samt 2004 5 forår og 9 efterår.

Perleugle: (Aegolius funereus).

Årets eneste registrerede var en sy. i 2-3 sangserier d. 9/6 mellem 18.00-19.00 sydvest for Svinemose (ASO, AMØ).

Hvor stor lytteaktiviteten har været i 2005 er lidt uklart, dog er der i DOF-basen indtastet flere ture i Paradisbakkerne, Ølene- og Almindingsområdet med nul fugle. Der opfordres hermed til også at indrapportere i DOF-basen, når der ikke er hørt perleugle, da et negativt resultat og oplysning om lytteperioden kan være gode parametre for den videre vurdering af perleuglebestanden.

I 2002 4 eks. (deraf 1 dødfunden), 2003 1 og 2004 to observationer af måske samme individ.

Ugle sp.

2/12 fløj en sandsynlig perleugle lavt over vejen ved Bastemose (MTK).

Natravn: (Caprimulgus europaeus).

Året bød blot på én potentiel ynglefugl: 12/6 1 rastende midt på Chr. X's vej i Almindingen (ASO, AMØ). De mange caretakere, som gennemtravede Paradisbakkerne og omtalte skov omkring Skt. Hans, fik med andre ord ingen belønning for den målrettede indsats.

Fra efteråret en trykkende fugl på St. Gadegårdsvej ved Vestermarie 13/9 kl. 5.35 (VKN).

I perioden 02-04 hhv. ingen, 3 og 4 individer registreret på Bornholm.

Mursejler: (Apus apus).

Vi skulle næsten to uger ind i maj, før denne sommergæst ankom fra troperne. 13/5 3 trk. Hammeren + 1 trk. Rønne (ASO, AMØ, TET). Dagen efter otte stk. og 15/5 bl.a. 25 fugle kortvarigt fou. over Snogebæk (OLJ).

Et meget tyndt træk bestod af bare 18/5 40 NØ Hammeren (OLJ, EJE), mens første halvårs eneste større rastnotering blev 23/5 45 Galløkken (PCP).

Allerede sidst i juli er de voksne fugle på vej sydover igen. Dette gav bl.a. anledning til 23+24/7 350 trk. Boderne og 268 trk. Raghhammer (PCP, MKH), mens der 26/7 var omkring tusind fou. over Tejn (FJE) – årtiets største antal indtil videre. Sidste 22/9 1 Baggeå (CAN).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	25/4-10/5	3/5
sidste	4/9-8/10	22/9

Øvrige observatører: ANP, BNI, CGJ, ESB, Frits Rost, JCH, KRA, LOU, MTK, PHJ, SBR, SEJ, SNI, SPS

Isfugl: (Alcedo atthis).

Med sølle tre individer et særdeles overskueligt og samtidig skuffende år.

22+23/1 1 Øle Å ved Slusegård fundet i.f.m.

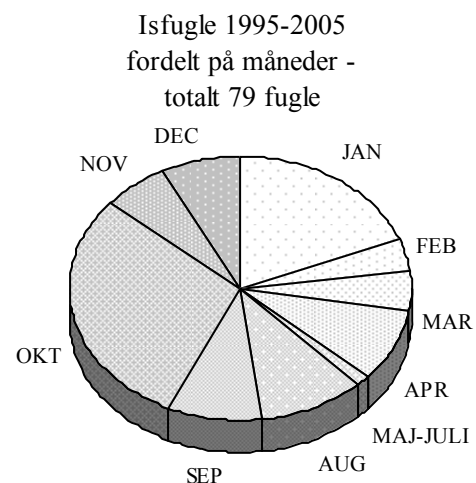
vandfugletællingen (Marie Louise Jensen, PJE)

og eneste anden fra vinteren 6/2 1 Pyritsøen (CAN).

Sidstnævnte lokalitet huser ellers ofte langtidsstationære isfugle på denne årstid.

10/10 1 ved Galløkken på høfden nær "Tippen" (LOU).

Indtil i år har årtiet faktisk budt på i alt 66 eks.!

Hærfugl: (Upupa epops).

Ganske usædvanligt blev der slet ikke fundet hærfugle på øen i 2005.

De sidste tre år til sammenligning 1, 5-6 og 8 eks., mens det i 90'erne lykkedes flere gange at runde tocifrede årstotaler.

Noteringerne topper som regel i sidste halvdel af april, og de mange lavtryk i Mellemeuropa har utvivlsomt gjort deres til, at arten udeblev for første gang i tyve år. For landet som helhed en snes hærfugle i dette forår.

Heller ikke biæder eller ellekrage blev registreret i år.

Vendehals: (Jynx torquilla).

Fire forårsfugle blev indrapporteret: 29/4 1 Snogebæk, 2+3/5 1 Blykobbe Plantage, 14/5 1 Langebjerg og 25/5 havde 3700BSA for tredje år i træk en fou. på sin gårdsplads nær Helligdommen (øvrige OLJ, JCH, ABO, CAN).

Herefter en tidsmæssigt usædvanlig iagttagelse: 26/7 1 Snogebæk (EBI). At de sandede skove syd for byen indeholder velegnede ynglebiotoper, gør jo ikke observationen mindre interessant. Arten figurerer på den danske rødliste på det næsthøjeste niveau ("moderat truet").

Returtrækket gav blot anledning til 23/8 1 Habbedamme og 3/9 1 Årsdale (BST, ASO, AMØ).

Med andre ord i alt syv stk. mod 12, 9 og 9 fra de tre seneste årsrapporter.

Sortspætte: (Dryocopus martius).

Endnu er det for tidligt med en nekrolog over de bornholmske sortspætter.

Det blev nemlig til fem-ti forskellige fugle fra syv lokaliteter.

Karakteristisk nok så godt som alle fra årets tredje og fjerde måned. 21/3 1 hørt Døndale Å, 21-25/3 1-2 hørt nær Sandkås, 24/3 1 hørt nær Villa Nova i Blykobbe Plantage, 10/4 1 Svartingedal, 21/4 1 set Svaneke Nordskov og 27/4 1 hørt Almindingens vestre Indlæg. Endelig 12/7 flugtkald hørt i Rø Plantage ved Borgedalssøen af Anita Pedersen. Øvrige oplysere: RBC, SHI, TET, KMO, SPS, MTK, SAL.

Ingen af lokaliteterne går igen fra sidste år, og eneste, der kan genkendes fra 2003, var Rø Plantage. Selv om der dermed blev indrapporteret lidt flere i forhold til de max. fem eksemplarer sidste år, er bestandens kollaps udtalt. I årtiets begyndelse således nær 50 sortspætter fra 27 lokaliteter. En grundig gennemgang af artens bestandsudvikling på Bornholm findes i 2006 udgaven af "Natur på Bornholm".

Stor flagspætte: (Dendrocopos major).

Det er nu fire år siden, den sidste større invasion ramte Bornholm. Materialet består derfor næsten udelukkende af lokale fugle.

Disse gør sig særlig bemærket i forårs månederne, hvor halvdelen af de indrapporterede iagttagelser stammer fra. Det drejer sig om bl.a. 5/3 4 Nordskovvej i Rønne, 21/3 4 Sandkås, 27/4 3 Paradisbakkerne og 30/4 3 Svinemose (TET, RBC, HTØ, PJE).

Spætter

Nogen egentlig optælling af ynglende fugle har vi ikke modtaget, men 5/6 6 på OLJ's punkttælling i Strandmarken bør nævnes. Den bornholmske bestand tæller sandsynligvis op mod tusind par ud fra materialet i "Fuglenes Danmark".

Fra et lidt tamt efterår var 10/10 6 Galløkken (LOU) eneste større notering.

Øvrige observatører: BNI, CAN, CGJ, DNE, HLL, HTM, KMO, KRA, MTK, NÅK, OLJ, PCP, PHJ, SEJ, SHI, SRS, VKN.

Lille flagspætte: (Dendrocopos minor).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	2	7	4	1	3	5	4	3	2	0

Selv om der ikke blev gjort én eneste iagttagelse i vintermånederne, blev det et talmæssigt nærmest normalt år. Dette specielt fordi der var flere i foråret end ventet.

Vinter:

Det er ikke uhørt med meget få eller slet ingen indmeldinger fra denne periode.

Forår-sommer:

De 22 eksemplarer fordelte sig på næsten lige så mange forskellige lokaliteter. 2002-04 opdagedes hhv. 18, 14 og 18 små flagspætter i denne periode. Årets eneste flertalsiagttagelse drejer sig om to fugle jagtende hinanden 29/3 i Døndalen (BSA).

Redehullerne er vanskelige at lokalisere, og der er da heller ikke indsendt nogle fund heraf. Ikke desto mindre ser bestanden stabil ud. Kun fra øens nordøstlige hjørne manglede registreringer. Til gengæld var der adskillige observationer fra Hammeren, Slotslyngen og Langebjerg. Arten er netop kommet med på den reviderede rødliste over truede danske ynglefugle.

Efterår:

Lokaliteterne går stort set igen. Dog blev der både 19/10 og 19/11 set lille flagspætte i Svaneke Nordskov (MTK). Flest iagttagelser var der på denne årstid fra Galløkken og Rønne (ESB, PCP, JCH, OLJ).

Totalt 31 kan sammenholdes med 34, 29 og 37 fra perioden 2002-04.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, Finn Jensen, LOU, MKH, MKJ, SAL, SEJ, SKN, SPS.

Hedelærke: (Lullula arborea).

Månedsfordeling, gengangere søgt frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	23	8	1	0	0	0	112	43	0	0

Det blev atter et forår med et sparsomt antal hedelærker. Til gengæld vil efteråret ikke gå i glemmebogen lige med det samme. Her med andre ord en art med et fremragende efterår modsat rigtig mange andre småfugle.

Forår-sommer:

Det er sjældent, vi må vente helt til efter 20. marts, før hedelærkerne viser sig. Ikke desto mindre repræsenterede 21/3 3 trk. Hammeren og 1 overflyvende Muleby (RBC, SHI, CAN) årets første. Af forårets 32 fugle var der blot 14 trækkende – primært via Hammeren. Et lignede lavt antal registreredes sidste år, men er ellers nærmest uhørt. Blandt de rastende kan nævnes 24/3 4 Rønne Vesthavn (RBC, KMO, SHI) samt syngende fugle fra Baggeå og Hammeren – sidstnævnte interessant nok så sent som 7/5 (CAN, ABO, PCP). Hedelærke er som forrige art nu optaget på den danske rødliste.

Efterår:

Ud over 4/10 2 rst. Hasle Klinkerfabrik (CAN) kun set på Dueodde. 18/9-19/10 i alt **81** på direkte træk (11 indsendere) – de bedste dage 22/9 17 og 25/9 25! Hertil utrolig mange rastende. Her kan nævnes 12 fou. såvel 22/9 som 2/10 (TET, ESB, PKE, HLL). Det bør bemærkes, at fordelingen af hedelærker i år er helt modsat det forventede. Så godt som alle andre år dominerer forårstallene årssummen.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	20/2-17/3	8/3
sidste	3/10-11/11	2/11

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CGJ, FJE, JCH, LOU, MTK, OLJ, SAL, SEJ.

Sanglærke: (Alauda arvensis).

Vinter:

Blot to iagttagelser: 5/1 2 Vestermarie og 22/2 1 trk. Sorthat Strand (VKN, CAN). Dette på trods af en meget mild vinter.

Forår:

3/3 var der 4 Nexø Sydstrand, og først med 9/3 32 vest for Nexø (HTM, HTØ) fik vi gang i de tocifrede noteringer. Mindre end to uger senere synes alle territorier besat – der var f.eks. tyve syngende 21/3 på mindre end en km. af Baggårdsvej ved Tofte (CAN). Der blev i øvrigt en del pæne rasttal som 18/3 100 Allinge, 19/3 90 Nyker og 24/3 87 Rønne Vesthavn (VKN, RBC, HTM, KMO). Trækket over Hammeren var som sædvanligt sparsomt med i alt godt 200 eks.

Efterår-vinter:

Fra midt september begyndte sanglærkerne at bevæge sig sydpå. Fra Dueodde taltes 13/9-1/11 sammenlagt 1058 (6/10 302) – et relativt stort antal (12 indsendere). Mærkelig nok kun én større fouragerende flok fundet: 4/11 230 Tjørnebyvej i Poulsker (HTØ) – 4/10 45 i samme område (SRS) nemlig næstestørste indrapportering. 18 fugle sås i julemåneden med bl.a. 28/12 7 rst. midt i sneen ved Saltuna (LTR).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BST, Finn Jensen, HLL, LOU, MKJ, MKH, MTK, NÅK, OLJ, PCP, PJE, PHJ, SEJ, SHI, TET, THC

Bjerglærke: (Eremophila alpestris).

To fund af fire fugle må siges at være helt pænt, da det er det største antal i ni år. 6/10 1 trk. V Dueodde og 26/11 3 rst. Raghhammer (HLL, MKH, SRS).

00-04 hhv. 0,2,2,1 og 0 individer.

Digesvale: (Riparia riparia).

Bortset fra sensommeren et miserabelt år.

Forår:

Digesvalerne var virkelig sent på den i 2005 og har sikkert været hæmmet af det ringe vejr på kontinentet. De første blev 25/4 1 + 27/4 6 Udkæret og 29/4 4 Hasle Sydstrand (LOU, KRA).

Antallet rastende var ligeledes skuffende. 2/5 150 + 15/5 100 Udkæret repræsenterede nemlig de største forekomster i foråret. Tilsvarende blev under ti trækkende noteret.

Som for næsten at understrege det meget ringe første halvår, er der kun indkommet oplysninger om 60 redehuller ved Pyritsøen, 40 i Toftegrusgarven og 20 nær Balka (CAN, SBR).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	9-19/4	14/4

Sommer-efterår:

Fuglene havde åbenbart også travlt med at forlade Skandinavien igen, for allerede 12/7 taltes min. 600 sydtrækkende fra Dueodde (Frits Rost). Det blev startskuddet til årets klart bedste periode. 23/7 110 Raghhammer (MKH) og i august flere meget store flokke: 3/8 1200 Ølene, 10/3 1200 Udkæret og 16/8 200 lufthavnen (FJE, Per Bomholt, LOU, MKJ). 29/8 taltes **5000** svaler gående til overnatning i Ølene (LOU) – hovedparten af disse var digesvaler.

Dueodde bød udover ovennævnte på mindre end hundrede trækkende, og efter 10. september var det slut med tocifrede noteringer.

Enkelte holdt ud til slutningen af måneden, mens de allersidste blev 10/10 2 Udkæret (LOU). Sidstedata 02-04: 25/9, 28/9 og som i år 10/10.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, DNE, HTM, HTØ, JCH, JMØ, MTK, OLJ, PCP, PJE, SAL, SEJ, SNI, VKN.

Landsvale: (Hirundo rustica).

Et ret magert år.

Forår-sommer:

Den første landsvale dukkede op en måned før dige- og bysvalerne: 25/3 1 Ølene (HTM, RBC, KMO, SHI).

Det var dog så absolut "en enlig svale", for først 15/4 lod de næste sig se ved Bastemosen og Årsdale (VKN, ASO, AMØ).

Træk.

Hammeren apr. 90, maj 612 (JCH, ASO, AMØ, OLJ, EJE).

Rast.

Som for digesvalernes vedkommende mest små noteringer. 26/4 12 Bastemose var første tocifrede og 7/5 60 flest fra samme lokalitet (LOU, CAN). Eneste større iagttagelse fra første halvår var 2/5 250 Udkæret (LOU) – jfr. digesvale.

I sensommeren dominerede Ølene og Bastemosen som ventet materialet. Vi var dog langt fra de firecifrede tal. 3/8 optalt 500 til overnatning ved førstnævnte mose, mens der 23/9 var 300 samme sted (FJE, Per Bomholt, MTK). I Bastemose 800 blandede svaler til overnatning 3/9, hvoraf langt størstedelen var landsvaler (CAN). Udkæret kunne som eneste andet sted melde om over hundrede med max. 22/9 200 (LOU). Efter 1. oktober ses stort set ingen landsvaler i skovmoserne.

Efterår:

Trækket over Dueodde blev middelstort med i alt 7024 eks: sep. 6533 (18/9 2000 + 22/9 1800), okt. 491 (11 indsendere).

Årets sidste blev 27/10 3 1K'ere Udkæret og 12/11 nok en ungfugl flyvende rundt over Snogebæk i det smukke solskinsvejr (LOU, SRS).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	31/3-21/4	11/4
sidste	21/10-10/12	7/11

Øvrige observatører: ABO, CGJ, HLL, KRA, MKJ, NÅK, PCP, PHJ, SAL, SEJ, TET.

Bysvale: (Delichon urbica).

Fuglene ankom i år meget koncentreret med hele fire forskellige obs på førstedagen 23/4: 2 eks. hhv. Nexø Sydstrand og Ølene og en både Hasle Sydstrand og Ringebakkerne (OLJ, SEJ, KRA, CAN).

Fire dage senere 25 fou. over Udkæret (LOU). Netop denne lokalitet var sammen med Ølene ene om at byde på mere end hundrede bysvaler: 2/5 200 Udkæret og 20/5 150 Ølene (LOU, ASO, AMØ).

Andet halvår gav modsat de to andre svalearter uhyre få iagttagelser. 10/8 15 Udkæret var største rasttal, og Dueodde havde i alt 111 – heriblandt årets sidste 2/10 (LOU, TET, PKE, MTK, JCH, FJE, HLL).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	18-25/4	20/4
sidste	27/9-20/10	5/10

Øvrige observatører: CGJ, HTM, PJE, SAL, TET.

Storpiber: (Anthus richardi).

12/10 en hørt trækkende forbi Dueodde (HLL, SSN).
 Det var øens blot sjette eksemplar men til gengæld årtiets fjerde.
 Siden 1990 har storpiber ikke figureret på SU-listen.

Apropos usædvanlige pibere er der nu forløbet tre år siden den seneste markpiber er indberettet fra Bornholm.

Skovpiber: (Anthus trivialis).Forår-sommer:

Selv de ellers meget præcise skovpibere var lidt forsinkede i deres ankomst. 21/4 3 Hammeren og 23/4 1 Ølene repræsenterede nemlig årets første.

Træk.

Hammeren: apr. 100, maj 0! (OLJ, SEJ, SAL, JCH).

Det er det næstlaveste antal nogensinde – og første år uden trækobs fra maj. Kun de sølle 29 som trak forbi Hammeren i fjor undergår dette tal.

Rast.

Eneste 8/5 12 Hammeren (CAN) sætter et meget ringe forår i relief.

Yngel.

Kun fundet ved Dybedal i Paradisbakkerne og ved Ølene (caretakere, KEL).

Efterår:

De første med kurs mod den afrikanske savanne var 10/8 2 rst. Udkæret (LOU). Af andre rasttal bør nævnes 30/8 30 + 4/9 20 Hammeren (begge CAN).

Trækket var middelstort med totalt set 502 eks.

Dueodde: sep. 383, okt. 15 inkl. årets sidste 19/10 (13 indsendere).

Galløkken: 30/8-12/9 i alt 59 (alle PCP).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	14-18/4	16/4
sidste	1-23/10	11/10

Øvrige observatører: AMØ, ASO, HLL, HTM, HTØ, JET, MTK, PJE, SRS, TET.

Engpiber: (Anthus pratensis).Vinter:

Sammenlagt tolv fra fem lokaliteter var ikke meget den lune start på vinteren taget i betragtning. Fem af disse – 27/2 Bro Odde (OLJ) – må endda regnes som tidlige forårstrækkende.

Forår-sommer:

Træk.

Hammeren 21/3-30/4: mar. 42, apr. 16 (8 indsendere).

Sjældent har vi oplevet så mange små tal af trækkende engpibere. Det samlede træktal stammer fra tolv obsdage med mange vejræssigt fine imellem.

Rast.

Fra denne kategori kan nævnes 22/3 24 Ølene, 23/4 65 Ringebakkerne og 27/4 25 Nexø Sydstrand (CAN, LOU). Ret mange sene engpibere – som nok er blevet holdt tilbage af dårligt vejr. Givet et fingerpeg om hvorfor så få trækkende blev set.

Yngel

De mange sene fugle – som 1/5 30 overflyvende Snogebæk (OLJ) – gør det ikke nemmere at udskille ynglelokaliteterne. Tre par fra Balkalyngen (SBR) blev det dog til, og de ynglede sikkert også på Slotslyngen, ved Nexø Sydstrand og Snogebæk. En mere dækkende optælling savnes dog. Ikke mindst fra oplagte steder som Dueodde og Raghhammer.

Efterår-vinter:

Knapt tusind trækkende er lidt færre, end vi er blevet forvænt med de sidste fem år, men stadig over gennemsnittet set over en længere årrække. Mellem 13/9 og 2/11 var Dueodde udtrækssted for 802 af disse (10 indsendere).

Ingen steder blev mere end 25 rastende fugle set. Af 41 fra årets sidste uge bør 31/12 22

Salthammer og 15 Levka (ASO, AMØ, CAN) nævnes, da det var rigtig mange og årtiets hidtil største december-fund.

Øvrige observatører: ABO, ESB, HLL, HTM, HTØ, JCH, JET, KMO, MKH, MNØ, MTK, NÅK, PCP, PKE, PJE, RBC, SHI, SAL, SEJ, SRS, TET, THC, VKN, Erik Jensen.

Rødstrubet piber: (*Anthus cervinus*).

September står typisk for de fleste iagttagelser af arten på Bornholm. Flertallet af årets 7-8 eksemplarer var dog fra oktober. 8/9 1 1K rst. og 13/10 1 trk. Udkæret. Resten var fra Dueodde: 22/9, 2/10 og 8/10 1 trk., 9+10/10 1-2 rst. og 16/10 1. Oplysere: LOU, SRS, TET, ESB, PKE, HLL, JET, SSN.

Indtil nu har årtiet budt på sammenlagt 34 eks. af denne art som bl.a. yngler i Nordskandinavien.

Skærpiber: (*Anthus littoralis*).

Med 23 fugle et hæderligt år.

Vinter-forår:

Observationerne begrænsede sig til 16/2 3 + 27/4 1 Hammeren samt 25/3 1 både Hammerhavn og Svaneke Nordskov (HBA, RBC, KMO, HTM, SHI, SAL). Perioden står normalt kun for hver femte skærpiber set over året som en helhed.

Efterår-vinter:

Første retur – og helt usædvanligt eneste fra september – blev 20/9 1 Hammeren (CAN). Oktober, som sammen med september gerne tegner sig for $\frac{3}{4}$ af årets fugle, gav dog elleve eksemplarer fra fem lokaliteter. Her kan nævnes 6-18/10 4 Sorthat Odde og 28/10 3-4 Svaneke Fyr (CAN, SRS). I

november fundet på Hammeren og ved Svaneke. Sidstnævnte lokalitet bød også på julemånedens eneste: 4+8/12 1 rst. (SRS).

Årssummen 02-04 hhv. 48, 12 og 50.

Gul vipstjert: (Motacilla flava).

Månedsfordeling, gengangere frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	8	50	0	2	168	43	6	0	0

Antallet trækfugle svinger voldsomt fra år til år. Desværre var der ikke de store antal af denne elegante afrikatrækker i 2005. August lå dog langt over det forventede.

Forår-sommer:

Nærmest normal ankomst med 20/4 1 Nexø Sydstrand og 25/4 4 Hammeren og 1 Udkæret (BNI, SNI, 2680SAL, LOU).

Antallet af trækkende gule vipstjerter var også utroligt lavt med blot to ud over de allerede nævnte fra Hammeren.

De rastende fugle fordelte sig på syv forskellige steder. To observationer af mere end en håndfuld var 16/5 10 Nexø Sydstrand og dagen efter 9 nordlige Bølshavn til Listed (ABO, CAN, SBR).

Sidst i maj forsvandt de sidste trækgæster, og først i løbet af august dukkede de atter op igen.

Derfor bør iagttagelser af min. ét individ gennem hele juli og august ved Udkæret betyde et mere eller mindre sandsynligt par her (SPS, SEJ, JMØ, LOU)! Selv om arten er karakterynglefugl lige ovre på den anden side af Østersøen, ved Kristianstad, er det adskillige år siden, vi har oplevet noget som bare lugtede af ynglende gul vipstjert.....og hvad så med 2/8 1 Gyldensgårdsvejen ved Ringeby (SEJ)?!?

Efterår:

Som nævnt vendte fuglene tilbage fra midt i august, og måneden bød på flere spændende iagttagelser. Ikke mindst 17/8 **120** fou. ud for lufthavnen (MKJ) var imponerende. Nævnes bør dog ligeledes 29/8 30 trækkende til overnatning i Ølene (LOU).

Rasttallene dominerede materialet, idet de trækkende blot viste sig i et antal af 36 (9 indsendere).

Af oktoberfuglene blev 5/10 3 Dueodde de sidste i år (HLL, TET, OLJ).

Arten ses sjældent efter denne dato på Bornholm.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	20-29/4	24/4
sidste	30/9-18/10	7/10

I år blev 21 gule vipstjerter bestemt som tilhørende racen nordlig gul vipstjert. Ud over de allerede nævnte bl.a. 16/5 4 Salthammer (CAN). Alle var fra maj måned, hvilket er typisk.

Øvrige observatører: AMØ, Andreas Bruun Kristensen, ASO, KRA, NÅK, PCP, PJE, RBC

Bjergvipstjert: (Motacilla cinerea).

En meget indbringende sæson med en årssum på hele 19 stk!

Det er omkring fem gange flere, end vi normalt modtager oplysninger om. Såvel for- som efterår lå langt over gennemsnittet.

I første halvår bidrog Hammeren naturligt nok med de fleste iagttagelser. Fra 22/3 til 25/4 fem trækkende og en rastende (RBC, HTM, KMO, OLJ, SAL). Hertil 25/3 1 Årsdale (ASO, AMØ).

Det kan næppe heller overraske, at Dueodde stod for halvdelen af de tolv eksemplarer fra efteråret: 22/9-20/10 6 trk. (TET, ESB, PKE, FJE, SEJ). Læg hertil 9/10 1 trk. Årsdale, 21/10 1 trk. Listed, 22/10 3 (!) fou. på de flade klipper ved Salthammer og endelig 12/11 1 rst. samme sted (ASO, AMØ, SEJ, PCP, OLJ).

Den danske bestand af bjergvipstjert har været stærkt stigende de seneste årtier og tæller nu op mod 500 par. De træffes primært i Østjylland. Den svenske bestand er ligeledes i kraftig fremgang.

Hvid vipstjert: (Motacilla alba).

Et lidet bemærkelsesværdigt år.

Forår-sommer:

Vi måtte vente omkring en uge ekstra på denne herlige forårsbebuder i år. Ikke før 21/3 1 Hammeren + 1 Rønne Havn ankom de første (SHI, RBC, HTM, SEJ), og så sent som 4/4 16 rst. Hammeren (OLJ) fik vi den første tocifrede notering.

Træk.

Hammeren 30/3-24/4 sølle 20 stk. (OLJ, RBC, SEJ)! Sidste år tilsvarende blot 16 mod omkring tusind på et hæderligt år.

Rast.

Så få, at alle over ti nævnes(!): 22/4 18 Hammeren, 25+28/4 15 Udkæret, 27/4 25 Pyritsøen og 15 Nexø Sydstrand (CAN, LOU, ABO).

Der var masser af småobs af arten i april, men i løbet af maj forsvandt alle undtagen vores lokale fugle. Disse optrådte også i noget lavere antal end normalt, og noget kunne tyde på en ynglesæson under middel. Der yngler godt tusind par hvide vipstjerter på Bornholm under normale omstændigheder.

Et enkelt stort tal fra sommeren var 24/7 ca. 50 Udkæret (SEJ).

Efterår-vinter:

Fra medio august kunne der atter opleves rastende og trækkende fugle i større tal.

Et rasttal skilte sig ud fra mængden grundet sin størrelse: 11/9 300 fou. i opskyl Salthammer til Bro Odde (OLJ) – ellers var der mest tale om småflokke.

Trækket blev middelstort.

Dueodde havde 10/9-20/10 totalt 3704 (11 indsendere) med otte dage over hundrede eksemplarer og kulminerende 16/9 965 (TET). Der har på givtige år trukket fem gange flere forbi øens sydøstpynt.

I november opholdt 2-4 fugle sig ved Snogebæk, mens december gav 2/12 1 Nexø Havn + 1 Snogebæk og 7/12 1 trk. Dueodde (SRS, TET).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CGJ, HLL, HTØ, Jan Speiermann, JCH, JET, KMO, KRA, MKJ, MTK, NÅK, PCP, PKE, VKN.

Silkehale: (*Bombycilla garrulus*).

Månedsfordeling, oplagte gengangere frasorteret.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
107	2	10	70	114	2	0	0	0	700	8280	488

Endnu et fantastisk år! Det er næsten ikke til at tro.

1. halvår:

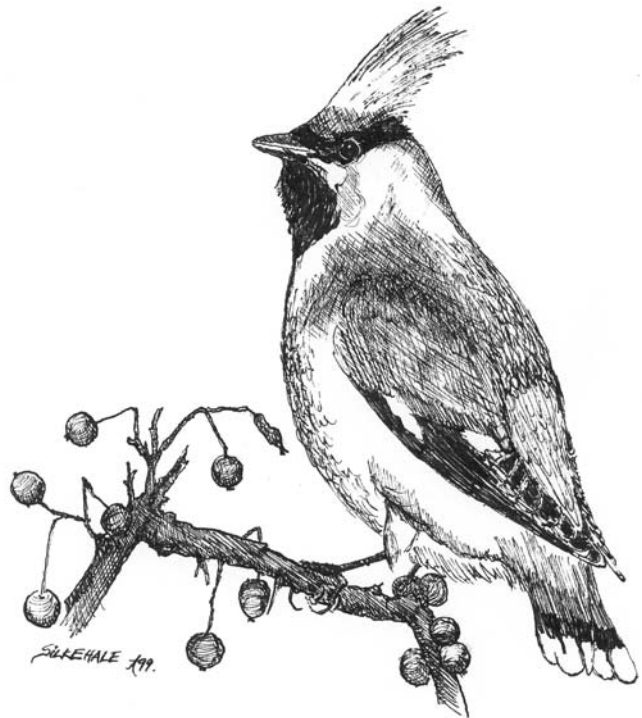
Den massive invasion med omkring 10.000 fugle på Bornholm i oktober/november 2004 havde efterladt flere småflokke i sit kølvand. Disse talte bl.a. 3/1 20 Åkirkeby og 16/1 15 Rønne (CAN, HTM).

Fra midten af marts forsøgte et fåtal at finde hjem til Nordskandinavien og Rusland. Dette gav anledning til en del jagttagelser som 22/4 20 Muleby, 1/5 28 Balka og 12/5 41 Vigehavn (ABO, OLJ, MTK). De store udvandring fra fuglenes yngleområder når ofte helt ned til Nordafrika, og en del må have været meget langt hjemmefra. I hvert fald var de meget sent på den på vej nordover igen: 19/5 9 Vigehavn (resten af flokken tidligere nævnt) og 2/6 2 Hammeren (MTK, SPS)! Observationer af silkehaler i sommermånederne er yderst sjældne på Bornholm. I det øvrige land blev 29/5 1 Skagen da også den sidste i første halvår.

2. halvår:

Efter at der i fire ud af de sidste fem år har været 5-10.000 silkehaler på invasionstogt på øen, skulle man tro at bestanden nordpå var ved at være i bund. Størstedelen af de fugle, som når Bornholm, vender nemlig aldrig tilbage til deres yngleområder. Der var da heller ikke noget, som tydede på et mindeværdigt år, da der midt i oktober endnu ikke var jagttaget én eneste. 24/10 25 Rønne (PCP) indvarslede imidlertid endnu en stor invasion. I første omgang optrådte de større flokke på nordøstøen og i Rønne med bl.a. 28/10 400 trk. ind Svaneke Fyr (SRS). I første halvdel af november synes silkehalerne dog at være alle vegne med trecifrede tal fra ti forskellige lokaliteter. Der var ikke mindre end 82 observationer i løbet af perioden 1-15/11 og alene lørdag 5. november hele 24 forskellige jagttagelser.

Det giver ingen mening at remse de mange indberetninger op – men de kan selvfølgelig findes på DOFbasen. Her er et koncentrat: 5/11 **1290** hele Rønne + 470 Svaneke + 250 Gudhjem, 7/11 600 Årsdale, 11/11 **1300** Rønne, 15/11 ca. **1000** Åkirkeby (LOU, MTK, FJE, HTØ, SPS, PJE) – der var på det nærmeste ”sort sol” som PJE skriver! Sidste trecifrede notering allerede 18/11 med 350 Årsdale (HTØ), og i den første uge af december var Bornholm stort set støvsuget for silkehaler. En

Silkehale

En af efterårets mange silkehaler © Sune Riis Sørensen

Bogfinke © Steen E. Jensen

del efternølere nåede dog frem midt på måneden. Blandt disse 10/12 70 Bølshavn og 12/12 60 Rønne (SRS, PCP) mens 22/12 20 Årsdale (ASO, AMØ) blev de sidste af endnu en imponerende invasion.

Vi kunne igen prale med at have landets største flokke, da 7/11 1050 Frederikshavn og 9/11 800 Ålsrode nær Grenå blev årets næststørste danske tal.

Totalt omkring 9800! Dermed blev 2005 kun overgået af de over 11.000 i fjor, mens årtiets første fire år bød på hhv. 9800, 6246, 891 og 4688 eksemplarer.

Øvrige observatører: BNI, BST, CGJ, DNE, JCH, JGE, JMØ, KMO, KRA, RBC, SAL, SHI, SNI, THC, TET, VKN, Erik Jensen.

Vandstær: (Cinclus cinclus).

En trist sæson i en trist årrække.

Blot fire individer indberettet. På den måde blev årssummen den næstlaveste nogensinde. Kun de tre fugle fra 2000 var et ringere resultat.

I første halvår var 1+14/1 og 27/3 1 Læsåen, 7/1 1

Bobbeåen og 16/4 1 Spagereå ved Østerlars alt (PJE, HTØ, Ejgil Jensen). Fuglene i de to førstnævnte åer – som er vores mest stabile lokaliteter

for vandstær – var på plads allerede i december sidste år.

Efteråret producerede bare 27/10 1 på kysten ved Årsdale (ASO, AMØ) og vinteren slet ingen!

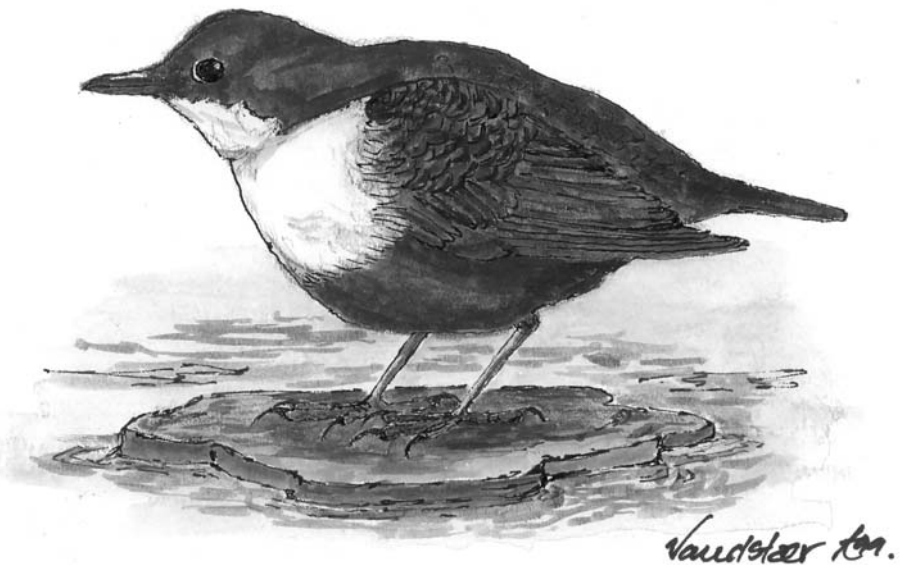
Indtil nu 35 eksemplarer fra årtiet eller 7 vandstære/år mod tre gange flere fra slutningen af 90'erne.

Gærdesmutte: (Troglodytes troglodytes).

Vinteren bød mest på observationer af en eller to fugle. I.f.m. vandfugletællingen dog i alt 13 med bl.a. 22/1 5 Svenskehavn til Frederiks Stenbrud (HTØ m.fl.).

Foråret er den tid hvor flest gærdesmutter registreres. Det ser dog ud til, at en del er gået til i det kolde vejr sidst på vinteren, hvor de er mest sårbare, og sneen lå tykt. I hvert fald var antallet af syngende nærmest halveret i forhold til sidste år. De fire største tal blev 15/5 9 Ringebakkerne, 19/5 7 østlige Paradisbakker, 26/5 6 Kurehøj-Svaneke og 28/5 7 Slotslyngen (CAN, ABO, HTØ, caretakere).

Årets eneste deciderede fald var 10/10 5 Galløkken (LOU). Fra årets slutning kan berettes om 1+4/11 6 Gyldensåen og 9/11 4 på kysten mellem Listed og førnævnte å (alle 3520THC).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CGJ, HBA, HTM, KMO, KKR, KRA, MTK, NÅK, PCP, PHJ, RBC, SBR, SHI, SRS, TET.

Jernspurv: (Prunella modularis).

En art med et år noget modsat af de fleste andre. Foråret og ynglesæsonen blev nemlig rimelig, mens efterårssummen var skuffende lav.

1. halvår:

To fugle fra vintermånederne var nærmest normalt: 1/1 1 Nexø Lystskov og 6/2 1 Nordskovvej i Rønne (ASO, AMØ, TET).

15 iagttagelser 24-31/3 af 26 nytilkomne fugle vidnede om, at jernspurvane ankom lige så pludseligt som foråret i disse dage. Blandt flertalsobsene 24/3 4 Rønne Vesthavn, 25/3 5 Årsdale-Svenskehavn og 30/3 4 Rønne Nord (8 indsendere).

I starten af april var endnu flere kommet til, så der 4/4 var 8 rst. Hammerodde (OLJ).

Siden var det de lokale ynglefugle, der dominerede det indsendte materiale. Det blev til 25 sangterritorier, hvilket er lidt over det forventede antal. Der var bl.a. 3 syngende både Balkaskoven, Hundsemyre og Ringebakkerne, mens den centrale del af Paradisbakkerne rummede 4 (OLJ, LOU, CAN).

2. halvår:

Først fra månedsskiftet september/oktober forøgedes antallet af jernspurve lidt.

Trækket var dog til at overse med sammenlagt 22 eksemplarer frem til 15/10.

De rastende var der endda endnu færre af, idet 4/10 3 Sorthat Strand (CAN) var største tal.

Efter træktiden 10/11 1 Hammeren og 4/12 1 Vigehavn (CAN, SRS).

Øvrige observatører: HLL, HTØ, JCH, KMO, MTK, NÅK, PCP, RBC, SHI, VKN

Rødhals: (Erithacus rubecula).

1. halvår:

Der blev kun indberettet otte fra de til tider lune vintermåneder.

Blandt de rastende rødhalse var der også langt mellem de bemærkelsesværdige tal. Ni eksempler på tocifrede tal var sådan set i orden, men højeste tal var bare 12/4 20 + 29/4 17 Hammeren (RBC, SAL). Midt i træktiden desuden 14/4 20 syngende i Paradisbakkernes nordøstlige fjerdedel (HTØ) – sikkert en del trækgæster blandt disse, da rødhalsene jo hævder territorium under trækket.

Få dage inde i maj ophørte indberetningerne stort set.

2. halvår:

Ikke før slutningen af september begyndte der igen at optræde rødhalse i større antal. Halvårets eneste fund af mere end seks blev 10/10 200 rst. Galløkken (LOU).

I december endnu 15 fugle – alle fra kystnære lokaliteter.

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, CAN, HTM, KMO, KRA, MTK, NÅK, OLJ, PCP, PJE, SHI, SRS, TET, THC.

Nattergal: (*Luscinia luscinia*).

Vi måtte vente længe på denne højt skattede forårsbebuder. Ikke før 9/5 1 Bastemose, 10/5 1 Stavnsgårdsrose og 12/5 1 Rønne (VKN, OLJ, JCH) – alle syngende – registreredes årets første. Det er første gang siden 1991, de er ankommet så sent.

Da de første var begyndt at dukke op, gik det dog hurtigt, og 21/5 talte MTK min. 23 syngende fugle Svaneke Vang til Frenne Odde lige efter midnat. Samme antal nåedes på turen Kurehøj-Svaneke en uge senere (ABO, CAN) svarende til en bestand her lidt over middel. Flest hørte VKN dog, idet hun 3/6 noterede 51 syngende mellem Årsballevej og Vallensgårdsrose i timerne omkring midnat. Hertil kan lægges f.eks. 7 Bastemose og 5 Rabækkens Kaolinergrav (PCP, MTK). Efter midsommer meget sporadisk med 12/7 1 hørt Hundsemyre og 14/8 1 badende Snogebæk (Frits Rost, OLJ).

Nattergalene har et specielt overvintringsmønster. De starter i Nordøstafrika, indtil regntiden sætter ind først i det nye år, hvorefter de flytter til de frodigere egne syd for Ækvator.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	28/4-6/5	1/5
sidste	25/6-28/8	1/8

Øvrige observatører: BNI, CGJ, Egon Iversen, FJE, Jens Bækkelund, KEL, NÅK, PHJ, PJE, RBC, SBR, SHI, SNI, SPS, TET.

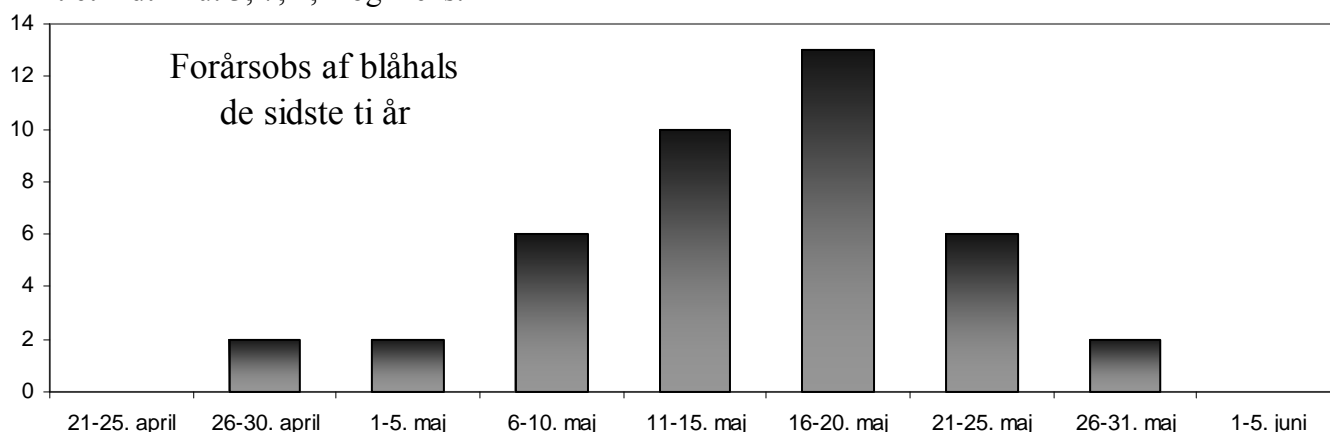
Blåhals: (*Luscinia svecica*).

Et stort set normalt år, da der dumpede tre blåhalse ned på øen i foråret.

13/5 1 Hammeren plus 1 ♂ Snogebæk samt 16/5 1 ♂ Rønne (ASO, AMØ, OLJ, Herdis og Peter Marker). Sidstnævnte fouragerende på myrer i en villahave.

Tidspunktet for de tre iagttagelser er karakteristisk, idet indberetningerne topper midt i maj.

Årtiet indtil nu: 3, 7, 4, 1 og 4 eks.

Husrødstjert: (Phoenicurus ochruros).

Tendensen fra de sidste par år med meget få trækgæster holdt. Samtidig var det en af de ret få arter, hvor der blev indsendt oplysninger om mange territoriehævdende fugle.

1. halvår:

Vinterfund hører stadig til undtagelserne, så 13/1 en han ved rensningsanlægget på Rønne Havn (BSA) var bemærkelsesværdig.

Det egentlige forårstræk var som ventet i gang sidst i marts. 23/3 1 Hammerodde og dagen efter hunner fra såvel Bromme som Hasle og Rønne Havne (KMO, RBC, HTM, SHI, JGE). Disse blev sammen med 3/4 2 Hammeren (ABO, CAN) de eneste rastende! Resten af perioden kun lokale ynglefugle.

Der var så til gengæld tyve ynglepar i det indsendte, hvilket er noget flere end normalt. Især i Rønne sang mange fugle vedholdende. På havnen således fire territorier mens der i selve byen var i hvert fald seks. Hertil bl.a. fire par i Ringebackernes råstofgrave (9 indsendere). Øvrige lokaliteter var gamle kendinge som Hasle Klinker, Nexø by og Snogebæk.

2. halvår:

Det blev til otte trækgæster i september og oktober og en enkelt efternøler 16/11 Svaneke (SRS).

Øvrige observatører: AMØ, Andreas Bruun Kristensen, ASO, BSA, JMØ, MNØ, MTK, OLJ, PCP, SAL.

Rødstjert: (Phoenicurus phoenicurus).

Som forrige art få rastende – i alt kun et halvt hundrede.

Da der samtidig blev registreret få ynglefugle, blev det et trist år.

Forår-sommer:

Kun to aprilfund: 20/4 1 Balka og 29/4 1 Udkæret (Grethe Iversen, PCP).

Antallet af fugle kulminerede omkring midten af maj med bl.a. 14/5 4 Langebjerg (ABO, CAN).

Det samlede antal rastende kom op på godt tredive eksemplarer – et dusin flere end i fjor men stadig i småtingsafdelingen.

Yngel.

Bare en halv snes syngende hanner i yngletiden. 5/6 5 territoriehævdende fra Strandmarken på OLJ's punkttælling bør fremhæves blandt disse. Alle var i øvrigt fra, hvad man må betegne som kystnære skovområder. Der burde være adskillige i f.eks. Almindingen, men disse er sandsynligvis en del overset – på trods af caretaker-projektet.

Efterår:

Skuffende forekomst med blot 19 fugle. På gode år ses flere hundrede rødstjerter. Her kan nævnes 4/9 4 Hammeren, 13/9 4 Møllenakke, Svaneke og årets eneste fra oktober 10/10 3 Galløkken (CAN, MTK, LOU).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	17-28/4	22/4
sidste	13-30/10	21/10

Øvrige observatører: BNI, BST, Frits Rost, HTØ, JCH, JGE, MKJ, PJE, SAL, SBR, SNI.

Bynkefugl: (Saxicola rubetra).

Rødstjert, bynkefugl og til dels stenpikker viser næsten altid samme tendens m.h.t. ankomst, antal rastende og yngleaktivitet.

At det blev en sæson med meget få bynkefugle, var derfor forventeligt. 2005 blev dog desværre et af de ringeste år nogensinde for denne iøjnefaldende smådrossel.

Forår-sommer:

Fire aprilfugle med kun lidt forsinket ankomst: 29/4 1 Torneværkets Kaolinergrav, 30/4 2 Salthammer og 1 Hammeren (BNI, SNI, KRA, SAL).

Rasttallene var ynkelige uden ét eneste fund af mere end to fugle samtidig! Totalt sølle 17 fra ti lokaliteter mod sammenlagt 149 de tre foregående år, og forårssummen var da også den laveste i femten år.

Yngel.

Et sandsynligt par ved Udkæret og et muligt Slotslyngen var alt!

Efterår:

Bynkefuglene var tidligt på vej til overvintringsområderne i Vestafrika igen. Fra medio august og den næste måned ud lykkedes det dog blot at finde 29 rastende bynkefugle – årtiets foreløbig næstlaveste antal.

Allerede 16/8 5 Rønne og 6 lufthavnen (BNI, SNI, MKJ). Var de mon i virkeligheden lokale? Sidste blev 26/9 1 Hammeren (Andreas Bruun Kristensen).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	14-30/4	21/4
sidste	15/9-6/10	24/9

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, BST, CAN, JMØ, LOU, PCP, PJE, SBR, SHI, TET.

Stenpikker: (Oenanthe oenanthe).

Atter en art med få fugle i foråret. For stenpikkerens vedkommende blev efteråret dog nærmest middel.

Forår:

Ét tidligt eksemplar 4/4 nær Åkirkeby (HTM), mens de øvrige ni aprilfugle var sent på den. 15/4 2 Udkæret (VKN) og resten fra d. 20. og frem. Stenpikkerne er faktisk kendt for deres ofte meget præcise ankomst fra Afrika (jvf. fænologiskema). På landsplan blev den første set 15/3, og i alt var der omkring 30 fremme inden 5. april.

Antallet af rastende rundede tilsammen 42 eksemplarer, hvilket er i den lave ende men langt fra så skuffende som de to foregående arters forårssum. Eneste fund af mere end tre: 3/5 6 Torneværkets Kaolinergrav (BNI, SNI). Sidste 29/5 1 Salthammer (OLJ) – men desuden bør 26/5 1 syngende ved Malkværnet (ABO, CAN) nævnes idet den ”godt nok lignede en ynglefugl”. Selv mulige ynglepar

hører ikke længere til hverdagskosten, og seneste sikre par daterer sig tilbage til 1999. I ”Bornholms Fugle” fra 70’erne anslås en bestand på hundrede par, og før denne tid angives arten at være en af øens karakterfugle!

Efterår:

Første retur traditionen tro lidt inde i august: 10/8 2 Blåholt (BST). Perioden var i øvrigt en ret positiv oplevelse med 121 forskellige fugle. Årets sidste sommermåned stod for de 65 med 15/8 38 ud for lufthavnen (MKJ). Det var det højeste antal fra en enkelt lokalitet siden 1999. Desuden kan nævnes 30/8 6 + 24/9 7 Hammeren og 10/9 6 Skolevej i Poulsker (CAN, ABO, PCP). Sidste af de otte oktoberfund blev 10/10 2 Galløkken (LOU).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	10-12/4	11/4
sidste	14-24/10	19/10

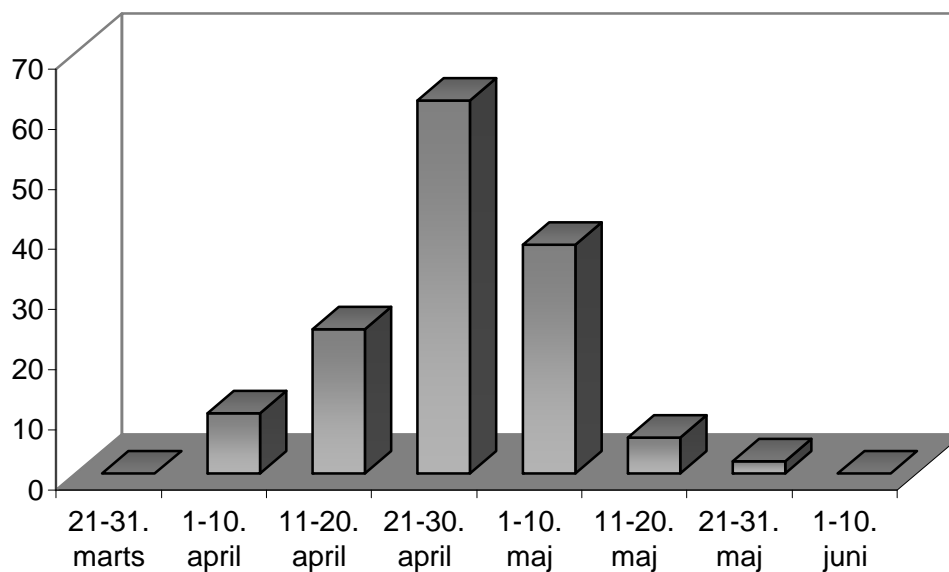
Øvrige observatører: Andreas Bruun Kristensen, AMØ, ASO, HTØ, JCH, MTK, PJE, SBR, SRS, TET.

Ringdrossel: (Turdus torquatus).

Årets bød på tolv fugle. Det var en markant fremgang fra sidste års bundrekord på tre, men stadig kun godt halvdelen af, hvad man kunne håbe på.

Trækket via Bornholm kulminerer ofte i anden halvdel af april. Herfra da også 14+15/4 3 Bokul, 24/4 1 Baggeå, 29/4 2 Hundsemyre og 30/4 2 Hjortebjerg (PKE, FJE, CAN, LOU, JCH). Tillige 3/5 3 hunner Sdr. Årsdalevej (ASO, AMØ).

Ringdrossel om foråret 1995-2005, i alt 142 fugle

Årets sidste observation var meget usædvanlig: 31/12 1 rst. Sorthat Odde (TKU). For at finde vores seneste vinteriagttagelse skal vi tilbage til 2000, og det er blot anden gang, arten registreres om vinteren her på øen. Det blev da også landets eneste af sin slags i år. Normalt tilbringer fuglene vinteren i det vestlige Middelhavsområde.

De tre foregående år hhv. 25, 14 og som nævnt 3.

Solsort: (Turdus merula).

Atten indsendere har bidraget med 150 forskellige iagttagelser – klar ny rekord, og glædeligt at DOFbasens muligheder for indberetning af småobs også benyttes.

Flere tocifrede flokke optrådte i vinterperioden så som 23/1 14 Bølshavn og 18/2 35 Galløkken (KRA, PCP). Disse opløstes med forårets komme, og 8/3 hørtes de første syngende deres smukke fuldsang i Rønne (OLJ).

I.f.m. trækket sidst i marts rastede usædvanligt store antal: 24/3 110 Rønne Vesthavn på molerne i tåget vejr og dagen efter 40 Svaneke Fyr (KMO, RBC, HTM, SHI). Så sent som 30/4 endnu 32 rst. Hammeren (SAL).

Så skulle vi til oktober, før der igen var bevægelse i fuglene. 10/10 30 Galløkken blev dog efterårets største forekomst, mens der fra selve vinteren taltes 28/12 22 samme sted og 30/12 22 Rønne by (PCP, BNI, SNI). Når man tænker på, hvor mange sjaggere, der opholdt sig på øen i november, kan det godt undre, at der ikke blev set flere solsorte. Sjaggerinvasioner trækker ofte et stort antal solsorte med sig i kølvandet.

Øvrige observatører: CGJ, HBA, HTØ, JGE, KKR, MTK, NÅK, PHJ, SRS, TET, THC,

Sjagger: (Turdus pilaris).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
415	400	140	7870	60	1	2	0	71	1038	11526	1046

Året bød, som det kan ses, på to rigtig givtige måneder men var ellers ret normalt.

Vinter:

Slutningen af december 2004 gav tilgang af en del sjaggere. Dette afspejledes i årets to første måneder, hvor en del fugle befandt sig på øen. Totalt 815 var noget over middel. Blandt disse kan nævnes 1/1 300 Poulsker Kirke og 15/2 120 Galløkken (OLJ, PCP).

Forår-sommer:

Den lave sum fra årets tredje måned skyldes, at returtrækket startede sent, og i marts var der derfor mest grupperinger på under tyve. Første halvdel af april bragte dog talstærke flokke tilbage fra kontinentet. Ikke mindst 7/4 **3500** Havrehøjvej ved Østermarie bør nævnes (ASO, AMØ).

Bemærkelsesværdige var 6/4 450 + 22/4 520 Vestermarie, 8/4 400 Ølene, 9/4 500 Torpe Bakker, 25/4 1200 Udkæret og 29/4 650 Hundsemyre dog også (PCP, CAN, MTK, SPS, LOU). I alt ti trecifrede flokke var der blandt de over 8000 rastende i foråret! Husk på, at invasionen i oktober sidste år betød, at øen oversvømmedes af et femcifret antal sjaggere.

Desværre ser de rigtig mange fugle ikke ud til at have kastet ekstra ynglepar af sig. Blot fire små ynglekolonier blev det til i hhv. Døn- og Ekkodalen samt ved Galløkken og Ølene (SBR, SPS, PCP, SEJ). Jvf. min bekymring om øens efterhånden meget få ynglepar i sidste årsrapport. Kun tre eksemplarer i sommermånederne er noget af en bundrekord – for få år siden ynglede skønsmæssigt små hundrede par på øen.

Efterår-vinter:

Ikke uventet dukkede de første trægæster op sidst i september med 20/9 35 Hammeren (CAN) som de første. Oktober lå under middel med 17/10 130 trk. Hammershus (OLJ) som største notering. Få dage inde i november gik det imidlertid pludselig stærkt, og flere meget store flokke taltes: 5/11 **2000** Vasegårdsvej + **4000** Saxebro, 12/11 1600 Pedersker + 1000 Grødby og 13/11 1500 Rispebjerg (HTØ, DOF-ekskursion, PCP, OLJ, PJE, VKN). Frem til 9/12 yderligere seks trecifrede flokke. For at finde noget, som bare minder om disse flok størrelser, skal vi tolv år tilbage, men det var simpelthen nogle af de højeste tal nogensinde. I oktober 1968 rastede omkring 8000 på hele Sydbornholm, hvilket regnes som uofficiel rekord og årets antal var næppe mindre – snare større! Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at der netop i det tidsrum, invasionen ramte Bornholm, var mildt vejr i Nordskandinavien med ganske få frostgrader. At disse tusindtallige flokke kan dukke op er ikke helt mærkeligt, når man tænker på, at der i resten af Skandinavien yngler op mod 5 millioner par.

De meget forskellige flok størrelser og flere iagttagelser på samme dag af samme observatør sandsynliggør, at der ikke var tale om alt for mange gengangere.

Efterårets 12.635 kan sammenlignes med 11.314 fra 2004 og 912 året før. Vi skal tilbage til 1993 for at finde en invasion af samme kaliber som de to, vi har oplevet de to sidste år. Bemærk i øvrigt, at det store influx af fugle skete samtidig med, at de mange silkehaler kom til Bornholm. Dette er normalt og ikke så underligt, da de to arter i nogen grad deler yngleområde.

Øvrige observatører: CGJ, FJE, HLL, HTM, JCH, KMO, KRA, NÅK, PHJ, RBC, SAL, SHI, SRS, TET

Sangdrossel: (Turdus philomelos).

1. halvår:

Heller ingen vinterobs i år. 17/3 2 Rønne (JCH) blev dermed årets første. Der gik yderligere fem dage, inden de næste fugle viste sig. 22-25/3 imidlertid sytten fund af 55 eksemplarer fra tolv lokaliteter.

Antallet rastende var lavt med en enkelt undtagelse: 22/4 150 Ølene (HTM). Slutningen af april er typisk det tidspunkt, hvor der ses flest.

Langt størstedelen af de indsendte data omhandler lokale fugle. I Paradisbakkernes nordøstlige fjerdedel sang atten fugle i april, mens der i Ringebakkerne var syv i maj (HTØ, ABO, CAN). Intet andet sted hørtes over tre territoriehævdende fugle.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	28/2-16/3	9/3

2. halvår:

Fra anden halvdel af september atter nævneværdige forekomster med 24/9 30 rst. Hammeren (ABO, CAN) som første. Blot to andre fund af mere end ti stationære: 25/9 50 + 10/10 75 Galløkken (PCP, LOU). Altså slet ingen trecifrede i år.

Af trækkende til gengæld 2/10 **2360** Dueodde + 18/10 940 Hammeren og i alt 3361 (HLL, TET, OLJ, PCP). Til sammenligning totalt under 100 trækkende indberettet de sidste tre sidste år.

Hertil oven i købet 19/10 1750 blandede vin- og sangdrosler trækkende forbi Hammerodde (Finn Jensen).

Eneste efter oktober var 5/11 1 Krakvej, Poulsker (HTØ, DOF-ekskursion).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, BST, CGJ, JGE, JMØ, KMO, MKJ, MTK, NÅK, PJE, RBC, SAL, SBR, SEJ, SHI, SNI, SRS, VKN.

Vindrossel: (Turdus iliacus).

Til trods for meget få fugle på Bornholm i slutningen af 2004 blev foråret det numerisk største siden 1993. Da efteråret blev en stilfærdig affære, havde vindroslerne et år ret forskelligt fra de fleste andre arter behandlet i denne årsrapport.

1. halvår:

For tredje år i træk en af de trods alt usædvanlige vinteriagttagelser: 22/1 1Nexø Kirke (HTM).

17/3 4 Rønne (TET) blev de næste, og i den sidste uge af marts satte trækket sig planmæssigt i bevægelse. Resten af måneden gav 620 fugle heraf 28/3 300 Ølene (ASO, AMØ).

Kulminationen lå dog lidt inde i april med f.eks. 7/4 **2000** Havrehøjvej (jvf. sjagger) og dagen efter 600 på markerne omkring Ølene (ASO, AMØ, MTK). Vindroslerne foretrækker en diæt med et stort indhold af animalsk føde og ses derfor hyppigst fouragerende på marker.

Eneste træktal blev 25/3 50 Hammeren (SEJ), og totalt set blev 3848 indberettet – et virkelig imponerende antal, som vi som nævnt skal tolv år tilbage for at se tangeret. Samtidig er der ikke siden august 1974 set en så stor flok som 7/4.

Så sent som 29/4 240 Hundsemyre (LOU), men fire dage senere var de sidste væk. Et spændende eksemplar var dog at finde ved Bastemose, hvor fuglen kunne høres synge frem til 1/6 (SBR, PCP, MTK, VKN, LOU). 13/6 2004 en samme sted repræsenterede den første sommeriagttagelse siden 2001.

2. halvår:

Grel kontrast til foråret med bare 408 vindrosler.

Trækket bestod af 77 individer, mens de tre største rastende flokke var 50 såvel 27/10 Torneværket, 28/10 Ølene som 5/11 Vasegårdsvej (JCH, HTØ, DOF-ekskursion).

Periodens eneste opsigtsvækkende iagttagelse blev 27/12 1 Ydunsvej i Rønne (OLJ).

Øvrige observatører: BNI, CAN, ESA, HLL, JMØ, KMO, MBH, PJE, RBC, SAL, SHI, SNI, SRS, THC.

Misteldrossel: (Turdus viscivorus).

Månedsfordeling, gengangere søgt frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	89	291	1	0	0	0	8	482	29	0

Et år, hvor både marts og september skuffede, medførende en meget lav årssum.

1. halvår:

Der blev overhovedet ingen set i vintermånederne.

Første blev derfor 19/3 1 Hammeren (VKN).

Trækket bestod af 331 fugle 21/3-30/4 fra primært Hammeren (RBC, HTM, SHI, KMO, SEJ, OLJ, JCH) mens 22/3 8 rst. samme sted (JMØ) utrolig nok blev flest stationære.

Som sædvanligt hørtes flere syngende fugle fra skovområderne sidst i træktiden, men der var ingen tegn på ynglende.

Sidste 6/5 1 Ølene (ASO, AMØ, EJE).

2. halvår:

Mest bemærkelsesværdigt var det, at trækket blev så sent afviklet. Ikke mindst når man tænker på, at flere andre arter startede deres sydgående træk tidligere end normalt. Dette betød som nævnt en skuffende september, mens der var langt flere i november, end vi er vant til. Via Dueodde trak 22/9 (halvårets første) til 2/11 307, og på Hammeren taltes i alt 99 (12 indsendere).

Igen meget få rastende. 28/10 12 Ølene og 31/10 12 + 7/11 18 Svaneke (JCH, MTK) repræsenterede de eneste tocifrede noteringer. Sidste var 17/11 1 trk. Rønne (TET).

Øvrige observatører: ABO, Andreas Bruun Kristensen, BNI, CAN, Finn Jensen, HLL, HTØ, LOU, PHJ, SAL, SNI, SRS, THC, Grethe Iversen.

Græshoppesanger: (Locustella naevia).

Et år absolut under middel med tre lokaliteter husende en syngende fugl hver.

27/6 en hørt i mark ved den nordlige del af Bygaden, Åker, 15/7 en uregelmæssigt syngende Hundsemyre og 22+23/7 en Bastemosen (DNE, HTM, HTØ, KEL, SEJ, VKN).

Det er meget længe siden, der ingen græshoppesangere har været i maj, og arten er den første i en række af rørens sangere, som havde et trist år. Det ringe vejr i Mellemeuropa har sikkert en del af skylden. Det var imidlertid helt uventet med territoriehævdende fugle så sent. De fem sidste år er der f.eks. kun hørt én efter 10. juni. Faktisk kunne man godt få den fornemmelse, at det drejede sig om den samme fugl, som turnerede lidt rundt på Bornholm i søgen på en mage.

Årssum de tre sidste rapporter hhv. 5, 4 og 3 eksemplarer. Tilbage i 1999 dog hele 18.

Flodsanger: (*Locustella fluviatilis*).

Endnu en ekstrem locustella-sanger: 3/7 1 syngende Sose Odde (JET)!

Arten topper typisk 20. maj til 10. juni, og øens eneste andet julifund daterer sig til 27/7 1987. Fra landet som helhed blot to andre syngende efter 1. juli i år.

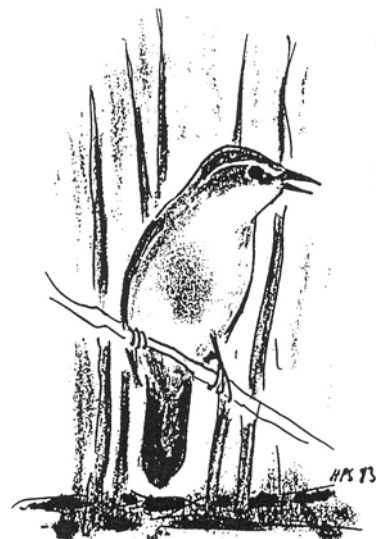
Årtiet har indtil nu frembragt 3, 2, 7, 1 og nul eksemplarer mens der fra 90'erne er indsendt sammenlagt 19 fugle.

Sivsanger: (*Acrocephalus schoenobaenus*).

Efter en positiv start på årtiet med flere år langt over gennemsnittet og med flere mulige ynglepar, ramte vi sidste år bunden. For første gang i 25 år blev der nemlig slet ingen sivsangere registreret. Årets to fugle var på den baggrund en positiv tendens, men er dog set i et længere perspektiv stadig meget få. Tilbage i 1970'erne var sivsangeren vores almindeligste acrocephalus-sanger.

13/5 en fou. otte meter oppe i et mirabelletræ hos ASO og AMØ i Årdsdale, og 28/6 hørte caretakergruppe 1 en ved Langemose i Almindingen. Sidstnævnte et godt eksempel på en sidegevinst ved projektet.

2000-2002 gav godt tyve eksemplarer mens der forrige år var 1-2 og som nævnt slet ingen sidste år.

Kærsanger: (*Acrocephalus palustris*).

Blot tretten syngende fugle fra syv lokaliteter.

Ankomsten ret tidlig med første individ 13/5 1 Hammeren (ASO, AMØ).

Fuglene indfandt sig dog først rigtigt lige før månedsskiftet maj/juni med bl.a. 26/5 4 syngende omkring Ndr. Grisby (ABO, CAN). Arten er vanskelig at registrere, med mindre man decideret arbejder på at få natsangerne med. Dette illustreredes tydeligt i 2003 i.f.m. "Operation Natlyt", hvor tre gange flere end i år blev opdaget. Desuden har de det med kun at hævde territorium, til de er blevet udparret – for herefter at være tavse.

Flere usædvanligt sent syngende kærsangere fra Nexø Sydstrand kunne opleves i år. Frem til 15/7 nemlig 2-3 hørt herfra (HTØ, OLJ, MNØ). Ofte indberettes slet ingen efter Skt. Hans.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	14-27/5	18/5

Øvrige observatører: BST, PCP.

Rørsanger: (*Acrocephalus scirpaceus*).

Som sædvanlig var den første fugl fra Bastemose – og for tredje år i træk på datoen 7/5 1 syngende (JGE). Lokaliteten som traditionelt er vores bedste for arten husede min. fem forskellige territoriehævdende i år. Først 20/5 dukkede der fugle op i andre rørskove.

Svinemose var det eneste andet sted, hvor mere end en kunne høres, da der her var to (SBR, HTØ, DNE, SEJ). Sammenlagt dog sølle sytten eksemplarer fra bare syv forskellige steder.

Eneste fra august: 14/8 1 Bastemose (ASO, AMØ).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	30/4-10/5	5/5
sidste	21/7-16/10	30/8

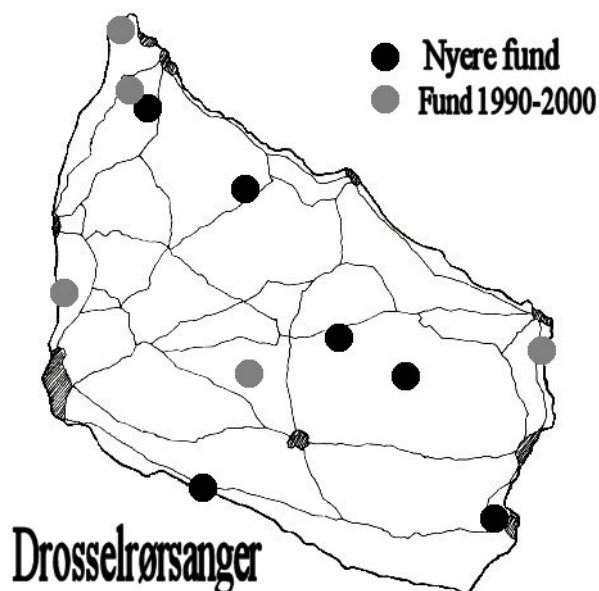
Øvrige observatører: CAN, LOU, MTK, PCP, RBC, SHI, VKN.

Drosselrørsanger: (*Acrocephalus arundinaceus*).

Arten overgik de to forrige i ekstremt sene iagttagelser: 2/8 1 Hundsemyre (PJE).

Danmark kunne i 2005 byde på seks fugle i juli og to i august: en fra Ishøj Strand og så individet fra Sydøstbornholm. Det blev da også vores første augustfund af arten her på øen.

Bortset fra et eksemplar sidste år i alt seks fugle fra årtiet indtil nu. Arten befinder sig på det næsthøjeste niveau på den danske rødliste over truede ynglefugle.

Gulbug: (*Hippolais icterina*).

Ni ud af ti år ankommer de første gulbuge mellem 12. og 20. maj, og 2005 blev ingen undtagelse. 16/5 1 + 17/5 2 syngende Grisby (ABO, CAN) – det ligger jo pænt i midten af dette interval.

Maj gav faktisk pænt med fugle – i alt 18. Af disse blev de **8** hørt 26/5 mellem Kurehøj og Frenne Odde (ABO, CAN). Fem af årets fugle blev fundet på indlandslokaliteter, bl.a. to Rabækkens Kaolinergrav (PCP). I august blev det til tre fugle, og 4/9 sås årets sidste ved Malkværn (OLJ). Alt i alt et middelhår med 31 fugle fra tretten lokaliteter.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	10-17/5	13/5

Øvrige observatører: HTØ, JCH, NÅK, PJE, VKN.

Gærdesanger: (*Sylvia curruca*).

Endnu en typisk datotrækker. 22/4 1 Nexø Sydstrand (HTM) og hertil tretten den næste uges tid. Det er da rart, at der er noget man kan regne med!

Der var få egentlige rasttal med 1/5 5 Hammeren (2680SAL) som eneste større. 8/5 15 syngende samme sted (CAN) må dog for en stor del også være trækgæster. Tal for flere arter viser interessant nok, at der så sent som i slutningen af maj var en ny trækbølge på vej gennem landet.

Der blev indberettet lidt færre stationære syngende fugle end sidste år, men sæsonen blev alligevel lidt over middel. Her kan nævnes 10 Ringebakkerne, 8 Kurehøj-Svaneke og 3 både Ankermyr og Galløkken (CAN, PCP). Den foretrukne ynglebiotop er i skovbryn eller tætte hække.

Efteråret bød blot på disse to: 20/9 1 Hammeren og 10/10 1 Galløkken (CAN, LOU).

Gærdesangerne overvintrer i Sahel-zonen syd for Sahara og når dertil via Nildalen. Fuglene ernærer sig næsten udelukkende af insekter i sensommeren og under trækket.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	18-26/4	22/4
sidste	16/9-19/10	5/10

Øvrige observatører: BNI, CGJ, HTØ, JCH, MKJ, OLJ, PJE, SBR, SEJ, SNI, SPS, TET.

Tornsanger: (*Sylvia communis*).

Som de to foregående arter en udpræget datotrækker. Det blev dog første gang i seks år, vi måtte vente til maj med den første iagttagelse: 1/5 1 Nordskovvej i Rønne, og yderligere to var fremme dagen efter (TET, PJE, VKN). Det er som regel de gamle hanner, som første finder tilbage. De er i øvrigt ofte trofaste mod deres tidligere yngleplads.

Et meget tyndt træk forløb i maj uden nogen rigtig kulmination. Totalt 50 fra årets femte måned var da heller ikke noget at råbe hurra for. Det er umuligt at skelne de lokale fra trækgæsterne, men følgende større noteringer kan nævnes: 28/5 6 Slotslyngen plus 4 såvel Balka som Hammeren og Ringebakkerne i maj (CAN, SBR). Alt i alt tyder det på en sæson med en del færre ynglefugle end normalt.

August gav anledning til otte fugle, og allerede 18/8 3 Klintebakken (PJE) sås de sidste.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	23-30/4	27/4
sidste	13/9-4/10	19/9

Øvrige observatører: BNI, BSA, CGJ, HTØ, MKJ, OLJ, PCP, SEJ, SNI.

Havesanger: (Sylvia borin).

Havesangerne hører også til de stabile arter hvad ankomstdato angår. Årets første var en dødfunden 7/5 Bagå ved Muleby (JMJ, ABO, CAN). Dagen efter en syngende fra samme sted plus en Snogebæk (CAN, OLJ). De følgende ti dage bragte yderligere 24 fugle til øen, og blot et par uger efter trækkets start var de fleste territorier besat. Dette bl.a. illustreret af 19/5 11 syngende omkring Ankermyr (CAN).

Ynglefuglene var desværre ikke til stede i de forventede antal. Mellem Kurehøj og Svaneke hørtes 26/5 27 og i Slotslyngen kun 16 (ABO, CAN) – begge tal er ret præcist to-tredjedele af, hvad de seneste år har givet på de omtalte lokaliteter. Andet halvår gav ni eksemplarer, og af disse blev 15/8 2 ud for lufthavnen klart seneste (MKJ). Frem til 31/7 kunne dog stadig høres op til fire syngende Paradisbakkerne (MTK).

2000-2004	interval	gennemsnit
første	30/4-9/5	5/5

Øvrige observatører: BST, CGJ, HTØ, JCH, JGE, PCP, SBR, SEJ, TET, VKN.

Munk: (Sylvia atricapilla).

For tredje år i træk ingen vinterfund.

Vi måtte væbne os med tålmodighed til 15/4, hvor de to første meldinger om syngende fugle indløb fra hhv. Baggeå og Nordskovvej (CAN, TET). Til sammenligning ankom munkene 02-04 mellem 20. og 17. april.

Resten af måneden nåede yderligere 36 fugle frem til lokaliteter besøgt af øens ornitologer. Der optræder sjældent egentlige fald af munke, og der blev da heller ikke rapporteret om mere end højest fem på én gang i træktiden.

Arten ser ud til at have haft en ynglesæson over middel med bl.a. 12 territoriehævdende Slotslyngen, 8 i den sydøstlige del af Paradisbakkerne, 7 Ringebakkerne og 6 Galløkken (CAN, HTØ, caretakere, ABO, PCP). Hertil kommer min. femten par i det indsendte.

I efteråret fem obs af seks fugle, og så gav december de første vintermunke siden 90'erne: 4/12 1 ♀ Vigebakke i Svaneke og 16/12 1 Rønne (SRS, Erik Jensen). Ikke helt overraskende det milde vintervejr taget i betragtning. Landet deles jo i to af en såkaldt trækdeler, således at "vores" munke skal helt til tropisk Østafrika for at overvintre, mens de vestdanske bare tager turen til Sydvesteuropa. Meget sene eksemplarer kan derfor mistænkes for at tilhøre den vestlige bestand.

Øvrige observatører: HTM, JCH, JGE, KRA, LOU, MTK, NÅK, OLJ, PJE, SAL, SBR, SEJ, VKN.

Bornholmsk gråsisken © Steen E. Jensen

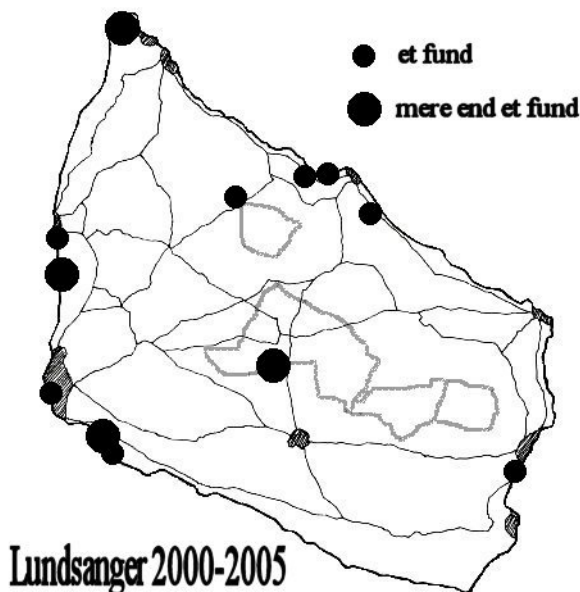
Karmindompap © Sune Riis Sørensen

Lundsanger: (*Phylloscopus trochiloides*).

Året bød med to ret sene fund på lige så mange potentielle ynglepar.

13/6 1 syngende nær den sydvestlige trappe i Ekkodalen og dagen efter ligeledes en syngende Salene (JMØ, Sebastian Klein).

I perioden 02-04 besøgte vi af hhv. 1, 8 og 3 eksemplarer. Forekomsten er i høj grad afhængig af lune sydøstenvinde, når arten vender tilbage fra sit vinterkvarter i Indien og Sydøstasien. Alene i 1998 opdagedes f.eks. tolv forskellige, mens de fire næste sæsoner til sammen bare gav syv. Lundsangerne yngler sporadisk på Bornholm, hvor Kobbådalen i flere år har været en fast lokalitet. Arten overses sikkert i høj grad grundet sit habitatvalg i skovområder. Den svenske bestand svinger fra ti helt op til et hundrede par.

Skovsanger: (*Phylloscopus sibilatrix*).

Med fem aprilfugle en normal start på sæsonen. Første var 27/4 1 både Baggeå og Hammerodde (CAN, 2680SAL).

For en gangs skyld blev det til et enkelt lille fald, da der 17/5 rastede seks i Årsdale (ASO, AMØ). Herudover ser det ud til, at det indsendte materiale består næsten udelukkende af lokale fugle. Godt et halvt hundrede stationære syngende hanner fortsætter den positive tendens, vi har set de sidste par år. Blandt de tætteste bestande kan nævnes Hasle Klinkerskov, Slotslyngen og den midterste tredjedel af Paradisbakkerne med hhv. 10, 13 og 7 territoriehævdende skovsangere (ABO, CAN). Efterårsagttagelser er sjældne, men at 7/7 2 syngende Paradisbakkerne (MNØ) blev årets sidste, kan godt undre.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	20-28/4	24/4

Øvrige observatører: CGJ, NÅK, OLJ, PCP, SBR, SEJ, SKN, TET, VKN.

Gransanger: (Phylloscopus collybita).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	5	35	26	4	0	0	1	8	0	0

Som sædvanlig var arten den første phylloscopus-sanger på øen. Vi fik endda flere martsfund: 25/3 1 Ølene plus 1 Årsdale (MBH, ASO, AMØ) og de følgende dage ankomst Tingsted, Hasle Klinkerskov og Nordskovvej i Rønne. Hidtil elleve marts-gransangere i dette årti.

Fuglenes strategi i kampen om de bedste ynglepladser er jo ikke at trække længere væk end til Middelhavsegnene og vende tidligt tilbage. Ud over fødeknaphed i det tidlige forår betyder det, at rederne så må anbringes i brombærkrat eller i stedsegrøn vegetation som unge grantræer.

Første halvår gav som de sidste to sæsoner et ret stort antal fugle. Næsten alle iagttagelser drejer sig om en eller to eksemplarer. Kun fra Bastemose, Rabække-området og Ringebakkerne tre fugle (SEJ, PCP, CAN). Da gransangerne hævder territorium under trækket, er det vanskeligt at afgøre, hvilke der hører til på Bornholm som ynglefugle. Mindste tyve besatte territorier var der dog, hvilket er positivt. Specielt i skovområderne omkring Rønne blev de fundet med omtrent halvdelen af de nævnte par.

Med midsommers komme blev fuglene helt tavse, og først i.f.m. de meget sparsomme registreringer i efteråret atter indberetninger. Fra oktober bl.a. 10/10 5 Galløkken og 31/10 1 Raghhammer (LOU, SRS). Indtil nu 142 gransangere fra årets tredjesidste måned siden år 2000.

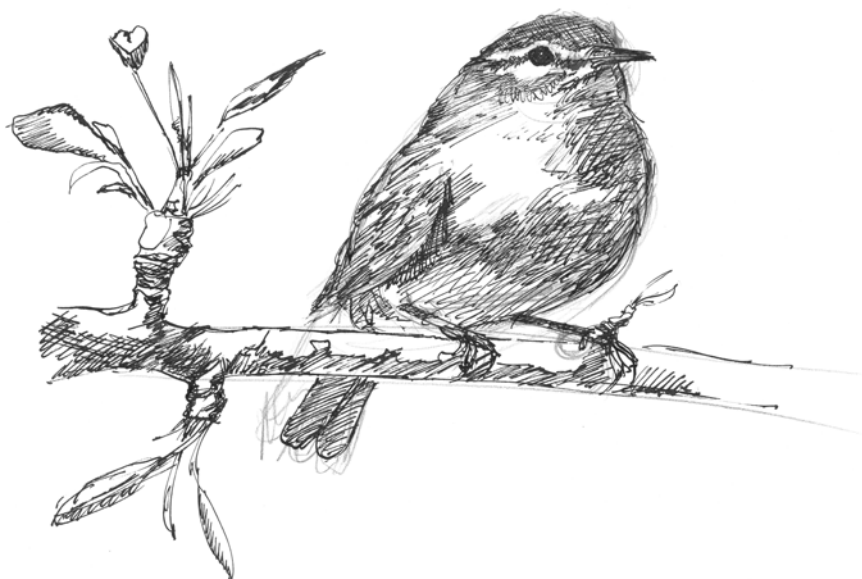
2000-2004	interval	gennemsnit
første	13/3-3/4	27/3
sidste	19/10-16/12	13/11

Øvrige observatører: BNI, HTM, HTØ, JMØ, OLJ, PKE, SAL, SBR, SNI, TET, VKN.

Løvsanger: (Phylloscopus trochilus).1. halvår:

Et enkelt tidligt eksemplar 14/4 Hasle Klinkerskov og tre dage senere yderligere 4 samme sted samt 19/4 1 Galløkken (CAN, PCP) repræsenterede forekomsterne før 20. april.

Selv om der var få eller slet ingen rasttal af andre småfugle, svigtede løvsangerne ikke. Fra den sidste uge i april og tre uger frem flere pæne tal: 30/4 39 + 8/5 55 + 12/5 57 alle Hammeren samt 30/4 25 Galløkken (2860SAL, CAN, PCP). I alt indsendt 210 fra april og 366 fra maj – samt 43 fra resten af året!

Mange af fuglene fra anden halvdel af maj er lokale ynglende. Vores ellers meget tætte bestande var tilsyneladende lidt mindre end normalt. I Slotslyngen og Ringebakkerne hhv. 36 og 23 syngende løvsangere (ABO, CAN). Det er omkring 20% færre end forventet. Områderne hører med deres mellemkandinaviske præg til nogle af landets bedste biotoper for arten.

Endelig skal nævnes et sent fald bestående af 26/5 46 Kurehøj-Svaneke og 25 Galløkken (ABO, CAN, PCP).

2. halvår:

Som nævnt meget få i denne periode. Af tre oktoberfugle blev 12/10 1 Ydunsvej i Rønne (OLJ) rosinen i pølseenden.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	8-20/4	15/4
sidste	17/9-27/10	14/10

Øvrige observatører: BNI, CGJ, HTM, HTØ, JCH, KRA, LOU, MTK, NÅK, PJE, SBR, SEJ, SNI, SRS, TET.

Fuglekonge: (Regulus regulus).

1. halvår:

Et enkelt tal skilte sig ud blandt de få vinteriagttagelser: 5/2 min. 40 hørt Møllenakken ved Svaneke (MTK). Det var nemlig pænt mange.

Rasttallene i foråret kulminerer gerne omkring månedsskiftet marts/april. Således også i 2005. Syv gange blev der noteret over 20 eksemplarer med 29/3 ”i hundredvis” og 4/4 over 100 Galløkken (BSA, PCP) som højeste registreringer. 3/4 40 Hammeren (ABO, CAN) blev flest herfra.

Ingen tal overhovedet fra maj eller juni og dermed heller ingen ynglefugleoptyllinger.

2. halvår:

Fra midten af september atter en del rastende fuglekonger på øen. Her er endelig tale om en art med nævneværdige tal fra efteråret. Tre trecifrede noteringer var 15/10 + 7/11 100 Galløkken og 19/10 **500** Hammeren (PCP, Finn Jensen). Sidstnævnte observatør beretter om et massivt indtræk mellem klokken syv og otte. Det var præcis tretten år siden et lignende antal taltes på samme lokalitet. Da vores bornholmske fuglekonger hovedsageligt er standfugle, er det især svenske og finske eksemplarer, som besøger os om vinteren. Omtrent halvdelen af bestandene i disse lande trækker bort. Arten er unik blandt overvintrende småfugle ved at have en rent animalsk diæt. De udnytter bladlus i dvale og skal finde mellem ti og halvtreds i minuttet for bare at holde vægten. Julemånedens højeste notering blev 30/12 25 Galløkken (PCP).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, HTØ, KMO, KRA, NÅK, OLJ, PHJ, RBC, SAL, SHI, SRS, TET, THC, Grethe Iversen.

Rødtoppet fuglekonge: (Regulus ignicapillus).

Til trods for flere besøg på efterhånden klassiske lokaliteter som Bastemose og Rønne Plantage blev det blot til ét individ: 18/10 1 på opfyldningsområdet på Nexø havn (ASO, AMØ). Stedet er vist i

øvrigt ny lokalitet for arten. Tidspunktet passer sådan at oktober traditionelt er den mest givtige efterårsmåned.

I 90'erne var der godt nok ikke mere end gennemsnitligt to eksemplarer pr. årsrapport, men siden 2001 har vi været vidne til hele 39 af disse diminutive fugle. De to seneste sæsoner desuden flere stationære syngende fugle i yngletiden. Danmark ligger på den yderste nordlige grænse for artens udbredelse. I Sverige yngler således meget få par i den sydligste del af landet. Begge steder vil bestanden derfor let kunne fluktuere.

Grå fluesnapper: (Muscicapa striata).

Med knapt hundrede stk. et år lidt under middel.

Forår-sommer:

Koncentreret og sen ankomst med 14/5 5 Langebjerg + 1 hhv. Ølene og Årsdale (ABO, CAN, TET, PKE, ASO, AMØ). Sammen med ovennævnte sås i løbet af den følgende uge næsten halvdelen af årets fugle. De tre største fund blev 16/5 4 Balka, 17/5 5 Grisby og 19/5 9 Ankermyr (SBR, CAN) ud af sammenlagt 42 eksemplarer.

Det kedeligste ved 2005 var den næsten totale udeblivelse af mulige ynglepar. 10/7 1 Ekkodalen (Frits Rost) var nemlig alt!

Efterår:

Antallet på denne årstid varierer en del fra år til år. Dette efterårs halvt hundrede fugle var under gennemsnittet. De første retur dukkede tidligt op: 11/8 1 Salthammer og 14/8 3 Slotslyngen (PJE, CAN). Sandt at sige kunne disse godt være lokale, men som set for flere andre arters vedkommende startede returtrækket tidligt i år. Ud over førstnævnte yderst få fra øens østlige del. To iagttagelser skilte sig ud: 15/8 6 langs lufthavnen og 30/8 7 Hammeren (MKJ, CAN), men altså ingen tocifrede noteringer. Sidste blev en isoleret obs 8/10 1 Bastemose (PJE, Birger Hultengren). Det er tre år siden, grå fluesnapper har optrådt i oktober på Bornholm, og iagttagelsen blev da også landets sidste i 2005.

Totalt 91 mod 91, 42 og 126 de tre seneste år.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	1-15/5	6/5
sidste	2/9-19/10	21/9

Øvrige observatører: BNI, BST, MTK, NÅK, OLJ, PCP, SNI.

Lille fluesnapper: (Ficedula parva).

Desværre kun to eksemplarer. Det blev på den måde første gang siden 1998, at arten svigtede os i foråret.

Begge var nemlig fra efteråret: 12+13/9 1 fou. Møllenakke, Svaneke og 25/9 1 Holkadalen (MTK, FJE).

De to fund ligger omkring det forventede kulminationstidspunkt for efterårstrækket.

I sidste årti kunne man regne med rundt regnet fem individer om året, mens vi i det nye århundrede hidtil har haft besøg af hhv. 1, 3, 10, 5 og 3-4 små fluesnappere.

Hvidhalset fluesnapper: (Ficedula albicollis).

Dette årti har hidtil budt på elleve hvidhalsede fluesnappere.

Samtlige var fra foråret, og når man tænker på de øvrige fluesnapperes ringe antal i april og maj, kan det ikke undre, at det blev første år siden 1998, hvor arten slet ikke registreredes på Bornholm. Landets eneste blev to på Christiansø 16/5.

Broget fluesnapper: (Ficedula hypoleuca).

Det må igen konstateres, at de to almindeligste fluesnapperarter har årsmønstre, som ligner hinanden. Det blev med andre ord et år under middel.

Forår:

Otte fugle fra lige så mange lokaliteter i april var ikke mange. De første var 25/4 1 ♂ Udkæret og 27/4 1 ♂ Paradisbakkerne (LOU, HTØ). Førstedato 02-04: 24., 26. og 25. april – en rigtig datotrækker.

Samlet set nåede vi op på 49 i de to sidste forårsmåneder med følgende max-tal: 14/4 5 Langebjerg, 20/5 5 Bastemosen og 4 Ekkodalen (ABO, CAN, SBR). En af fuglene fra førstnævnte lokalitet var i øvrigt en brun han – som tilhører den østeuropæiske population.

Sommer-efterår:

Af yngleaktivitet op mod tolv besatte territorier, hvoraf kan nævnes to både Bastemose og Strandmarken. I de første sommermåneder var der dog meget langt mellem iagttagelserne. Først midt i august, da det sydgående træk i retning af troperne satte sig i bevægelse, hjalp det lidt på situationen. Det blev dog kun til 21 fugle. De tre seneste sæsoner sammenlagt bare 35 fra efteråret mod over fire gange flere alene i 2001. 4/9 6 Kurehøj til Malkværn (OLJ) blev med lethed største observation, da der ingen andre over tre var. 26/9 1 Gudhjem (Andreas Bruun Kristensen) blev årets klart sidste og samtidig seneste siden en oktoberfugl for syv år siden.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	17-26/4	23/4
sidste	5-23/9	14/9

Øvrige observatører: BNI, BSA, FJE, JGE, MKJ, MTK, PCP, PJE, SAL, SNI, TET, VKN.

Skægmejse: (Panurus biarmicus).

Arten har virkelig svinget i antal de sidste fem år.

Efter nedturen 2002/2003 så det jo ud til et fint comeback sidste år med 23 eksemplarer på fire lokaliteter. 2005 bød imidlertid kun på to iagttagelser af seks fugle: 12/4 1 Ølene og 16/10 5 ved Dueodde (PKE, ESB).

Vi krydser fingre for, at disse spændende fugle igen vil nærme sig de hundrede individer.

Halemejse: (Aegithalos caudatus).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
28	4	15	9	0	0	1	0	8	115	57	6

Et rigtig positivt år med 242 fugle. Det er omkring totredjedele flere end på et gennemsnitsår. Over 200 halemejsere på samme år er stadig ualmindeligt på Bornholm.

Vinter:

Vi nød fortsat godt af den lille invasion, der ramte øen i oktober/november sidste år med bl.a. to tocifrede flokke: 15/1 10 Slotslyngen og 23/1 11 Hasle Lystskov (begge CAN).

Forår-sommer:

I løbet af marts ses efterhånden kun fugle parvist. Syv skovområder synes at have huset ynglefugle, selv om eneste rimelig sikre var Bastemosen med bl.a. 14/7 1 (JMØ).

Efterår-vinter:

Som det fremgår af månedsfordelingen, begyndte småflokke at dukke op med efterårets komme. Årets mest bemærkelsesværdige dage blev 28-30. oktober, hvor adskillige flokke noteredes. I alt 95 med følgende maxtal: 28/10 20 Svaneke-Grisby og 12 Ølene samt 30/10 12 Galløkken (SRS, JCH, PCP). Desuden bør 12/10 16 indtrækkende fra havet ved Jons Kapel (SPS) bestemt nævnes. Dette gælder også 14/11 13 Åker Plantage og decembers enlige iagttagelse 25/12 6 Blykobbe Plantage (PJE, TET). Den overvejende del af de racebestemte tilhørte den nordlige race, hvilket stemmer godt overens med den invasionsagtige forekomst.

De tre seneste år hhv. 81, 84 og 139 eksemplarer så det går jo i den rigtige retning.

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, BST, CGJ, HTM, HTØ, KMO, MTK, OLJ, PHJ.

Sumpmejse: (Parus palustris).

Årets mest overraskende art?

Sumpmejse forekommer ikke naturligt på Bornholm, hvilket årets to eksemplarer da også bekræfter. 12/4 og flere uger frem holdt en til hos Verner Olsen på Sænevej ved Hammerhavn og 23/4 opdagede ESB en på sit foderbræt i Rønne. Begge viste sig at bære en ring fra stuekultur! Jeg har personligt set fritflyvende sumpmejsere hos en af øens prydfugleholdere, og de to fugles relativt samtidige opdukken kunne tyde på, at de stammer fra samme sted.

Den nærmest overnaturlige iagttagelse og efterfølgende skuffelse fik ESB til at foreslå, at den bornholmske race døbes øv-mejse!

Sortmejse: (Parus ater).

Relativt få og små forekomster i første halvår – ligesom i slutningen af 2004.

1/2 4 syngende Galløkken og 25/3 6 Ølene (PCP, KMO) står som nogle af de største tal. Fra træktiden dog lidt flere rastende: 9/4 10 Hammeren og 28/4 12 Rønne nord (RBC, TET). Der blev dog ikke noteret en eneste trækkende!

Først fra september kom der rigtig skub i observationerne. 4/9 15 + 17/9 25 Hammeren og 29/9 169 Dueodde (CAN, SEJ, FJE, PKE). Igen må man undre sig over de uhyre få på direkte træk – i alt under tyve. 2/11 endnu 34 Dueodde, mens decembers højeste tal blev 12/12 6 Rønne (begge TET).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CGJ, HLL, HTØ, LOU, MKJ, MTK, PJE, SHI, SRS, THC.

Blåmejse: (Parus caeruleus).

Der var ikke tale om de helt store flokke i vintermånederne. 5/1 15 Koldekilde og 17/2 10 Hundsemyre (OLJ, PCP, HTM) var nemlig de eneste tocifrede.

I foråret samledes en del blåmejsler på Hammeren, og deres udtræksforsøg talte i år bl.a. 23/3 110 og 30/3 30 (KMO, RBC, HTM, OLJ). Ingen andre lokaliteter kunne melde om mere end ti i foråret og sommeren.

Fra midten af september gik det så den anden vej igen, og Dueodde blev overfløjet af bl.a. 13/9 80, 23/9 55 og 27/9 65 (TET, PKE, OLJ, ESA). Trækbevægelserne herfra fortsatte i år noget overraskende helt ind i november.

Fra samme periode kan nævnes 10/10 50 rst. Galløkken (LOU), mens der i december var op til 12 samme sted (PCP).

Øvrige observatører: CGJ, HLL, HTØ, KKR, KRA, MTK, NÅK, PHJ, PKE, RBC, SHI, SEJ, SRS, THC.

Musvit: (Parus major).

Pæne tal fra årets to første måneder med 45 Hammeren, 27 Galløkken og 20 såvel Døndalen som Koldekilde (PCP, HTØ, OLJ). Første syngende var i øvrigt en ivrigt ”filende” fugl ved Rønne Idrætshal 11/1 (OLJ).

Meget få blev set fra Hammerodde med under 50 på dette ellers klassiske træksted.

Som for blåmejsernes vedkommende begynde de større tal først for alvor at vise sig igen i løbet af september. Dueodde havde i år lige under hundrede trækkende. Af rasttal kan 4/11 24 Gyldenså og 19/11 15 Hammeren nævnes (THC, SRS), mens man allerede 30/12 kunne nyde den første syngende fugl på Ydunsvej i Rønne (OLJ).

Øvrige observatører: CGJ, HBA, HLL, HTM, KMO, KKR, KRA, NÅK, PHJ, RBC, SEJ, SHI, TET.

Spætmejse: (Sitta europaea).

Heller ikke 2005 producerede spætmejsler på Bornholm.

Arten indvandrede 1995 og foreløbig sidste iagttagelse blev 11/2 2003 en ved Hammersøen.

Træløber: (Certhia familiaris).

1. halvår:

Omkring 30 eksemplarer fra perioden på bare elleve lokaliteter. Eneste fund af mere end to blev 14/1 3 Nexø Sydstrand (PJE) – ikke ligefrem noget oplagt sted for arten. 70% af iagttagelserne fra første halvår stammer i øvrigt fra marts og april hvor fuglene er meste ihærdige i markeringen af deres op til 5 ha. store territorier.

2. halvår:

Hele 63 fugle kulminerende omkring månedsskiftet oktober/november. En illustration af de mange træløbere i efteråret var 7/10 7 Dueodde, 24/10 8 Blykobbe Plantage og 8/11 5 Listed-Vigehavn (SRS, TET). Fra december bl.a. 17/12 3 Svaneke Nordskov (MTK).

Af årets 23 lokaliteter med træløbere er det bemærkelsesværdigt, at kun fire lå mere end et par kilometer fra kysten.

En særdeles spændende observation var to fugle fouragerende og kaldende nær Vasaåens udmunding ved Listed (MTK). Disse blev nemlig vurderet til at være korttåede! Arten spøger hermed stadig på Bornholm med et muligt kuld fra Rø Plantage sidste år og en syngende fugl i Mølledalen 2003. Dette stemmer godt overens med artens nylige ekspansion mod nord og øst i Danmark.

Øvrige observatører: BNI, CAN, CGJ, HTØ, JCH, KMO, PCP, PHJ, RBC, SEJ, SHI, SNI, SPS, THC, Erik Jensen

Pungmejse: (Remiz pendulinus).

Tre gange blev der hørt fugle på lige så mange forskellige lokaliteter: 8/4 Ølene ved det nordlige fugletårn, 15/4 Bastemose og 3/5 Hundsemyre (CAN, VKN, LOU). Alle tre steder er oplagte ynglebiotoper men som nævnt kun konstateret én gang hvert sted. Førstnævnte pungmejse var ekstremt tidlig af en bornholmsk fugl at være og kun fem dage efter landets første i år. Arten er på den danske rødliste som ”sårbar”.

Situationen de sidste fem år var sådan, at der blev registreret hhv. 3, 1, ingen, 4-5 og 2-3 eksemplarer her på øen.

Pirol: (Oriolus oriolus).

Efter sidste års flotte sum på ti eksemplarer kom vi ned på jorden igen med disse tre syngende fugle: 21/5 1 Ølene, 26/5 1 Kurehøj og 4/6 1 Habbendamme (PCP, ABO, CAN, BST).

De bornholmske forekomster kulminerer netop 20/5 til 5/6 så alle tre var tidsmæssigt normale. De tre seneste år gav 3, 3 og som nævnt ti af denne smukke tropefugl. Totalt nu 25 i dette årti.

Rødrygget tornskade: (Lanius collurio).

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	11	5	30	57	3	1	0	0

Arten fulgte – desværre – det mønster, vi i år har set igen og igen med et miserabelt forår og forsommer. Rødrygget tornskade havde dog en udmærket sensommer for så igen at skuffe fælt i efteråret.

1. halvår:

Atter en forsinket afrika-trækker. 14/5 1 ♀ Langebjerg fulgt af 16/5 1 ♀ Grisby og 1 ♂ Snogebæk blev nemlig de første (ABO, CAN, OLJ). Det overraskede, at hunner hørte til de førstankomne. Maj skuffede som nævnt med blot otte lokaliteter og 29/5 et par i Bastemose på Fuglenes Dag som eneste fund af mere end en. De sidste fem år i gennemsnit 48 eksemplarer i maj og juni – det er tre gange flere end i år.

Yngel.

Fra juni bl.a. et par ved hhv. Svinemosen og Ølene (Egon Iversen, MBH).

Mange af fuglene i juli var unger fra i år – i hvert fald tretten forskellige opdaget. Syv lokaliteter havde sikre eller sandsynlige ynglepar. Det er højest halvdelen af, hvad vi er vant til. Ud over skovmoserne og Årsdale Ret, hvor de er så godt som sikre hvert år, fundet ved Hammershus og på Raghammer (16 indsendere).

2. halvår:

Allerede i sensommeren var de på vej tilbage sydover – mange sikkert efter en mislykket ynglesæson. Her de største tal: 31/7 5 Årsdale, 17+18/8 5 1K'er ud for lufthavnen, 18/8 4 nær Vestermarie og 20/8 5 Hammeren (ASO, AMØ, MKJ, BNI, SNI, Anders Prehn).

Trækket var faktisk afviklet inden den første efterårsmåned. I september bare tre trækgæster på lige så mange lokaliteter. Igen i år et oktober-fund: 6/10 1 ♂ Ølene (PHJ). Selv om vi sidste år havde to af slagsen, er det stadig usædvanligt. For landet som helhed da også kun en iagttagelse efter denne.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	29/4-11/5	6/5
sidste	23/9-20/10	4/10

Øvrige observatører: ANP, JMØ, LOU, MKH, MTK, NÅK, PCP, PJE, SKN, TET, VKN, Åge Gejl Hansen, Mario Stelzer, Anita Pedersen og Thomas W. Johansen.

Stor tornskade: (Lanius excubitor).

Månedsfordeling, oplage gengangere frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	3	1	0	0	0	0	1	14	2	1

Et stort set normalt år.

1. halvår:

5/1 1 Ølene (VKN) eneste fra vinteren som det fremgår ovenfor. Fuglen var tilsyneladende ikke til stede i december 2004.

22-31/3 1-2 rst. + 1 tf. Hammeren og endelig 9/4 1 Anhøj Bæk (RBC, SHI, HTM, KMO, CAN) udgjorde resten af periodens fugle.

Det er helt normalt, at antallet i årets anden halvdel er tre eller flere gange større end om foråret.

2. halvår:

Første 25/9 1 Dueodde og 2/10 1 Ølene (LOU, MTK).

Det er to klassiske lokaliteter for arten, og på førstnævnte sås samlet set 3-6 stationære og 3 trækkende frem til 2/11 (12 indsendere). En af fuglene blev i øvrigt set slå en kvækerfinke – et bytte den knapt nok kunne bære.

Alle øvrige nævnes: 6/10 Bastemose, 8/10 Ølene, 10/10 Galløkken, 13/10 Sorthat Odde, 14/10 Habbendamme, 28/10 + 1/11 Ølene igen og 19/11 Hammershus – i alle tilfælde tale om et enkelt individ (BNI, SNI, EBI, LOU, CAN, BST, JCH, SRS). Til slut et decideret vinterfund: 18/12 1 Klemensker (SRS).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, HTØ, HLL, SEJ, SPS, SSN, TET.

Skovskade: (Garrulus glandarius).

Heller ikke i 2005 tegn på noget, som bare smager af en invasion. Dermed er det seks år siden sidste større tilgang af fugle udefra, og årets tal var da også meget beherskede.

Der var meget få i vintermånederne men til gengæld faktisk rimelige tal fra foråret så som 9/3 9 Rønne Golfbane, 2+9/4 7 Ølene og 13/4 6 Habbendam (OLJ, PJE, PCP, BST).

Hen over sommeren igen en stille periode, og efteråret gav sådan set også meget få skovskader. På Dueodde én trækkende plus op til seks rastende (TET, ESB, SEJ), og intet andet sted var der over tre fugle.

Øvrige observatører: ANP, HTØ, KMO, KRA, MTK, NÅK, PHJ, RBC, SHI, SRS, THC, VKN.

Husskade: (Pica pica).

Indberettet fra otte forskellige steder.

Fra vinteren op til 16 i samme flok på Galløkken, mens der i foråret samledes 21 på Hammeren (PCP, SHI, RBC, HTM). Førstnævnte lokalitet er kendt for at huse øens største vinterflokke.

17/9 10 Hammeren var det største antal i andet halvår, hvor fuglene typisk bemærkedes i bynære miljøer med f.eks. 30/12 9 Byåen i Rønne (SEJ, BNI, SNI).

Øvrige observatører: KMO, KRA, NÅK, PJE, SRS, TET.

Nøddekrige: (Nucifraga caryocatactes).

Største antal i fire år.

Dette skyldes primært én dag, som samtidig står for årets første iagttagelser: 3/10 16 trk./tf.

Dueodde og 4 overflyvende Boderne (HLL, TET, ESB, JLH, MTK, KEN).

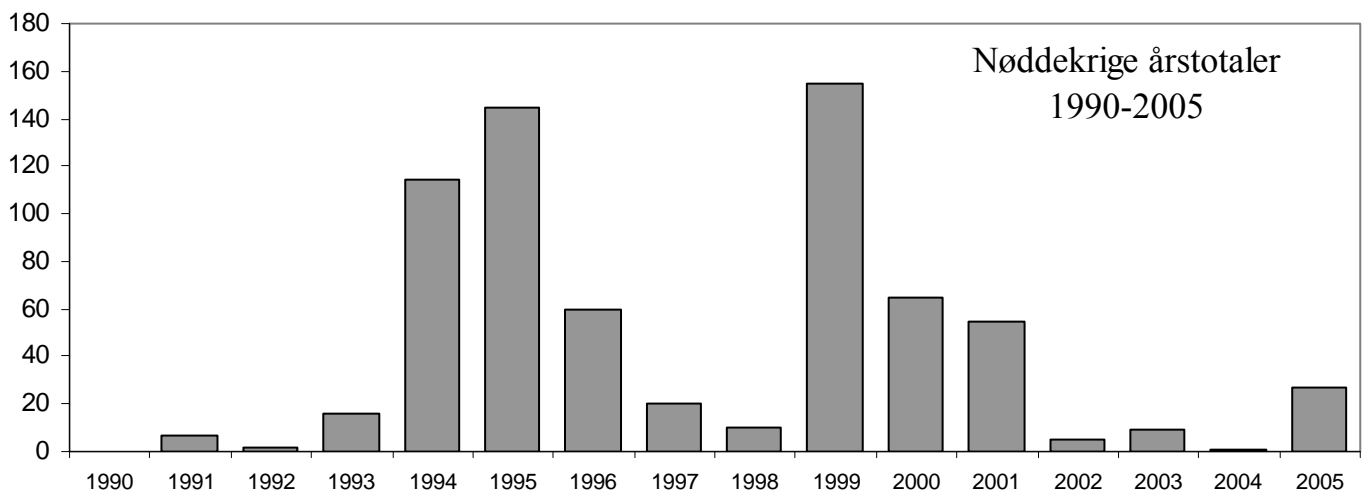
Herefter en række iagttagelser af et eller to individer fra førstnævnte lokalitet de næste par uger.

Hvis der har været bare lidt udskiftning i fuglene nok samlet set 21 fra øens sydøst-pynt.

Alle øvrige: 6/10 1 Ekkodalen, 14/10 1 Holkadalen, 16+30/10 1 Habbedammeskoven, 24/10 1

Blykøbbe Plantage, 26/10 1 Møllenakke og 30/10 1 Hammershus (SPS, Emma Munch-Petersen, BST, TET, MTK, SRS).

Totaltal for 02-04 hhv. 4, 9 og 1

Allike: (Corvus monedula).

De største tal findes under kragefugl sp.

Tre "rene" tal på over hundrede blev det dog til: 13/3 120 Hammerbruddet, 21/3 110

Stubbeløkkebruddet og 26/11 min. 600 Nexø Havn (PCP, SEJ, SRS, MKH). Netop klippekysten og de mange stenbrud med deres rigelige redemuligheder gør, at vi på Bornholm har en af landets tætteste bestande.

Der blev kun indberettet trækkende fugle én dag (!): 12/4 70 Hammeren (RBC). I Danmark er de fleste voksne alliker standfugle, mens de unge individer i høj grad trækker væk om vinteren.

Øvrige observatører: CAN, CGJ, HLL, HTM, JCH, KKR, KMO, KRA, NÅK, SHI, THC, TET.

Råge: (Corvus frugilegus).

Der er ikke de store overraskelser fra år til år for denne art. Det skyldes hovedsageligt, at de fleste råger er standfugle. Der var da heller ikke tegn på forårstræk – men faktisk blev der set 45

trækkende Dueodde 2/11 (TET). En speciel iagttagelse var 18/10 47 trk. nord via Hammeren (TET, OLJ) – hvor skulle de hen på denne tid?

Igen findes de største tal i den blandede kategori kragefugl sp., men disse rene tal fortjener at blive nævnt: 11/1 450 Store Gadegårdsvej og 8/2 650 Nexø Sydstrand fra vinteren samt 2/7 1150 + 27/10 2500 ligeledes Nexø Sydstrand foruden 26/11 500-1000 Nexø Havn (VKN, NÅK, SRS, MKH).

Øvrige observatører: HTM, KMO, MKJ, KRA, SAL, SBR, SEJ, SHI.

Sortkrage: (Corvus corone).

Igen i år en håndfuld sortkrager:

19/5 + 12/6 1 Rønne Havn, 2/8 1 Hedebovej, Østermarie og 13/9 1 + 11-13/10 2 Dueodde (OLJ, Erik Jensen, SEJ, TET).

Gråkrage: (Corvus cornix).

Et år med mest små tal.

Fra vinteren op til 30 Nexø Sydstrand, og lokaliteten havde de fire største noteringer i første halvår toppende med 29/3 39 (alle NÅK).

Efteråret domineredes ligeledes af tal fra området syd for Nexø med bl.a. 22/7 60 og årets enlige trecifrede notering 24/10 140 (SEJ, NÅK). Et par andre lokaliteter blandede sig med f.eks. 26/7 36 Udkæret og 3/10 35 Poulsker (SEJ, MTK).

Øvrige observatører: HBA, HTM, KKR, KMO, KRA, PHJ, SHI, SRS, TET.

Kragefugl sp.: (Corvus sp).

Flere imponerende tal fra Galløkken: 6/3 1500 og fra oktober flere gange 2500 til overnatning her (alle PCP).

Ravn: (Corvus corax).

Månedsfordeling, gengangere forsøgt frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
18	25	37	27	30	12	30	62	59	87	69	21

En populær art, som i år optrådte i større antal, end vi er vant til. Specielt andet halvår var overordentligt positivt. Tænk på, at raven for tredive år siden stadig figurerede på SU-listen.

Vinter:

Som hele første halvår en periode lidt over middel. De 43 fugle blev set på 18 forskellige lokaliteter med 1/2 6 Raghammer og 3/2 8 nær Lobbæk som de største tal (PJE, DNE).

Forår:

På denne årstid blev fuglene set næsten overalt på øen. Godt et halvt hundrede iagttagelser blev det til ret jævnt geografisk fordelt. Observationerne var dog flest i og omkring Almindingen. Med én undtagelse var der tale om en til tre fugle. Undtagelsen var 21/5 16 på formodet yngleplads ved Store Dalbygård nær Sose (JCH). Årets første unger så MTK i Svaneke Nordskov allerede 29/3, hvor et par fik to på vingerne.

Sommer:

Specielt sensommeren var særdeles positiv.

Naturligt nok var iagttagelserne noget større med godt tre fugle pr. obs i gennemsnit. Tre fund skilte sig ud: 9/7 8 Sose, 14/8 14 Stubbeløkke Granitbrud og 16/8 10 Nyker (SPS, ASO, AMØ, VKN).

Efterår:

Det bedste efterår nogensinde med over 200 eksemplarer!

Som i foråret var øen oversået med observationer. Totalt 82 iagttagelser eller næsten en hver dag. Ved Nyker/Store Gadegård fortsatte ravnene med at forsamle sig til stor irritation for de andre lokale fugle. I september nåede flokken op på **33** individer (VKN). Andre store flokke var 18/10 17 + 6/11 **27** Klinteby og 8/11 10 Ølene (SEJ, HTØ, DNE).

Der er mange sjove kommentarer til observationerne så som ravnens tilsyneladende evindelige tvistigheder med musvågerne (og i et tilfælde endda et rådyr), deres luftsaltomortaler og som en fugl hos MTK, der ud over at være ny matrikelart åd den gamle ost, som var tiltænkt kragerne.

Vinter:

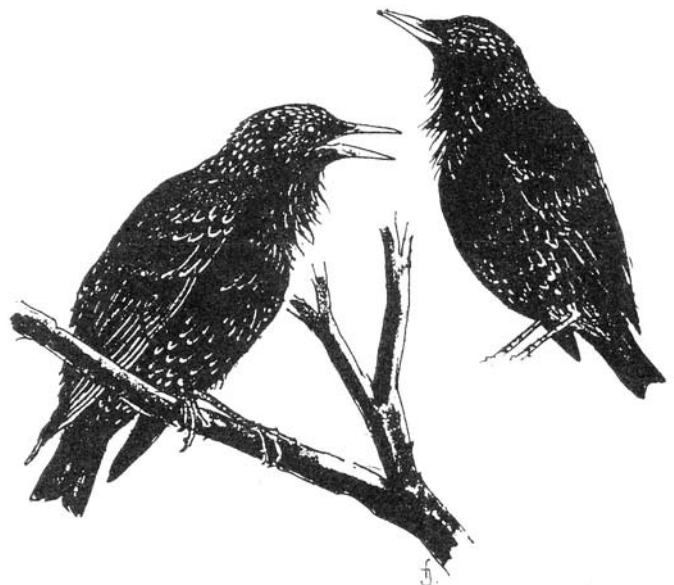
December blev årets eneste lidt skuffende måned. Et par obs af mere end to var 3/12 13 Klinteby og 13/12 3 overflyvende Store Torv i Rønne (DNE, CAN) – de var simpelthen overalt i 2005!

Øvrige observatører: BNI, BSA, BST, CGJ, ESB, FJE, Frits Rost, HBA, HLL, HTM, Jens Bækkelund, JMØ, MBH, KKR, KMO, KRA, LOU, NÅK, OLJ, PCP, PHJ, RBC, SAL, SHI, SNI, SRS, TET, THC.

Stær: (Sturnus vulgaris).

Vinter:

Med meget mildt vejr i årets første måned kunne man godt have forventet adskillige tocifrede noteringer. Blandt de bare 13 fugle, som blev indrapporteret frem til slutningen af februar, var 19/1 4 Udkæret (PCP) imidlertid flest. En del af forklaringen er selvfølgelig, at der slet ingen blev set efter 15/11 sidste år. I de sidste vinterdage hjalp det dog på det med bl.a. 27/2 12-15 mellem Svaneke og Østermarie (Bent Ernst Nielsen).

Forår-sommer:

Årets første trecifrede flokke blev 16/3 150 Engegårde og to dage senere 300 Lobbæk (PCP, OLJ) – fuglene fouragerede på de vandmættede græsmarker.

Træk.

Hammeren i alt blot 160 (9 indsendere) og dermed igen i år et meget fattigt træk.

Rast.

Der var enkelte talstærke flokke i årets første halvdel. 7/4 800 Havrehøjvej og 9/4 350 Udkæret (ASO, AMØ, PHJ) repræsenterede de største, og specielt den første var faktisk rigtig stor årstiden taget i betragtning.

Det er dog efter Skt. Hans, at vi for alvor kan opleve den bornholmske udgave af ”sort sol”. Første firecifrede notering 22/7 1000 Ølene (KRA) – og lokaliteten blev ene om at huse over 600 stære i år. Antallet kulminerede i sensommeren med 29/8 **18.000** gående til overnatning ved tyvetiden (LOU). Ud over at være årets suverænt største tal er det samtidig 3-4 gange flere, end vi normalt kan se her. Fra 3/8 og to måneder frem i øvrigt flere optællinger fra Ølene på over 3000 fugle.

Efterår:

Træk.

Dueodde 23/9-20/10 i alt 835 (8 indsendere).

Rast.

Som nævnt ikke det helt store uden for Ølene. Flest 22/9 400 + 10/10 600 Udkæret (begge LOU), mens der slet ingen større tal er modtaget fra Bastemose. Frem til 28/10 kunne op til tusind stadig tælles over Ølenes rørskov (MTK), mens observationerne ebbede ud i løbet af november.

Det blev til to obs fra december: 4/12 18 Rønne Sydhavn og 7/12 2 trk. Dueodde (OLJ, TET).

Øvrige observatører: CAN, CGJ, DNE, FJE, HLL, HTM, HTØ, JCH, KMO, NÅK, PJE, RBC, SEJ, SHI, SRS, VKN.

Gråspurv: (Passer domesticus).

Igen i år har vi modtaget oplysninger om over 500 fugle, hvilket er langt over gennemsnittet.

Der var flere pæne samlinger i byområderne i løbet af vintermånederne. 6/1 40 ivrigt kvidrende i buskene ved buspladsen på Åkirkebyvej, og på Galløkken f.eks. 23/1 40 forsamlet om en foderautomat (OLJ, PCP).

Først da høsten skulle i hus atter større flokke: 24/8 100 på spildkorn Zarhtmannsvej og 20/9 ligeledes 100 ved Hovedgård nær Nyker (begge PCP).

Øvrige observatører: KMO, KRA, SEJ, SRS, TET, THC, VKN.

Skovspurv: (Passer montanus).

På samme måde som sin grå fætter forsamledes skovspurvene i byområderne på den kolde årstid. I Rønne således 28/1 34 ved Nordskovvej (TET). En flok på en snes individer holdt desuden til hele vinteren på Nexø Sydstrand (NÅK). Fra resten af første halvår meget små tal og stort set intet træk. Efteråret dominerer ofte rent numerisk, og 2005 var ingen undtagelse. Fra Dueodde sås godt nok kun 44 på direkte træk men til gengæld alene 4/10 155 forsøgende udtræk (TET, PKE, HLL, JCH, SEJ, OLJ).

I december fandt fuglene igen sammen nær beboede områder med bl.a. 44 i Rønne og 40 i Svaneke (TET, SRS).

Øvrige observatører: KKR, KMO, KRA, LOU, MKJ, PCP, RBC, SHI, THC.

Bogfinke: (Fringilla coelebs).

Året vil nok blive husket for et historisk lavt antal trækkende i foråret – resten var nemlig forudsigeligt.

Vinter:

Ret små tal med 23/1 45 Rønne Havn som flest (TET, Lasse og Tom Andersen).

Forår-sommer:

Igen må man konstatere, at det ikke var mangel på observatører, der gav de ekstremt lave trækstal – men simpelthen et svigtende forårstræk.

Hammeren totalt 159 (RBC, HTM, SHI, KMO, OLJ, PCP, EJE) mod gennemsnitligt næsten 5000 de tre seneste år!

Som plaster på såret de højeste rasttal i fem år: 24/3 110 Galløkken, 26/3 160 Sandkås og dagen efter 400 Årsdale (RBC, KMO, HTM, SHI, ASO, AMØ).

Indtil september var der herefter meget stille om arten. Eneste regulære optælling af territoriehævdende bogfinker var 26/5 22 syngende Galløkken (PCP).

Efterår-vinter:

Træk. Middelstort – bemærk de blandede tal efter kvækerfinke.

Dueodde 13/9-7/12 sep. 775, okt. 1175, nov. 73, dec. 19 (TET, PKE, FJE, MTK, HLL, JCH, SEJ).

Galløkken i alt 475 (LOU, PCP).

Modsat foråret små rasttal med 6/10 35 Poulsker og 4/11 74 Nexø Sydstrand repræsenterende de største (SRS, NÅK). I december var 31/12 20 Salthammer højeste notering (ASO, AMØ).

Øvrige observatører: CGJ, HTØ, KKR, KRA, PHJ, SBR, THC, VKN.

Kvækerfinke: (Fringilla montifringilla).

På samme måde som bogfinkerne havde kvækerfinkerne et meget sparsomt forårstræk.

1. halvår:

Rimelige vintertal trods reelt ingen i december 2004. Her kan nævnes 1/1 25 Rømersvej og 5/1 11 Nexø Sydstrand (ASO, AMØ, NÅK), mens flere mindre flokke samledes om udlagt foder i Rønne. Som sidste år ubegribeligt nok under tyve trækkende fra Hammeren. Antallet af stationære var tilsvarende små uden en eneste trecifret notering. 19/4 80 Galløkken (PCP) var med god margin flest. Sidste iagttagelse blev 30/4 6 trk. Hammeren (JCH).

2. halvår:

Først med 16/9 5 trk. Dueodde kom der igen gang i iagttagelserne – lokaliteten havde i øvrigt i alt 1142 frem til 7/12 (TET, MTK, HLL, OLJ, JCH, SEJ). Ikke noget imponerende tal, men bemærk næste ”art”. Endelig skal nævnes 10/10 600 trk. Galløkken (LOU).

Rasttallene var moderate med fire trecifrede noteringer som 8/10 450 Poulsker og 18/10 400 Klinteby (PCP, SEJ).

Øvrige observatører: ABO, BNI, CAN, CGJ, HTM, KMO, PJE, RBC, SHI, SNI, SRS, VKN.

Bog-/Kvækerfinke: (*Fringilla coelebs/montifringilla*).

De blandede tal bestod kun af trækkende fugle og indledtes med brask og bram af 8.800 fra Dueodde 22/9 (TET, ESB, PKE). Den næste godt en måneds tid totalt 10.290 trækkende samme vej (TET, OLJ, PCP, LOU, JET, HLL, Finn Jensen, SEJ). Selv om små 20.000 lyder af en del, er det gennemsnitlige efterårstræk alene af kvækerfinker lidt større.

Gulirisk: (*Serinus serinus*).

Efter et trist år sidste sæson med kun to fugle ramte vi stort set bunden i år med kun et individ! Ikke siden 1995 hvor slet ingen blev set, er så få rapporteret.

19/5 1 syngende en halv snes strofer i de høje træer ved østenden af Blemmelyngvej (ABO).

Tidspunktet er typisk for en strejfgæst. Arten er netop blevet optaget på den danske rødliste over truede ynglefugle.

Årtiet indtil nu: 3, ca. 10, 3, 5 og som nævnt 2.

Grønirisk: (*Carduelis chloris*).

1. halvår:

Der var kun tale om småflokkene i vintermånederne med 19/1 16 Ferskesø (NÅK) som den største. Fuglene er ellers særdeles sociale på denne årstid.

Indrapporteringerne voksede lidt i.f.m. træktiden, selv om det kun blev til én notering af mere end de tredive: 12/4 75 Hammeren (RBC).

Traditionen tro ekstremt få indberetninger i sommermånederne.

2. halvår:

Midt i september skete der pludseligt noget. Frem til 2/11 trak i alt 1302 forbi Dueodde + 4/10 160 Hammeren (10 indsendere) svarende til årtiets største antal. De højeste dagstotaler var 16/9 233 og 27/9 188. Op til 80 blev i samme periode set fouragerende på Hammeren (TET).

Øvrige observatører: CGJ, HLL, HTØ, JCH, KMO, KRA, LOU, MTK, OLJ, PCP, SEJ, SHI, SRS, THC.

Stillits: (Carduelis carduelis).

Månedsfordeling, oplagte gengangere frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	3	46	43	14	5	0	18	273	178	57	8

September og november lå lidt over det forventede, mens resten af året – og specielt vintermånederne – var ret skuffende.

Vinter:

Trods et halvt hundrede fugle i december sidste år og til tider meget mildt vejr kun to obs af hhv. et og to eksemplarer.

Forår-sommer:

De to første forårsmåneder var næsten normale med bl.a. disse to registreringer fra Rønne: 17/3 8 på foderbræt og dagen efter 15 et andet sted i byen (Michael Berg Petersen, CGJ). Sammen med 17/4 6 Hasle Lystskov (CAN) blev de første halvårs største noteringer.

Træk.

Totalt sølle otte fra Hammeren (OLJ, PCP)!

Yngel.

Allerhøjst seks par i det indsendte, og månedsfordelingen sladrer da også om en meget stille periode. Et par nær Udkæret (SEJ) var eneste indlandsobs i sommermånederne.

Efterår-vinter:

Allerede i august ser det ud til, at et positivt efterår sendte nye fugle til øen: 20/8 14 Stavnsgårdsengen i Poulsker (OLJ).

Træk.

Dueodde 16/9-2/11 i alt 219 (15 indsendere) med klart flest i starten så som 23/9 44.

Rast.

Syv tocifrede flokke vidner om et antal ud over det sædvanlige. De tre største blev 26/9 30 Slotslyngen, 28/9 55 Strøby og 28/10 24 Limensgade (SPS, HTØ, PJE).

Sidst på efteråret mindskedes flokstørrelserne tydeligt, samtidig med at der blev længere imellem dem. Efter de første par novemberdage med bl.a. 1/11 22 fou. på aske-frøstande ved Gyldensåen (THC) blev 24/12 4 Østerlars (KRA) højeste tal.

Totalt 645 mod 635, 466 og 676 i perioden 2002-2004.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, BSA, BST, Finn Jensen, FJE, HLL, HTM, JCH, JMØ, KMO, MTK, LOU, NÅK, PHJ, RBC, SHI, SNI, SRS, TET.

Grønsisken: (Carduelis spinus).

Månedsfordeling, gengangere søgt frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
17	91	414	439	0	4	4	0	5844	3628	230	52

Årets største overraskelse var den totale mangel på fugle i maj. Efterårstrækket blev nemlig nærmest middelstort.

Vinter:

En del fugle må være blevet på øen, for der var pæne antal på denne årstid. Her kan nævnes 15/2 25 Østre Skole i Rønne og 17/2 30 Hundsemyre (PCP, HTM).

Forår-sommer:

Lidt færre end normalt.

Fra sidst i marts trak fuglene igen nordpå. Hammeren havde 22/3-30/4 i alt 463, hvilket ikke var noget at råbe hurra for (8 indsendere).

Der var langt mellem de større rastende flokke, hvor 24/3 53 Hammeren og 18/4 70 Rønne nord repræsenterede de talrigeste (RBC, KMO, HTM, SHI, TET).

Yngel.

Eneste lokalitet med iagttagelser fra maj til medio september var Bakkely ved Snogebæk (OLJ) – trods caretakerprojektet!

Efterår-vinter:

Træk.

Dueodde 13/9-2/11: sep. 5272, okt. 2925, nov. 64 (13 indsendere). To dage med firecifrede totaler var 16/9 1640 og 22/9 1420, og hertil kom tolv dage med over hundrede. Lokaliteten var flot dækket ind med i alt 28 obsdage fra midt september til og med oktober. Totalt 8.621 trækkende svarer til næsten 90% af efterårets grønnskener, men kun en trediedel af en gedigen invasion.

Rast.

Flest 2/10 60 Snogebæk (OLJ), så der blev slet ingen rastende flokke på over hundrede set i år. I øvrigt kan nævnes 21/9 50 Galløkken og 30/10 45 Dueodde (PCP, THC).

November gav flere end ventet så som 4/11 50 Raghhammer og 13/11 40 Byåen, Rønne (PJE, BNI, SNI). Året afrundedes med 31/12 35 Galløkken (PCP).

Årsum 10.723 mod hhv. 12.979, 11.417 og 14.020 de tre sidste år.

Øvrige observatører: ABO, AMØ, ASO, CAN, CGJ, HLL, HTØ, JCH, LOU, MBH, MTK, SEJ, SRS, Bent Ernst Nielsen.

Tornirisk: (Carduelis cannabina).1. halvår:

Vi har stadig vores første vinterfund til gode i dette årti.

Fuglene overvintrer i Vesteuropa og har således ikke særlig langt "hjem". De første ankom i sidste tredjedel af marts med 21/3 1 Snogebæk, 22/3 1 Hammeren og 23/3 1 Salene (OLJ, RBC, LBG, HTM, SHI, KMO). Omkring månedsskiftet en uge senere toppede noteringerne med tal som 2+3/4 47 trækkende Dueodde (ASO, AMØ). Der var dog også bemærkelsesværdige tal fra resten af april illustreret af 12/4 37 Hammeren og 30/4 30 Salthammer (RBC, LBG, OLJ).

De næste tre måneder gav imidlertid yderst få iagttagelser.

2. halvår:

Efteråret for torniriskerne startede midt i august med f.eks. 15/8 52 fou. ud for lufthavnen (MKJ).

Via Dueodde trak 13/9-15/10 1361 (9 indsendere) – det må betegnes som et moderat antal.

Rasttallene var mest i småtingsafdelingen med kun to trecifrede flokke: 2/10 100 Pedersker og 4/10 160 Poulsker (TET, JET, SRS). Der var slet ingen fund efter midten af oktober.

Øvrige observatører: Andreas Bruun Kristensen, BSA, CAN, HLL, HTØ, JCH, JET, KRA, LOU, MTK, NÅK, SEJ, VNK.

Bjergirisk: (Carduelis flavirostris).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
32	17	15	0	0	0	0	0	0	234	184	28

1. halvår:

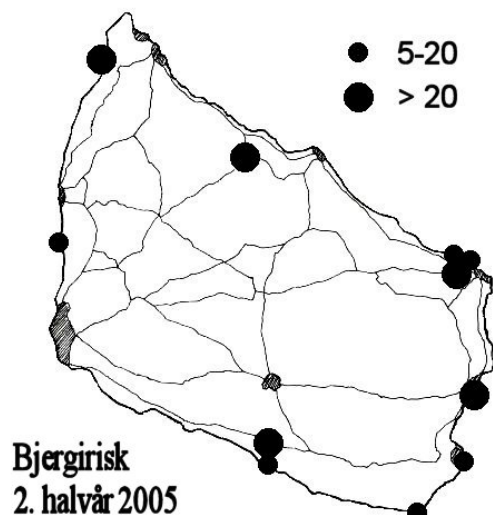
Kun to lokaliteter repræsenteret: 12/1 32 + 24/3 15 på fyldområdet ved Rønne Vesthavn og 24/2 17 overflyvende Rønne by – og så kunne sidstnævnte endda være samme flok (JCH, RBC, KMO, HTM, LBG, SHI, OLJ).

Ikke meget når man tænker på, at vi i efteråret sidste år kunne opregne over 2500 fugle.

2. halvår:

Noget bedre geografisk fordeling i denne periode med ti kystlokaliteter og to deciderede indlandsfund: 16/10 35 Rø og 5/11 40 Tyskegård, Poulsker (ASO, AMØ, HTØ, DOF-ekskursion). Selv om flokkene var et stykke fra de trecifrede noteringer i 2004 alligevel en del ret store: 19/10 80 Nexø Havn og 9/11 59 mellem Gyldenså og Listed (SEJ, THC). Første var i øvrigt 15/10 8 Dueodde (JCH, SEJ).

Som det ses i månedsfordelingen ebbede antallet ud sammen med året. I starten af december endnu 16 Nexø Havn og juleaftensdag 12 Raghammer Odde (SRS, PCP).

Totalt 510 mod 265, 361 og 2786 i perioden 02-04.

Øvrige observatører: CAN, Jan Speiermann, TET, VKN.

Stor gråsisken: (Carduelis flammea).

Månedfordeling dækkende stor gråsisken og gråsisken sp.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
9	1	104	8	6	0	2	0	47	245	276	131

For et invasionsløst år relativt mange fugle – specielt i årets sidste tredjedel.

Vinter-sommer:

Selv om der var pæne antal sidst i 2004, forsvandt også de fleste gråsisken over nytår. Kun to iagttagelser fra vintermånederne: 1/1 8 Hundsemyre og 27/2 1 Pyritsøen (ASO, AMØ, CAN). Marts lå med over hundrede fugle et stykke over gennemsnittet. Med under en snes trækkende dominerede rasttallene: 9/3 70 Årsdale (ASO, AMØ) blev klart største flok fra de syv forskellige lokaliteter.

I maj og juli blev der fundet gråsisken på Hammeren, Balka og Dueodde (CAN, MNØ) med 1-4 eksemplarer hvert sted. Ingen af disse kunne racebestemmes. De nævnte lokaliteter er sandsynlige ynglesteder, men næppe en reel indikation af den bornholmske bestand.

Efterår-vinter:

Træk.

Dueodde 13/9-7/12 bare 110 (TET, HLL, JCH).

Rast.

Fra de første efterårsmåneder kan nævnes 28/9 35 og 11/10 **80** Rønne (MTK, JCH) blandt fem flokke på over hundrede fugle. Det var dog årets to sidste måneder, der lå mest over det forventede med bl.a. 13/11 35 Rønne, 26/11 70 Raghhammer og 13/12 31 Nexø Havn (BNI, SNI, MKH, SRS). Der var næsten ingen rasttal fra øens nordlige halvdel i denne periode.

Øvrige observatører: HLL, KMO, OLJ, PCP, RBC, SAL, SEJ, SHI, TET, THC.

Lille gråsisken: (Carduelis cabaret).

Seks forekomster af denne vesteuropæiske race i år: 17/2 19 Nexø Havn, 19/2-23/3 1 ♀ Nordskovvej i Rønne, 3/10 2 + 2/11 6 Dueodde, 21/11 1 Rønne og 2/12 4 Snogebæk Havn (HTM, TET, SRS). Førstnævnte en stor forekomst. Ud over vores lokale ynglefugle findes bare en lille bestand i Sydvestsverige.

Hvidsiken: (Carduelis hornemanni).

Hermed femte år i træk at arten er fundet på Bornholm.

Årets høst bestod af tre eksemplarer: 5/3 2 Sdr. Årsdalevej og 26+27/11 ♀ i selskab med gråsisken på Rønne Havn (ASO, AMØ, MKH, SRS).

Sammen med de tre foregående sæsoner er der nu fundet fem fugle i vinter- og tre i forårs månederne. Tilbage i 2001 sås hvidsiken for første gang i fem år på øen med hele 32 individer i.f.m. en gråsiskeninvasion.

Lille korsnæb: (Loxia curvirostra).

Månedsfordeling, oplagte gengangere frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
66	35	21	166	74	26	82	176	252	207	98	20

Sæsonens godt 1200 fugle svarer til 2/3 af gennemsnittet for årtiets første fem år. Det var da også kun i sensommermånederne, der var lidt flere, end vi er vant til.

Vinter:

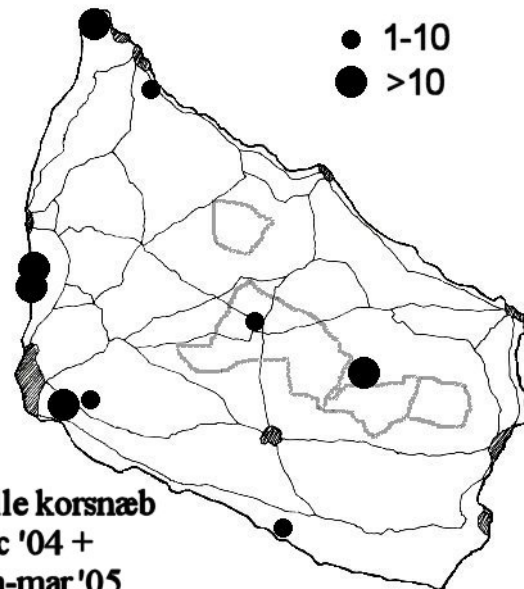
De rundt regnet hundrede fugle fordelte sig på kun seks flokke bestående af 10 til 24 individer hver (PCP, OLJ, CAN). Samtlige lokaliteter husede sandsynlige ynglepar. Det er i øvrigt en del flere potentielle ynglefugle end de sidste par år. De små korsnæb er i udpræget grad utro mod deres gamle ynglerevire, og bestanden er alene afhængig af nåletræernes frøsætning.

Forår-sommer:

Trækket via Hammeren var overskueligt med 105 fugle 23/3-30/4 (9 indsendere).

Frem til Skt. Hans var det meget småt med større flokke. Således var 17/5 12 + 19/5 20 Paradisbakkerne og 21/5 21 Balkalyngen (CAN, HTØ, caretakere, SBR) de eneste tocifrede. Det bør dog nævnes, at der var iagttagelser fra yderligere en halv snes lokaliteter i denne periode.

Midt i juli og igen en måned senere mærkedes som antydning i månedsfordelingen en markant tilgang af fugle. Der var på ingen måde tale om en regulær invasion, men flokstørrelserne steg kraftigt. Dette illustreres af f.eks. 12/7 35 Dueodde, 17/8 32 Svinemose og 19/8 55 Galløkken (Frits Rost, PJE, PCP).

Efterår-vinter:

Frem til 2/11 trak 354 forbi Dueodde (11 indsendere) – et noget højere antal end de sidste par år uden at være prangende.

Fjorten lokaliteter husede små korsnæb, og kun Paradisbakkerne og Ølene var mere end et stenkast fra havet. Flokkene var ikke store, og 25/9 14 Svaneke, 4/11 22 Raghhammer og 14 Rønne er identisk med de største (MTK, PJE, OLJ).

Totalt 1223 mod 3440, 1840 og 427 de tre sidste år.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, ESB, HLL, HTM, JCH, JET, KMO, LOU, MBH, MKJ, PKE, RBC, SAL, SEJ, SHI, SNI, SPS, SRS, TET, VKN.

Stor korsnæb: (Loxia pytyopsittacus).

Som de to seneste år meget få iagttagelser.

Tilbage i 2001 og 2002 i alt 287 – men da var der også masser af små korsnæb på Bornholm. Et gennemsnitsår ligger på et halvt hundrede fugle.

23/3 1 overflyvende Ølene, 30/4 2 Svinemose, 4/11 1 Raghhammer og 9/12 1 hørt Blykobbe Plantage (KMO, RBC, LBG, HTM, SHI, PJE, TET).

Med andre ord blot fem mod hhv. 99, 9 og 6 i perioden 2002-04.

Karmindompap: (Carpodacus erythrinus).

Arten går i øjeblikket fra slet til værre for hvert år!

I 2003 måtte en høst på tyve fugle og højst ti ynglepar betegnes som noget nær en katastrofe. Sidste år blev dette imidlertid undergået af små tyve fugle og fem ynglepar. I år blev katastrofen så total: syv eksemplarer og mellem et og højst fire par ynglende! Fra en personlig vinkel blev det mit første år på øen uden en eneste karmindompap.

Alle nævnes selvfølgelig. 18/5 1 rød fugl syngende Frenne Havn (SBR) var en kun lidt forsinket førsteiagttagelse. 28/5 1 syngende både Svaneke Nordskov og i den nordlige udkant af Årsdale (MTK, HTØ). Dagen efter en decideret indlandsobs med 1 2K Udkæret (LOU) og 30/5 2 Slotslyngen (SPS). Endelig den eneste sandsynlige ynglefugl: 3/6-11/7 1 syngende Grisby (MBH, HTØ, MNØ).

For få år siden var karmindompapperne karakterfugle langs Bornholms nordøstlige kyster. Arten figurerer nu på den danske rødliste som sårbar.

2000-2004	interval	gennemsnit
første	6-20/5	13/5

Dompap: (Pyrrhula pyrrhula).

Månedsfordeling

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
59	3	28	72	4	4	0	1	0	91	123	33

Selv om store dele af året lå over det normale niveau, blev totalen under 500 eksemplarer.

Vinter:

Mange dompapper på øen i december 2004 havde en afsmittende virkning på årets start. Tre tocifrede tal var 1/1 10 Læsåen, 5/1 13 Aa kirke og 11/1 10 Galløkken (PJE, HTØ, PCP).

Forår-sommer:

De to første forårs måneder var også ret positive med præcis hundrede fugle fra ti forskellige lokaliteter.

Et enkelt stort rasttal var 1/4 30 Svaneke Nordskov (MTK). Det blev samtidig eneste fund af mere end fem frem til slutningen af oktober og samtidig årets største notering. På Hammeren taltes frem til 4/4 34 trækkende og en halv snes gørende trækforsøg (OLJ, KMO, RBC, SHI, LBG, HTM).

De få ynglelokaliteter omfattede Bromme, Hasle Klinkerskov, Nylars, Paradisbakkerne og Svaneke Nordskov.

Efterår-vinter:

Grunden til den moderate årssum skal findes i de to første efterårsmåneder. Eneste større forekomst af rastende fugle var 27/10 14 Hasle Klinkerskov (CAN). Dueodde bød blot på fire trækkende i denne periode.

November rådede bod på en del af efterslæbet og blev årets positive overraskelse. 2/11 trak 28 SV over Dueodde og ellers kan 16/11 9 Svaneke og 23/11 8 Blykobbe Plantage nævnes (TET, SRS).

Femten andre steder blev der påtruffet dompapper i årets to sidste måneder.

I 2004 var et af årets helt store samtaleemner de mange kaukasiske ”trompet-dompapper”. Disse var bestemt også til stede året igennem med omkring 50 stk. Fuglene må med andre ord have slået rod i vores ende af Europa.

Totalt 418 mod 353, 154 og 791 i perioden 02-04.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CGJ, HLL, JCH, JGE, KIG, MST, PHJ, SEJ, SNI, THC, VKN.

Kernebider: (Coccothraustus coccothraustus).

Månedsfordeling, mange sandsynlige gengangere frasorteret

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
71	115	228	10	22	1	1	0	2	2	4	3

Et år med månedssummer skarpt adskilt af forårets komme sidst i marts. Totalt næsten 500 fugle gør 2005 til et af de numerisk bedste år nogensinde.

1. halvår:

Årets første tre måneder stod for 90% af fuglene!

Bare fire eksemplarer i december 2004 røbede intet om det enorme antal, som ville blive set i første kvartal i år. Tallene er i høj grad domineret af flokke i Rønne og omegn, og det er med stor sandsynlighed vores egne ynglefugle, som i den tiltagende kulde samlede sig her. Den svenske

bestand er ret lille og bidrager kun i ringe grad til vinterforekomsterne. Samtidig er det værd at bemærke, at frugtsætningen hos mange bærtræer som kirsebær og mirabeller stort set slog fejl i 2004. Fødeknaphed har derfor også været med til at drive fuglene på fourageringstogt til udlagt foder i Rønne. Der var rigtig mange iagttagelser netop fra et foderbræt hvor kernebidere kunne udkonkurrere de andre havefugle – selv solsortene måtte vige pladsen. At de også forsøgte sig med alternative fødeemner, kunne TET berette om, da han ved Nordskovvej så flere give sig i kast med skovfyr-kogler.

I januar endnu en del større tal uden for Rønne: 29/1 15 Christianshøj og dagen efter 25 Snogebæk og 20 Aa kirke (PCP, JRH, HTØ). Husk på, at kulden først kom netop i den sidste uge af januar. Midt i februar bl.a. 11/2 16 Bromme og 18/2 20 Nexø kirkegård (JGE, HTM), men nu voksede antallet i Rønne-området for alvor: 2/3 25 Galløkken, 12/3 **81** Nordskovvej og 15/3 min. **40** Kanegårdsskoven (PCP, TET, VKN)! Eneste anden lokalitet i marts var 17/3 11 Baggeå (CAN). 16/3 kom varmen omsider til øen, og nærmest fra dag til dag ”fordampede” de store flokke totalt! Da havde vi dog allerede opnået den højeste månedssum nogensinde. April bød blot på fire iagttagelser mod 84 i første kvartal. Fuglene var nu på deres ynglepladser, hvor de er vanskelige at registrere. Kulden og fødemanglen har dog givetvis kostet bestanden dyrt. Resten af året var i hvert fald langt under middel. Omkring ti lokaliteter husede kernebidere april til september – halvdelen i Almindingen.

2. halvår:

Totalt seks lokaliteter med 1-2 individer – så var det sagt.

Øvrige observatører: Andreas Bruun Kristensen, AMØ, ASO, CGJ, ESB, JCH, JMØ, KMO, KRA, MTK, OLJ, RBC, SAL, SBR, SEJ, SHI, SRS.

Laplandsværting: (Calcarius lapponicus).

Det blev til fem eksemplarer og dermed en sæson lidt under middel. Det kan næppe undre, da iagttagelserne ofte kulminerer i oktober – og denne måned jo var ganske ringe for mange arter. Alle var igen i år fra Dueodde. De første fire var til forventet tid: 25/9 2 trk. SV, 4/10 1 V og 16/10 1 uden retningsangivelse (LOU, HLL, ESB). Endelig et lidt sent eksemplar 2/11 1 V (TET). De sidste tre år hhv. 21, og to gange 7. 29 af disse var i øvrigt netop fra Dueodde og kun én fra foråret.

Snespurv: (Plectrophenax nivalis).

Et middelår med 123 fugle mod i gennemsnit én mindre de sidste ti år. Samtidig blev det dog blot anden gang siden århundredeskiftet, vi nåede de hundrede snespurve.

Der blev ingen set i december 2004, og fra første halvår var 28/1 1 Sorthat Strand + 22/2 7 Årsdale (MTK, ESB) da også alt.

De tre efterårsmåneder bød på 94 eksemplarer, hvoraf 15/10 1 Dueodde og 24/10 1 Hammeren (JCH, SEJ, OLJ) blev de første. Som for flere andre arter blev november spændende. Syv lokaliteter husede snespurve med 26/11 40 Raghømmer og 27/11 15 Snogebæk Havn (MKH, SRS, MTK) repræsenterende de største tal. En decideret indlandsobs var 14/11 5 Ringeby (THC). Blandt julemånedens 21 bør 13/12 11 Nexø Havn nævnes (SRS).

De tre seneste år hhv. 83, 98 og 76.

Øvrige observatører: AMØ, ASO, CAN, JRH, LTR, PCP, TET, VKN.

Gulspurv: (Emberiza citrinella).

1. halvår:

Fuglene er normalt mest sociale i de kolde perioder. Dette stemmer fint overens med, at 20/3 25 Dueodde-markerne og dagen efter 60 Hjørtbjerg (ASO, AMØ, RBC, LBG, HTM, SHI) blev periodens største tal. Netop marts var jo årets koldeste måned.

12/4 var der endnu 35 Hammeren (RBC, LBG), men ellers var der kun små tal fra andet kvartal.

2. halvår:

Allerede i løbet af september begyndte gulspurvvene igen at slutte sig sammen. 20/9 således 21 Dueodde (TET). Herfra i øvrigt 64 trækkende 3/10-2/11 (MTK, TET, SEJ, OLJ). November viste sig igen som en af årets bedste måneder: 5/11 80 Saxebrø, 14/11 50 Vasegårdsvej og 27/11 90 nord for Raghammer (HTØ, DOF-ekskursion, VKN, MKH).

Øvrige observatører: CGJ, Finn Jensen, KMO, KRA, MKJ, NÅK, PCP, PHJ, SBR, SRS, THC.

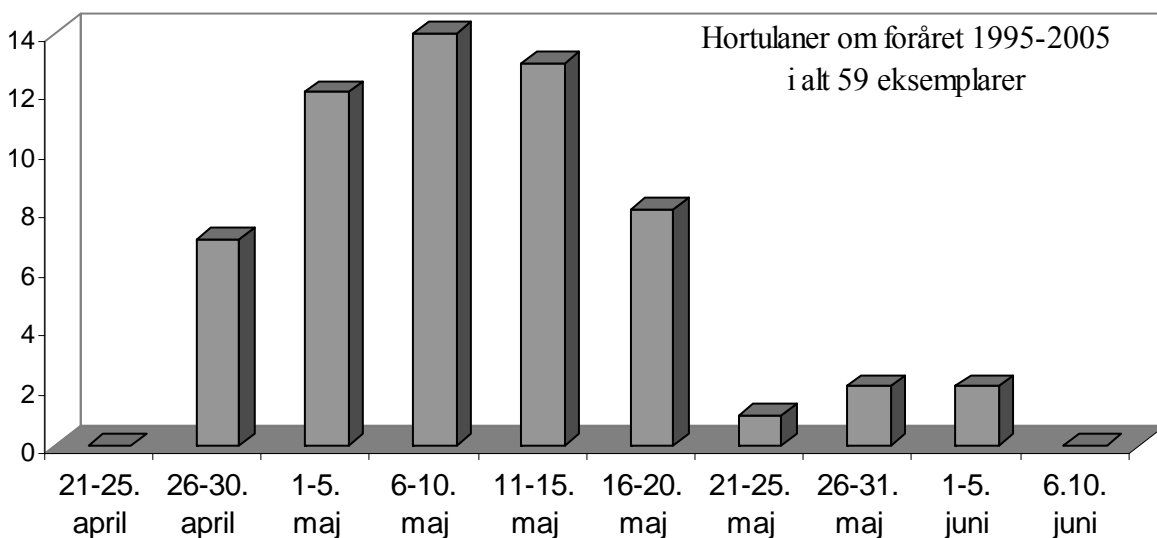
Hortulan: (Emberiza hortulana).

Dobbelt så mange som sidste år – svarende til to!

1/5 1 Salomons Kapel på Hammeren og 2/6 1 syngende Bastemose (SAL, ASO, AMØ).

To individer var dog en sølle forekomst, idet der i 1990'erne var gennemsnitligt 17 fugle/år og i perioden 2000-2004 totalt 23 stk.

Christiansø havde lidt flere i år med tre fra foråret og fire i efteråret.

Rørspurv: (Emberiza schoeniclus).

1. halvår:

Heller ikke denne vinter nogle rørspurve.

De første dukkede op lige omkring varmekfrembruddet: 20/3 1 trk. Hammeren og 23/3 var den første syngende på plads i Ølene (begge SEJ). Førstnævnte lokalitet bød ikke på mere end i alt ti trækkende! Rasttallene var tilsvarende små med 24/3 7 Rønne Vesthavn og 28/4 8 Salthammer repræsenterende de største noteringer (KMO, RBC, LBG, HTM, SHI, OLJ).

På ynglepladserne var der bl.a. 6 Bastemose, min. 5 Ølene, 4 Hundsemyre og 3 Nexø Sydstrand plus tre lokaliteter med 1-2 syngende. Det var et lille stykke under det normale niveau.

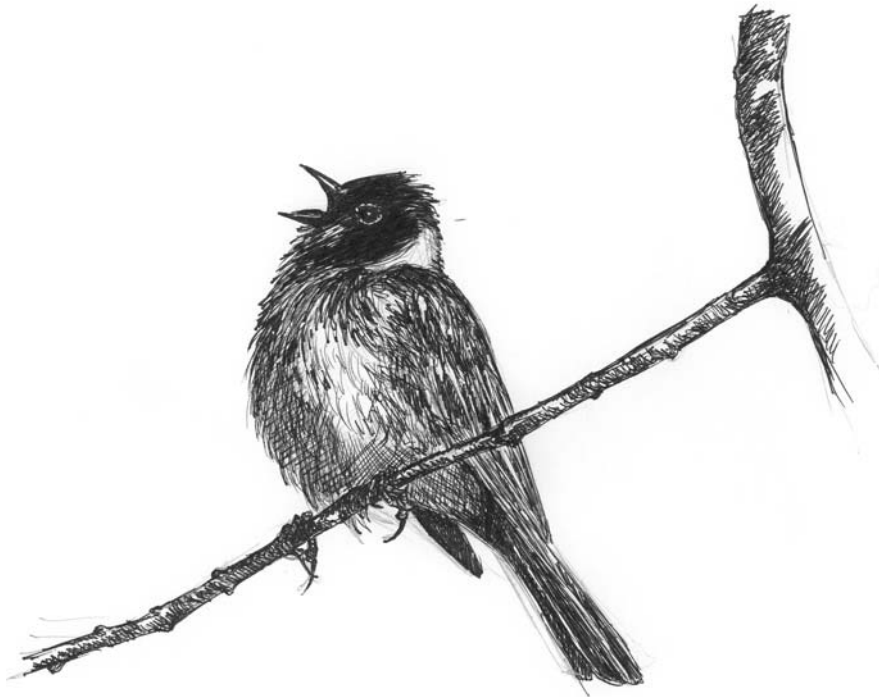
2. halvår:

Midt i september begyndte rastende rørspurve igen at blive rapporteret. Som i foråret små tal om end det blev til et enkelt tocifret: 15/10 12 Dueodde – foruden bl.a. 10/10 8 Balkalyngen og 5 Galløkken (SEJ, SRS, LOU).

Trækket beløb sig til 70 fugle næsten udelukkende fra Dueodde.

Så lykkedes det faktisk endelig at finde en vinter-rørspurv: 27/11 + 7/12 formentlig samme fugl Dueodde (MTK, TET).

Øvrige observatører: AMØ, ASO, BNI, CAN, HLL, HTØ, JCH, JGE, KRA, NÅK, PCP, PJE, SBR, SNI.

FUGLE PÅ BORNHOLM 2005

Udgivet af: Dansk Ornitologisk Forening for Bornholm og Ertholmene,
Blykobbevej 38, 3700 Rønne

Redaktion: Carsten Andersen
Bagå 1
3790 Hasle
Tlf.: 56 96 22 40
E-mail: carstenogannette@post.tele.dk

Oplag: 250

Indhold:	Side:
Indledning	3
Vejret	8
Indsendere	10
Lommer/lappedykkere (KKR)	12
Årefodede (KKR)	17
Storkefugle (KKR)	18
Gæs (KKR)	23
Andefugle (KRA)	30
Rovfugle (HTM)	44
Hønsefugle (THC)	59
Trane (THC)	63
Vadefugle (PCP, OLJ)	64
Mågefugle (CAN)	83
Alkefugle (HTM)	90
Duer/gøg (HTM)	93
Ugler (HTØ)	96
Sejlere/skrigefugle (CAN)	99
Spætter (CAN)	100
Vipstjerter (CAN)	107
Drosler (CAN)	112
Sangere (CAN)	120
Tornskader/kragefugle (CAN)	134
Finker (CAN)	140
Værlinger (CAN)	149

Tryk:
Søe Knudsen
Offset-Kopiering,
Hammeren 5,
7850 Stoholm

ISSN 1603-9831